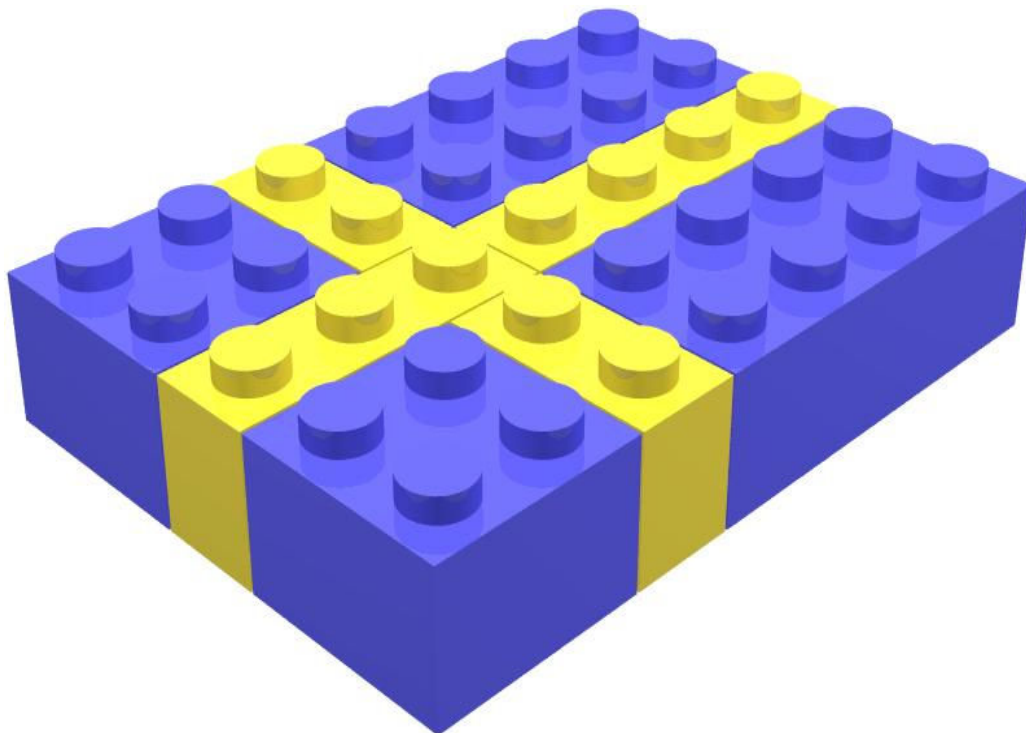

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STV 004
Ht 2005
Handledare: Bo Petersson

Det är långt mellan gårdarna.

En studie om Sverigebilden i Sverige
- en jämförelse mellan storstad och landsbygd

Författare: Peter Sandberg
810402-3919

Abstract

The aim of this thesis is to illustrate the principal problem of the study of national self-images and by questioning the congruent existence of one in the case of Sweden. Through the use of qualitative method and semi-structured interviews the ambition of the study is to compare and to understand the national self-images portrayed in a major Swedish town, Stockholm and to that of a smaller town on the countryside, Sjöbo. A social constructionist approach in co-operation with key temporal and spacial dimensions are used to penetrate the interviews at hand. The main conclusions drawn from this study highlights the difficulties in addressing the concept of a congruent national self-image. Several major discrepancies appear in the analysed material, mainly in the past and the external dimensions, both from a regional approach, but also very much within the local entities themselves.

Keywords:

- *national self-image, national identity, social constructionism, Sweden, qualitative method*

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	4
Del I: Introduktion	5
1. En studie om Sverige bilden i Sverige	6
1.1 Sverige, Sverige älskade land	6
1.2 Det är långt mellan gårdarna	7
1.3 Ett djupdyk i Sverige bilden	8
1.4 Intervjuernas spridning	9
1.5 Från Hötorget till ladugården	11
1.6 Intervjuernas karaktär	11
1.7 Om tid och rum	12
1.8 Studiens disposition	13
1.9 Forskarens positionering	13
Del II: Analytiskt ramverk	14
2. Den principiella frågan	15
2.1 Studiet om nationell självbild	15
2.1.1 Individen i relation till gruppen	15
2.1.2 Beskrivningen av den andre	16
2.1.3 Den föreställda gemenskapens räckvidd	16
2.1.4 Nationalismens födelse	17
2.1.5 Den svenska nationen	17
2.2 Den teoretiska ansatsen	18
2.3 Begreppshantering	19
Del III: Sverige bilden i Sverige	21
3. Stockholm och Sjöbo – en del av Sverige	22
4. Ja, jag vill leva, jag vill dö i Norden!	22
4.1 Jag byter ej Dig mot allt i en värld – det externa	22
4.2 Din trohet till döden vill jag svära – det extern-interna	28
4.3 Din rätt, skall jag värna, med håg och med hand – det interna	30
5. Du tronar på minnen från fornstora dar?	31
5.1 Då ärat Ditt namn flög över jorden – det förgångna	31
5.2 Du tysta, Du glädjerika sköna – det samtida	34
5.3 Jag vet att Du är, och Du blir vad Du var – det framtida	35
Del IV: Avslutande diskussion	37
6. En sammanfattande diskussion om Sverige bilden i Sverige	38
6.1 Betydelsen av tid och rum	38
6.2 Finns det en enhetlig Sverige bild idag?	40
6.3 Framtida forskning	41
Källförteckning	
Bilaga 1, "Frågor"	
Bilaga 2, "Intervjuer"	

Tabellförteckning

Tabell 1. <i>Tabell över intervjuernas spridning</i> _____	10
Tabell 2. <i>Intervjufrågornas dimensions- och begreppsanknytning</i> _____	46

Del I:

Introduktion

*Australia replacing Sweden as the top brand
could be down to Australia's brand image being
more Swedish than even Sweden itself.*

SIMON ANHOLT¹

---

1 En studie om Sverigebilden i Sverige

1.1 Sverige, Sverige älskade land

Australien är mer svenskt än Sverige självt, påstår en amerikansk forskare (se citat ovan). Detta kan förefalla egendomligt. Vad innebär det att vara svensk om det inte är något som kommer ifrån Sverige? Har svenskheten och vad det innebär att vara svensk överlevt Sverige – vilket citatet ovan kan tänkas antyda? Utrikesdepartementet presenterade i augusti månad 2005 en återkommande undersökning gällande Sverigebilden i världen². Resultatet visade att Sverige har ett relativt gott renommé i världen, men att det ofta vilar på gamla lagrar.

---

¹ Simon Anholt har producerat ett varumärkesindex över världens länder och redogör kvartalsvis för ett lands varumärke i världen. I den första undersökningen var Sverige främst, i den andra hamnade Sverige på en femte plats (http://www.galtglobalreview.com/world/nation_brands.htm, hämtad 2005-10-14).

² Rapporten finns att hämta på Utrikesdepartementets hemsida. [<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/48528>]

Vad är då så speciellt med att vara svensk eller svenskhet generellt att det etiketteras Australien när landet rangordnas som det bästa nationsvarumärket i världen? Rapporten ifrån Utrikesdepartementet går inte riktigt in på djupet i vad som konstituerar Sverige bilden utan sammanfattar snarare de drag – oftast stereotypiserade – som framkommer, främst genom att namnge de mest erkända svenska företagen, musikerna, skådespelarna, författarna och politikerna.

Sveriges nationaldag, i sig själv en relativt ny företeelse, blev helgdag för första gången 2005. Är detta ett tecken på att det svenska idag står starkare än tidigare eller tvärtom att det svenska svajar så ostadigt att nationaldagsfirandet är ett medvetet verktyg för att svetsa samman Sverige tillbaks till vad det en gång var eller ansågs vara? Årets Eurobarometer (2005), ett statistiskt jämförelseinstrument skapat av den europeiska unionen, visar att hela nittiotre procent av svenskarna är fästa vid sitt hemland – väl över det europeiska genomsnittet. Statistiken visar också att svenskar anser Sverige vara ”överlägset andra EU-länder” i samtliga undersökta områden – allt ifrån miljö till utbildningssystem. Nittiotre procent är en talande siffra, men vad lägger dessa nio miljoner (eller snarare de troliga 100-2000 personer som är underlag för statistiken) för värden i argumentet att Sverige är överlägset? Är det inte relevant att studera vad de intervjuade de facto anser vara det viktigaste jämförelse- eller referensinstrumentet i besvarandet av frågan?

I en studie om Sverige bilden i TV:s nyhetsprogram (Asp, 1996) tecknas framför allt stora regionala skillnader. Enligt studien var Stockholmsdominansen i de dominerande svenska nyhetsprogrammen upp emot sjuttio procent och ännu viktigare var nyhetsvärderingen där inslag från Stockholmsregionen hade betydande ”viktighetsfaktor” medan övriga regionala inslag främst speglade en ”intressefaktor”. Är Sverige bilden som den framställs i media då inte främst en spegling av bilden av Sverige i Stockholmsområdet? Kan man då föreställa sig att det finns en kongruent Sverige bild överhuvudtaget?

1.2 Det är långt mellan gårdarna

Jag anser att det svårligen kan existera en enhetlig och sammansvetsad Sverige bild i Sverige idag. Det är i detta sammanhang värt att notera följande:

- Sverige är ur ett europeiskt perspektiv ett geografiskt relativt stort land
- Sverige kan i somliga avseenden anses vara ett mångkulturellt land
- Sveriges befolkning av idag har vuxit upp i olika sociala och historiska kontexter

Vad jag försöker belysa är att mycket talar emot faktumet att det skulle kunna existera en enhetlig Sverige bild i Sverige idag. Ett stort land utsträckt från de bördiga slätterna i södra Skåne, den tätbefolkade och internationaliserade huvudstaden och upp till de karga kalvfjällen och det glesbefolkade Lappland utmanar onekligen även de mest ambitiösa identitetspolitikerna. Arbetskraftsinvandringen på 1960- och 1970-talen och de stora flyktingvågorna de efterföljande decennierna har gjort Sverige mer mångkulturellt (Lundh et al, 1999).

Moskéer har dykt upp, Mohammed är vanligare namn än Karl bland nyfödda pojkar i Malmö och många svenskar föredrar helt plötsligt pizza och falafel framför surströmming och skånsk ”spiddekaga”.

Mycket har hänt i Sverige – och i andra europeiska länder för den delen – det senaste århundradet. Upprustning, miljonprojekt, ekonomisk kris och arbetslöshet är alla begrepp vilka olika generationer växt upp och möjligtvis identifierat Sverige med³. Generationernas olika förutsättningar och kontexter utmanar även de tanken om en enhetlig Sverigebild. Jag menar inte att ovan diskuterade invändningar på något sätt agerar bevisning men att de fungerar som en minst sagt intressant tröskel för att driva tesen om en icke-existerande enhetlig Sverigebild i Sverige idag.

Syftet med denna studie är att urskönja huruvida det finns en enhetlig Sverigebild idag, med särskilt fokus på förhållandet mellan storstad och landsbygd. För studiens vidkommande undersöks Sverigebilden idag i en landsbygdskommun och en storstadskommun för att försöka *förstå* samt belysa Sverigebilden som framkommer samt dess eventuella enhetlighet eller skillnad.

Min *frågeställning* lyder som följer: *finns det en enhetlig Sverigebild i dagens Sverige, med särskilt avseende på förhållandet mellan storstad och landsbygd?*

1.3 Ett djupdyk i Sverigebilden

Lennart Lundquist (1993:69) skriver att ”utgångspunkten är att allt tänkande har begränsningar”, vilket författaren av denna studie instämmer med. Min vetenskapliga grundsats vilar på en subjektiv epistemologi och en relativistisk ontologi, en grundsats född med erkännandet av studiens begränsningar. Jag vill också betona att jag erkänner författarens tolkningsföreträde i slutsatsernas sammansättning i studien.

Hur kan man studera Sverigebilden? En diskursanalys på området nationell identitet skulle säkerligen kunna röna intressanta slutsatser, men det skulle ställa höga krav på jämförbarheten i diskursiva källor och dessutom kan man fråga sig vilken diskurs man studerar? En idéanalys ring nationalismen i Sverige skulle också vara intressant men då kvarstår problemet med att få studien att nå ut.

Intervjumetoden är en samtalsmetod vilken låter intervjuaren komma nära kunskap genom mänsklig interaktion och svårslagen som sådan (Kvale, 1997:40, Petersson et al, 2003:39). Till skillnad från exempelvis användningen av diskursanalys eller kvantitativ enkätundersökning kan jag genom intervjumetoden närmre låta de individuella källorna komma till tals och motivera ställningstaganden. Intervjumetoden är en kvalitativ metod vilken är lämplig att bruka när målet för studien är att undersöka människors subjektiva erfarenheter och den innebörd de tillskriver dessa erfarenheter (Devine, 2002:199). För att förstå människors identiteter är intervjumetoden fruktbar då individen själv – åtminstone

---

³ För exempel på generationers betydelse för Sverigebilden se Enberg et al (1998) och Åke Daun (1989).

i viss utsträckning - får måla sin egen tavla, trots intervjuarens potentiella påverkan genom både frågeställningar och uttryck.

En vetenskaplig intervju är ett strukturerat samtal med ett klart syfte (Kvale, 1997:13). Kritiken mot intervjumetoden är ibland stor, framför allt kommer invändningarna från traditionellt positivistiskt håll, med flaggandet av kvantifiering och intersubjektivitet. Det kan emellertid, till försvar av intervjumetoden, hävdas att ett erkännande av metodens begränsningar också kan tänkas ge utrymme för ytterligare en dimension på forskningsområdet. Angående intersubjektiviteten betonar Steinar Kvale (1997:258f) exempelvis att ett klagörande av de perspektiv vilka anläggs intervjutexter skapar rikedom och styrka hos intervjuforskningen.

Kvalitativ forskning kritiseras ofta för att sakna en representativ aspekt, det betyder däremot inte att forskningen bortser från vikten av hänsyn till urvalet och dess spridning (Devine, 2002:205ff). Vidare kritiseras kvalitativ metod ofta för att omöjliggöra generaliseringar av resultat, men sådan kritik bortser dels från möjligheterna till generaliseringar utifrån det material som studerats, och dels av vikten av den kvalitativa studien i sig, vilken inte sällan är språngbrädan för just kvantitativa studier.

1.4 Intervjuernas urval och spridning

Intervjuerna utgör den grundläggande empirin i denna studie och är som sådana viktiga att diskutera. Urval av intervjupersoner har i huvudsak skett med hänsyn till uppsatta spridningskriterier och utgått ifrån nät av personliga kontakter.

Med ett urval på nio respektive åtta intervjupersoner i Stockholm och Sjöbo begränsas onekligen möjligheten till maximal önskad spridning (antalet spridningskriterier hade kunnat vara otaliga), men likväl önskvärt och viktigt. Jag hävdar att det totala antalet intervjuer är lämpligt med hänvisning till studiens tidsmässiga begränsning.

Spridningen har tagit hänsyn till fyra traditionella spridningskriterier, nämligen: kön, ålder, socioekonomisk grupp samt utbildningsnivå. Med viss inspiration från Statistiska Centralbyrån⁴ har följande spridningskriterier och spridning erhållits:

---

⁴ SCB använder sig utav olika definitioner, denna ansamling bygger i regel på de vanligaste samt mest förenklade faktorerna. För mer information besök www.scb.se.

		Stockholm (9)	Sjöbo (8)
<i>Kön</i>	Man	5	4
	Kvinna	4	4
<i>Åldersgrupp</i>	16-24	3	2
	25-44	3	3
	45-	3	3
<i>Socioek. grupp</i>	Icke förvärvsarbetare ⁵	2	1
	Arbetare ⁶	3	4
	Tjänsteman	3	2
	Företagare	1	1
<i>Utbildningsnivå</i>	Förgymnasial	-	1
	Gymnasial	5	4
	Eftergymnasial	4	3

Tabell 1. Tabell över intervjuernas spridning. Tabellen åskådliggör antal intervjupersoner som faller under respektive spridningskategori i Stockholm respektive Sjöbo.

Syftet har varit att dessa spridningsfaktorer skulle vägleda valet av intervjuer och förhoppningen har varit att samtliga spridningskategorier skulle vara representerade i både Stockholm och Sjöbo.

Spridningen har i slutändan blivit god, hävdar jag. Med ett enda undantag har samtliga spridningskategorier uppfyllts, med ett tillkortakommande beträffande en intervjuperson med enbart förgymnasial utbildning i Stockholm. I övrigt anser jag att både köns-, ålders-, socioekonomisk- och utbildningsmässig spridning varit av god kaliber, särskilt när man studerar antalet intervjuer som skall tillgodose denna spridning.

Noterbart i sammanhanget är att spridning på inget sätt förhåller sig till begreppet representativitet. Det bör inte existera någon större baktanke om representativitet då det aldrig kan uppnås, däremot bör det finnas en spridningstanke med avseende på intervjupersonernas biografi (jmf Devine, 2002:205). Jag hävdar att studiens reliabilitet finns att söka i intervjuernas resultat, inte i intervjuernas direkta representation till massan.

Naturligtvis finns det fler spridningskategorier vilka hade kunnat påverka resultatet (såsom etnicitet, religion, sexuell läggning, politisk åskådning etc.), det vore naivt att hävda annorlunda. Jag anser dock att studiens spridningselement är lämpliga med hänseende till studiens fokus och storlek.

⁵ Icke förvärvsarbetande syftar till bl a. arbetslösa, studenter och pensionärer.

⁶ Enligt muntlig information från SCB syftar den huvudsakliga distinktionen mellan arbetare och tjänsteman till facklig anslutning.

1.5 Från Hötorget till ladugården

Studiens urval av landsbygdsort och storstad föll på Sjöbo och Stockholm. Sjöbo är en landsbygdskommun på Sveriges sydliga spets, mellan Österlen och Malmö. Kommunen har ungefär 17 000 invånare och har en omfattande jordbruksnäring och byggindustri. Sjöbo kommun kopplas inte sällan till den nationellt kända folkomröstningen om flyktingmottagning 1988. Kommunens medborgare röstade med två tredjedelars majoritet mot flyktingmottagning.

Stockholm är Sveriges huvudstad och hem för statschef, regeringschef och riksdag. Storstaden Stockholm har en befolkning på ungefär en och en halv miljon och brukar ses som navet i det svenska ekonomiska maskineriet. Huvudstaden är också hem för många av de svenska storföretagens och bankernas huvudkontor och kan ur flera aspekter ses som en stad med kulturell mångfald.

1.6 Intervjuernas karaktär

Studiens reliabilitet finns att söka i intervjuernas genomförande (Thurén, 2000:22f). Intervjuerna i *Stockholm* ägde rum mellan den tjugofjärde november och den sextonde december 2005 och intervjuerna i *Sjöbo* ägde rum mellan den sjätte december och den sjuttonde december. Intervjuernas längd varierade mellan en halvtimme och en timme vardera att genomföra. I Stockholm ägde intervjuerna i regel rum på lugna caféer medan intervjuerna i Sjöbo ägde rum i intervjupersonernas egna hem i brist på lämpliga offentliga lokaler.

Intervjuerna har följt en semistrukturerad metod i det att det existerat förberedda frågor (ett begränsat antal) vilka agerat strukturerande. Allt eftersom intervjuerna fortlöpt har dock frågorna varierat i ordning och i vissa fall har de ansetts för påklistrade för att skapa resultat varefter de uteslutits.

Under intervjuerna spelade jag som intervjuare en medvetet väldigt lågmäld och passiv roll. Jag ställde övergripande frågor med jämna mellanrum och lät intervjupersonerna fundera och komma till tals.

Löpande anteckningar fördes under intervjuerna. Användande av band- och videospelning kan göra en studie av denna storlek till "en tidsödande process" och ställer stora tekniska krav när det gäller exempelvis hörbarhet, samtidigt som det kan tänkas hämma vissa av de intervjuade från att tala öppet (Kvale, 1997:147ff). Kritiken mot aktivt antecknande och icke-bruk av band- eller videospelning skulle troligtvis hamna i dess subjektiva fälla, men det bör noteras i fallet att sammanställningen - vilket består utav citat - i min mening har fångat större delen av intervjuerna och att de i efterhand har godkänts av intervjupersonerna som representativa för vad som sagts⁷.

---

⁷ För sammanställning av intervjuerna, se bilaga 2.

1.7 Om tid och rum

Ulf Hedetoft (1995:27-43) belyser olika ramverk efter vilka man kan tänkas studera nationalism, identitet och nationell mentalitet i sitt alster *Signs of Nations*. Idealtyperna i Hedetofts modell är väldigt strukturerande, något som användandet av idealtyper inte sällan bidrar till, och kan i min mening verka hämmande för ett annars semistrukturerat arbetssätt. Idealtyper som redskap kräver ofta ett större arbete med utarbetandet av just verktyget och idealtyperna blir ofta strikta och snäva (Bergström et al, 2000:170f). Istället hävdar jag att jag är i behov utav just semistrukturerande verktyg, vilka i större utsträckning kan tänkas ge utrymme för flexibilitet och diskrepanser. Dimensioner å andra sidan ter sig som ett mer flexibelt verktyg då materialet kan ses som friare att vandra mellan dikotomier.

Ilya Prizel (1998:3-11) hävdar att nationell identitet är ett kontinuerligt föränderligt koncept, vilket influeras av interna och externa händelser och genom manipulerandet av det kollektiva minnet. Nationell identitet och nationella självbilder kan alltså ses som existerande i både tid och rum. Med dessa begrepp i fokus erbjuder Bo Petersson (2001:19-33) en semistrukturerad inspirationsmodell för studerandet av nationell självbild⁸. Modellen som erbjuds består utav två huvudsakliga dimensioner, i enlighet med Prizels argumentation ovan: en tidsmässig och en rumslig.

Den *tidsmässiga dimensionen* studerar det förgångna, det samtida och det framtida i skapandet av nationell självbild. Att den nationella självbilden har en historisk dimension är något som tydligt framkommer i forskningsöversikter på området, där nationalism och nationell identitet inte sällan knyts till historiska händelser (se exempelvis Prizel 1998, Andersson 2001:3f, Williams 1999:15f, Hedetoft 1995:17 eller jmf kapitel 2.1). På liknande sätt påverkas också samtiden och den samtida nationella självbilden av relationen till historia och synen på det framtida samhället. I olika samhällen och i olika sammanhang har den tidsmässiga dimensionen olika inflytande och påverkan.

Den *rumsliga dimensionen* studerar det externa och det interna i skapandet av nationell självbild. Identitets- och självbildsbegreppen involverar ofta negation eller åtskillnad - dvs. att något är något, och därmed *inte* något annat - vilket både kan härledas till externa eller interna förhållanden (jmf Zaretsky, 2003:200).

Distinktionen mellan det samtida och det framtida i den tidsmässiga dimensionen och den rumsliga dimensionen är stundvis hårfin. Jag anser inte detta vara ett större problem då analysen och studiet av empiri inte nödvändigtvis, olikt användningen av idealtyper, måste sorteras in i stelbenta raster. Bo Petersson gör i sin studie en dispositionsmässig indelning vilken innebär att den tidsmässiga dimensionen tituleras enbart det förgångna. Jag hävdar att detta likställande av den samtida och den framtida underdimensionen med den rumsliga dimensionen kan bli problematisk. Dimensioner som verktyg är i tydligt behov av just dessa

---

⁸ Bo Petersson (2001:20) är själv inspirerad av Neil Kaplowitz (1990) artikel om komponenterna i nationella självbilder. Kaplowitz alster presenteras dock inte i detta arbete då jag väljer att se Peterssons analysmodell som mitt studieobjekt. För ytterligare bakgrund till Peterssons modell får man söka sig till *National Self-Images and Regional Identities in Russia*.

dikotomier för att tydligare strukturera studien. Däremot kan indelningen te sig särskilt fördelaktig vid skapandet av underlag för intervjuer, då frågorna som kan tänkas belysa det samtida och det framtida ofta sammanfaller med det som kan belysa den rumsliga dimensionen.

Dimensionerna kommer att användas för att strukturera upp de frågor, tillsammans med begreppshandlingen, och de resultat som erhålls vid intervju-tillfällena och bör ses som ett sätt genom vilket arbetet får struktur, ett slags analyschema (jmf Andersson, 2001:58-61).

1.8 Studiens disposition

Studien består av fyra huvuddelar. Inledningsvis finns en introducerande del inom vilket de metodologiska och praktiska angreppssätten redogörs för och där det redogörs för det problemområde som skall studeras. Därefter följer en del om det analytiska ramverk som studien följer, med begreppshandling och en teoretisk genomgång av för studien relevanta teorier och alster. I den tredje delen presenteras det empiriska materialet i samband med en teoretisk anknytning och analys. Slutligen i den fjärde delen knyts säcken samman med en avslutande diskussion med en direkt knytning till studiens problemformulering och den tes som studien driver.

1.9 Forskarens positionering

När det kommer till forskarens egen positionering anser jag att jag tydliggjort mina metodologiska angreppssätt väl i dessa inledande kapitel däremot finns det ytterligare faktorer som bör nämnas.

Faktumet att jag är född och uppvuxen i Sjöbo själv kan ha fått inverkan på svaren som erhållits i både Sjöbo och Stockholm. I Sjöbofallet tror jag att min historia och bakgrund i kommunen föranlett en något mer avslappnad stämning och miljö i det att delvis minskat känslan av att "bli studerad", vilket kan tänkas uppkomma i en intervjusituation av denna typ. Dessutom kan man föreställa sig att det är en annan situation att bli intervjuad i Sjöbo, en liten ort på landsbygden än som en av miljoner i Stockholm. Detta är en av orsakerna till att konfidentialitet är viktigt med avseende på de intervjuer som gjorts. Följden har blivit att jag valt att inte redogöra för exakt yrkestillhörighet eller exakt ålder, vilket först var tänkt, utan att istället fokusera på de spridningsfaktorer som ligger till grund för studien. Jag anser att denna anonymitet är önskvärd ur ett etiskt perspektiv (jmf Kvale, 1997:113).

Del II:

Analytiskt ramverk

2 Den principiella frågan

2.1 Studiet om nationell självbild

I årtusenden har människor identifierat sig med andra i en grupp, vare sig det rör sig om familjen, klanen, byn, bygden eller nationen. Forskningen kring identiteter är varierande i både ansats och problem. Sociologisk forskning fokuserar ofta på relationen mellan självet/jaget och gruppen, historisk forskning ser gärna på identiteters ursprung och framväxt medan statsvetenskaplig forskning gärna rör vid nationell identitet och identiteters inverkan på politiska fenomen.

2.1.1 Individen i relation till gruppen

Inom identitetsforskningen är den socialkonstruktivistiska ådran väl förekommande. Socialkonstruktivismen avvisar de annars strikt åtskilda primordiala och instrumentala tankarna om identiteter och ser identitetsskapande som en kontinuerligt pågående process (Kinnvall, 2003:11f). Identiteter bör alltså enligt detta synsätt ses som konstruerat i starkt beroende av kontexter och gemenskapen med andra. Sociologen Stephen Mennell (2003:175-178) knyter an till diskussionen om diskrepansen mellan det primordiala och det instrumentala. Mennell följer antagandet att människor – individer – delar många karakteristika med andra människor men samtidigt är unika på sitt vis, och därtill innehar karakteristika som en individ delar med vissa andra människor i en grupp de tillhör. De karakteristika som individen delar med andra i en grupp benämner Mennell (likt flera andra) *habitus*. *Habitus* och identitetsbegreppet är nära relaterat och delar den egenskapen att de alltid är ”multi-layered” – alltså olika *habitus* och identiteter samexisterar i olika hierarkiska ordningar.

Norbert Elias (1991:18f) framhäver i *The Society of Individuals* vikten av att ge upp tanken om det singulara och istället fokusera på det relationella och funktionella i studerandet av individer. Relationen mellan samhälle och individ är unik, påstår Elias, och belyser detta genom att betona att man inte förstår en melodi genom att iakttä varje enskild ton isolerad och icke-relaterad till de andra

---

⁹ Daun, 1989:135

tonerna. Identiteten kan alltså ses som påverkad men också beroende av dess omgivning.

Henri Tajfel (1982:2f) och social identitetsteori belyser hur individens självbild påverkas av medlemskapet i en speciell grupp. Enligt Tajfel förstås social identitet främst som en del av individens självkoncept vilket härleds från individens kunskap om medlemskapet i en social grupp och det värde och den känsla det medlemskapet ger. Följande dessa resonemang är alltså en studie om identiteter starkt beroende av undersökandet av kontexter och interrelaterande identiteter – grupp-, eller kollektiv identitet.

2.1.2 Beskrivningen av ”den andre”

Även om socialkonstruktivismen möjligtvis kan bortse från skapandet av kollektiv identitet kan man erkänna att föreställningen om en kollektiv identitet kan te sig verklig för individer och grupper (jmf Özkirimli, 2000). S.N. Eisenstadt (1999:12f) menar att mönster av kollektiv identitet konstrueras från basala men föränderliga byggklossar och komponenter (se också Elias 1991:228f och Prizel: 1998:33ff). Eisenstadt lägger fram tre huvudsakliga byggklossar i konstruktionen av kollektiv identitet: en primordial – vilken fokuserar bl a på kön, generationer, språk och ras etc., en civil – vilken baseras på traditioner, sociala rutiner och accepterade beteendemönster samt en sakral eller transcendent byggkloss – vilken fokuserar på sammanlänkningen mellan ”vi” och ”dem”, vare sig det rör sig om Gud, utveckling, förnuft eller dylikt.

Just diskussionen kring ”vi” och ”dem” ter sig som central för ett kollektivt identitetsskapande – eller föreställningen därav. Identitetsbegreppet involverar negation eller åtskillnad, hävdar bl a Zaretsky (2003:200), dvs. att något är något, och därmed *inte* något annat. Identiteter kan enligt denna diskussion härledas till förutsättandet av skillnader.

2.1.3 Den föreställda gemenskapens räckvidd

Det finns också en relation mellan nationell identitet och en nations utrikespolitik och hur den nationella identiteten reflekterar en nations relation till den ”den Andre” (Prizel, 1998:3-35), vad Hedetoft kallar ”the National We and the Foreign Other” (Hedetoft, 1995:17) och Billig ”us, the nation” och ”them the foreigners” (Billig, 1995:61). Enligt Ilya Prizel (1998) sker förändringar i nationella identiteter genom skiften i det kollektiva minnet. Riktningen på förändringen beror på vem eller vilka som vid tillfället anses ha tolkningsföreträde.

Benedict Anderson (2000:19ff) talar om nationell identitet som en föreställd gemenskap då medlemmarna – även av den minsta nation – aldrig kommer att komma i kontakt med mer än en begränsad minoritet av övriga medlemmar men likväl ”lever i vars och ens medvetande bilden av deras gemenskap”. I länder av betydande befolknings- eller geografimässig storlek kan det måhända vara av ytterligare vikt att medvetandegöra bilden av gemenskap. Den föreställda

gemenskapen är inte per sé nationell, utan kan också härledas till en kulturell identitet. Lynn Williams (1999:15f) konstaterar att språket är en fundamental komponent i identiteter och att det kan agera enande beträffande nationella identiteter (jmf Anderson 2000:47). Likt Anderson (2000) noterar Williams dock att språket inte agerar ensamt utan att den politiska utvecklingen spelat en viktig roll¹⁰. Hand i hand med Williams kritik av det synkroniserade bruket av identitet och kultur går dansken Ulf Hedetoft (1995:149f). Hedetoft hävdar att kultur inte bestämmer identitet – tvärtom- kultur är en variabel vilken påverkas beroende av flera egenskaper såsom nationellt intresse, vilja och känsla – en knytning till socialkonstruktivismen.

2.1.4 Nationalismens födelse

Forskningen kring nationalism är omfattande och präglas ofta av ett historiskt perspektiv. Denna historiska fokusering kan få till följd att nationalismen definieras i termer av historisk evolution och natur (Hedetoft, 1995:10). Detta förklarar Anderson (2000:192) genom att dra parallellen till att måla en nations biografi – hur många biografier inleds inte med berättelsen om föräldrarnas eller farföräldrarnas situation? Inramningen av den föreställda identiteten är historisk och iscensättningen sociologisk, påtalar Anderson. Ett ensidigt betonande av historien skulle snarast få primordiala effekter. Eric Hobsbawm (1990:170) hävdar däremot att historiens betydelse för nationalismen allt mer minskar på bekostnad av etnisk och lingvistisk agitation.

2.1.5 Den svenska nationen

Patrik Hall (1998:253ff) har studerat den sociala konstruktionen av svensk nationalism och hävdar att nationalism inte har en självständig existens utanför de sociala relationer inom vilken den konstrueras. Detta medför i härledning att också nationell identitet – som det som nationalismen påstås uttrycka – är ett socialt konstruerat fenomen. Enligt Hall grundades diskursen och föreställningen om den nationella svenska identiteten på det abstrakta och på naturen. Denna utveckling fick ytterligare gehör under 1800-talet då romantiken och naturalismen blomnade (jmf Stenroth, 2005).

Särskilt fruktsamt forum för nationalism var den svenska folkskolan. I en studie av Herbert Tingsten (1969:175) visar hur politiskt och nationalistiskt propagerande de svenska skolböckerna var under en längre period, en bild som enligt Tingsten fick möjlighet att förmedlas från generation till generation utan svårare påfrestningar då Sverige under tidsepoken (1800-tal främst) hade en förhållandevis lugn utveckling. Sverige kunde till och med, hävdar Tingsten (1969:276), tituleras en skolpropagandans mönsterstat efter att ha jämförts med exempelvis Frankrike, Tyskland och USA.

---

¹⁰ I en jämförelse mellan norsk och svensk nationell identitet hävdar Svein Ivar Angell (1999) att svensk identitet i större utsträckning riktas mot staten än mot nationen.

Nationalismen byggs ofta kring historiska nationella artefakter och politisk symbolik (se exempelvis Cameron, 1999:3f). Ulf Hedetoft (1995:121ff) definierar politiska symboler som alla former av icke-motiverade nationella bilder som antingen manifesterar eller härleds från den politiska kulturen i en given nationalstat¹¹. Symbolerna kan agera som konkretiserande element för det annars abstrakta i nationell identitet och det uppenbara i nationell-politisk kultur – med andra ord ”mellan föreställda gemenskaper – ett kollektivt vi – och föreställningarna av gemenskaperna – ett mytiskt ”vi” (jmf Michael Billigs (1995) diskussion om banal nationalism).

Ilya Prizel (1998:405) diskuterar skiftet i tolkningsrätt av nationalismen under förra århundradet från den intellektuella eliten med den traditionella böjelsen mot romantiken och naturalismen till den mer populistiska nivån. Författaren Allan Pred (2000) har uppmärksammat detta fenomen i sin bok ”Even in Sweden” och visar där att ”även Sverige” har vandrat i denna riktning och fått känna på bl a vardagsrasismen till följd¹².

2.2 Den teoretiska ansatsen

Den teoretiska utgångspunkten för denna studie vilar på en socialkonstruktivistisk ansats. Socialkonstruktivismen menar att nationell identitet – och nationell självbild – inte bör ses som strikt åtskilt primordiale eller instrumentalt (jmf Calhoun 1994:13, Kinnvall, 2001:11f) utan bör snarare ses som en föränderlig process skapad i en social verklighet och med föreställningen därom.

I en studie om Sverige-bilden i Sverige är det, i min mening, högst fruktbart att betona det socialkonstruktivistiska antagandet om att identiteter dels skapas i en socialiseringsprocess och dels genom val och handlande samt att det är en kontinuerligt pågående process med grund i historien. Craig Calhoun (2003:28f) menar att identiteter kan ses som personliga och politiska projekt. Han hävdar att dessa projekt är mer eller mindre påverkade av exempelvis erfarenhet, kultur och social organisation.

Henri Tajfels (1982) sociala identitetsteori studerar i huvudsak grupper och gör en väsentlig åtskillnad mellan personlig och social identitet. Åtskillnaden är problematisk, inte minst för författaren, hur skall man veta vilken identitet man studerar? Den socialkonstruktivistiska skolan tillåter här författaren att försöka analysera och resonera kring utfallet som en process, genom vilket olika identiteter iscensätts i olika situationer, beroende på kontext (Kinnvall, 2001:12).

Det föreställda i nationell självbild kan vila starkt hos människor och ibland tas för naturligt givet (Elias, 1991:228). Likväl kan man i historien se hur de kollektiva allianserna förändras och kontinuerligt omvärderas, från familj till nationalstat exempelvis. Flera kollektiva identiteter kan samexistera i olika lager – du kan vara hallänning, svensk och europé – och i olika hierarkiska ordningar

---

¹¹ Ulf Hedetoft (1995:135-142) nämner symboliken i idrott som ett exempel. I en svensk studie av Sverker Sörlin (1996:147-159) betonas rollen som skidåknings-haft för skapandet av en svensk nationell medvetenhet.

¹² Ytterligare resonemang och studier kring svenskhet och svensk mentalitet finns att söka i bl a Daun (1989), Laine-Sveiby (1987), Arnstberg (1989) och Ohlsson (1993).

(Mennell, 2003:175ff). Det är alltså i samröre och relationen mellan individen, gruppen och samhället, samt i relationen mellan detta samhälle och andra samhällen, en bergskedja av "vi" och "dem" som självbilden skapas. Vilka individer, grupper och samhällen som deltar i processen påverkar därmed resultatet. S.N. Eisenstadts (1999) studie av kategoriserandet av identiteter såsom endera rörande kön, generation och tradition osv. anser jag vara allt för snäv – och närmast essentialistisk i dess uppbyggnad, och därmed mindre fruktbar för analysen.

Därmed klargörs att studien tar en konstruktivistisk ansats på analysen vilket medför att analysen bidrar till en diskussion om den sociala konstruktionen av den nationella självbilden med relation till kontext och potentiella sociala faktorer. Identiteter och självbilder formas som en del i en socialisationsprocess, likaså den nationella självbilden. För att, enligt syftet med studien, försöka förstå eventuellt kongruens eller diskrepans i regional Sverigebild är kontextualiseringen och det belysandet av det relationella särskilt fruktbart, här kan förhoppningsvis socialkonstruktivismen bidra.

2.3 Begreppshantering

I forskningsöversikten har begreppen nationell identitet och nationell självbild framkommit. Ilya Prizel (1998:8) hävdar exempelvis att nationell identitet per definition reflekterar en nations relation till "den andre" och att nationell identitet därmed i förlängningen är kontakten mellan två distinkta grupper. Jag delar Prizels uppfattning om att den nationella identiteten till stor del (enligt den externa dimensionen) skapas i synen och relationen till andra stater, men jag anser att nationell identitet har större dynamik än så. Jag delar Peterssons (2001:6) resonemang om att nationella självbilder bör ses som ofullständiga representationer av nationell identitet. Identitet är, vilket påvisats av forskningsöversikten ovan, ett bredare koncept, vilket i min mening är svårare att komma nära inpå. Den nationella självbilden å andra sidan har en aspekt av reflektion vilken troligtvis på ett mer nyanserat vis går att studera ur statsvetenskaplig vinkel.

Klas-Göran Karlsson (1998:10f) hävdar att ett flertal forskare ser identitet som individens medvetenhet om sig själv, vilket närmast anlägger ett kunskapsperspektiv på begreppet. Michael Billig (1995:61) däremot, hävdar att identitet inte är något greppbart, utan ett sätt att tala om självet och gemenskapen och att studiet av nationell identitet bör sökas i sättet att tala om nationsskapet och närmar sig därmed diskussionen om nationell självbild.

Jag avser för studiens vidkommande att i huvudsak referera till begreppet nationell självbild framför nationell identitet. Begreppet nationell åsyftar den politiska enheten som utgör den traditionella *nationalstaten*. Hans Andersson (2001:13) poängterar, och jag instämmer, att begreppen "stat" och "nation" i stort sett sammanfaller i de nordiska länderna och att majoriteten av medborgarna därmed torde kunna identifiera sig med staten.

Nationell självbild avses i denna studie representera individers syn på vad deras stat är och bör vara. Begreppet nationell självbild har alltså en *kognitiv* aspekt, dvs. en aspekt av självförståelse (jmf Andersson, 2001:12) och uppfattning om sig själv, och i detta fall nationalstaten. Ytterligare läggs en *emotionell* och *känslomässig* aspekt till begreppet (se Benedict Anderson, 2000:19 och Michael Billig, 1995:8). Slutligen bör det poängteras att nationell självbild på inget sätt ses som ett ständigt bestående och statiskt fenomen, snarare har det en aspekt av *föränderlighet* vilket påverkas genom tid och rum (jmf Prizel, 1998:33). Föränderlighetsaspekten på den nationella självbilden är en aspekt som behöver studeras ur ett historiskt eller generationsmässigt perspektiv, vilket inte är avsikten i denna studie, varpå fokus snarare hamnar på den kognitiva och den känslomässiga aspekten av den nationella självbilden.

Del III:

Sverigebilden

3 Stockholm och Sjöbo - en del av Sverige

Vän av matematiken inser snabbt att ekvationerna i del tre av studien inte alltid går ihop. Utav nio intervjupersoner i Stockholm kan fem svara ja på en fråga, och en svara nej, det lämnar tre oklara fall. Detta är fullt naturligt bör klargöras, och innebär i olika fall oklarhet i svar, ovilja att besvara eller möjligtvis att frågan eller området inte fått något utrymme i intervjun. Det fullständiga empiriska underlaget finns i intervjuernas sammanställning (se bilaga 2). Det bör också noteras att denna närmast kvantifiering av resultatet inte är centralt eller viktigt för en kvalitativ studie, utan snarare en möjlighet för förtydligande – ofta hänvisas istället direkt till intervjuunderlaget, så att det större resonemanget finns att ta del av ur intersubjektivitetshänsyn. Hänvisningar sker till exempelvis (Sthlm 1) eller (Sjöbo 1), och syftar till sammanställningen av respektive intervju vilket finns att söka i bilaga 2.

4 Ja, jag vill leva, jag vill dö i Norden!

4.1 Jag byter ej Dig, mot allt i en värld – det externa

En nations självbild finns delvis att söka i beskrivandet av den egna nationen i relation till andra. Enligt vad som redogjorts i kapitel 2.1 och 2.3 har synen på den egna staten i relation till andra stater stor betydelse för den nationella självbilden. Ilya Prizel (1998:19) uttrycker detta tydligt genom att betona att nationell identitet inte bara är den primära länken mellan individen och samhället utan också mellan samhället och världen.

På frågan om man anser att Sverige har en viktig roll att spela i världspolitiken idag – en fråga med både en stark kognitiv anknytning och en viss emotionell aspekt – uttrycks viss skepsis i Stockholm:

Givetvis har alla länder en roll att spela i världen, även om vi är ett väldigt litet land. Jag reagerar dock alltid på att Sverige alltid skall vara världens samvete. [Sthlm 7]

Tre utav de tillfrågade Stockholmare hävdar att Sverige inte har någon roll att spela i världspolitiken idag med kommentarer som: ”[...] vi har ju inget att erbjuda världen (Sthlm 1) och ”vi är ett alldeles för litet land, både ekonomiskt

och befolkningsmässigt” (Sthlm 4). I Sjöbointervjuerna är svaren något mer skeptiska, det framhävs att Sverige inte anses ha en roll att spela i världen i sex fall (Sjöbo 1 och 4-8) medan bara en intervjuperson hävdar det motsatta med kommentaren: *”alla små länder tillsammans blir ju en lite större klump*” (Sjöbo 1). Sveriges ringa storlek förekommer ofta i diskussionen kring Sveriges roll i världspolitiken idag och om svensk utrikespolitik i både Stockholms- och Sjöbointervjuerna. Sverige omnämns exempelvis i Stockholm som ett *”väldigt litet land*” (Sthlm 7), ett *”alldeles för litet land*” (Sthlm 4 och 5) och som ett *”pyttelitet land*” (Sthlm 6), i Sjöbo var utfallet nästan identiskt (Sjöbo 1-7).

I Stockholm fann fem utav intervjupersonerna stolthet i samtida svensk utrikespolitik – en klart känslomässig aspekt på den nationella självbilden. Här skiljer intervjupersonerna i Sjöbo sig från Stockholmsfallen då det bara var en av de intervjuade i Sjöbo som fann någon aspekt av svensk utrikespolitik som frambringade stolthet (Sjöbo 1) och endast två fann aspekter av utrikespolitiken vilka frambringade skamkänslor. Här bör det tilläggas att trots frågans samtida dimension valde flertalet av intervjuobjekten i Stockholm - i större utsträckning än i Sjöbo - att bära fram snarast historiska drag i svensk utrikespolitik.

Det väcktes större glöd när det gällde aspekter av samtida svensk utrikespolitik som frambringade skam. En av de intervjuade proklamerade tydligt att *”jag skäms över den*” (Sthlm 8), åsyftandes svensk utrikespolitik. Ilskan och irritationen hos intervjupersonen fanns att söka i intervjupersonens syn och samröre med det svenska utrikesdepartementet utomlands, något som befästes ytterligare efter tsunamikatastrofen¹³, hävdades det. Utöver tsunamin nämndes i Stockholmsintervjuerna tidigare statsminister Olof Palme som en aspekt av skam i två fall (Sthlm 1 och 8), Palme omnämndes i ytterligare tre fall i diskussionen om svensk utrikespolitik, men i två av fallen i mer tveksamma ordalag: *”Det sägs att Olof Palme var en stor man, men det är jag inte så säker på om han var?”* (Sthlm 4) och *”Palme var ju en galen utrikesminister”* (Sthlm 2). Om man bortser från huruvida dessa två sistnämnda citat skall rangordnas som aspekter av skam eller ej, kan man fruktbart notera att hela fem av nio Stockholmsintervjuer nämner Palme med avseende på svensk utrikespolitik, vilket torde betyda att man i stor utsträckning ser Palme som ett viktigt inslag i den svenska utrikespolitiken. Märkbart är att det i Sjöbointervjuerna inte talades om Olof Palme överhuvudtaget.

En stor del av de intervjuade i Stockholm identifierade i hög utsträckning svensk utrikespolitik såsom främst existerande en bit tillbaks i tiden: *”Den europeiska unionen är svensk utrikespolitik idag. Diskussionerna sker inom EU och där tror jag att många har svårt för att lyssna på lilla Sverige”* (Sthlm 5). I Sjöbo fann endast två intervjupersoner skam i utrikespolitiken, i båda fallen riktades kritiken mot hanteringen av tsunamikatastrofen (Sjöbo 4 och 5).

---

¹³ Tsunamikatastrofen har måhända fått stor uppmärksamhet då medias aktiva skildring av händelsen och katastrofkommissionens rapport om den svenska hanteringen av katastrofen delvis gjordes officiellt under intervjuperioden. Katastrofen omnämndes som en frambringare av skam över svensk utrikespolitik i tre av intervjuerna i Stockholm och i fyra av intervjuerna i Sjöbo.

Hur ser de intervjuade då på Sveriges roll inom den europeiska unionen? I Stockholm ansåg fem av nio att Sverige har en viktig roll att spela inom unionen. En av skeptikerna till Sveriges roll inom EU uttryckte det som följer:

EU innebär många fördelar när det gäller handel, men det fungerar inte om man inte anammar hela systemet. Sverige är inte berett att göra det. Vi är rädda för att förstöra det som är svenskt. [Sthlm 6]

Många av svaren handlar dock inte direkt om vilken roll Sverige kan ha för EU, utan snarare vad EU betyder för Sverige och vad följderna skulle bli av ett utträde ur unionen: "[...] *EU är ett nödvändigt ont*" (Sthlm 4) hävdade en intervjuperson, eller "*Vi kan inte stå utanför, jag tycker det vore fel väg att gå. Vi skall alla hjälpas åt, vi behöver den hjälpen någon gång.*" (Sthlm 7).

Svenska intressefrågor tenderar vara de "mjuka" frågorna – om man så vill – enligt både Stockholms- och Sjöbointervjuerna. Fem av de intervjuade i Stockholm nämner uttryckligen miljöområdet som ett område där Sverige har kommit långt, men i tveksamhetens namn hävdar en av dem att: "*Alla i Sverige är otroligt miljömedvetna men vad gör vi för skillnad när vi utgör en promille av världens utsläpp?*" (Sthlm 1), varpå det kan argumenteras för att intervjupersonen i fråga snarare uttrycker skepsis mot det svenska förhållningssättet snarare än en förhoppning om framtida inflytande, intervjupersonen påtalar också – med avseende på miljöpolitiken – att det är "*typiskt Sverige*" att vara "*överpräktiga och korrekta*". I Sjöbo nämns framför allt teknologi, välfärd och miljöfrågor.

Sjöbointervjuerna visade sig vara något mer positiva till Sveriges roll inom den europeiska unionen där sex utav åtta ansåg att Sverige hade en viktig roll att spela inom EU. Kritiska röster väcktes mot den europeiska unionen i Sjöbo, men likväl ansåg de flesta att Sverige hade en viktig roll att fylla. En av de annars EU-skeptiska menade att vi "absolut" har en viktig roll att spela, exempelvis genom att "*se till att vi får ut så mycket som möjligt av vårt medlemskap*" (Sjöbo 6), medan en annan klart proklamerade ett svenskt utträde ur unionen som högst önskvärt (Sjöbo 7).

Fyra av de intervjuade i Stockholm hävdade att Sverige hade en viktig roll att spela inom FN. Skeptikerna (Sthlm 1 och 4) bar fram den svenska neutraliteten och landets ringa storlek som främsta orsaker till det begränsade inflytandet i organisationen. De mer hoppfulla (Sthlm 5, 6, 7 och 8) bar fram argument som att Sverige är: "*Lika viktig som alla andra*" (Sthlm 7) och att Sverige har en viktig roll att spela i FN då "*Vi har en tro på demokratin som är föredömlig. Vi har utvecklats till ett land som inte i alla sammanhang är ute efter att göra vinst i första hand. Vi har andra centrala värden*" (Sthlm 6).

I Sjöbo var man likt fallet med EU snäppet mer positiv till den svenska rollen och fem intervjupersoner ansåg att Sverige hade en viktig roll att spela inom FN. I Sjöbointervjuerna framhölls bl a att Sverige var duktig på att "*arbeta inom FN*" (Sjöbo 4) och att vi "*haft ett stort inflytande i FN tidigare*" (Sjöbo 1). Det var bara en intervjuperson i Sjöbo som hävdade att Sverige inte hade en viktig roll att spela (Sjöbo 8), bortsett från vårt bidrag i form av soldater.

Vilka andra länder föredrar intervjupersonerna från Stockholm att Sverige samarbetar med i världen? Frågan talar väldigt mycket till den kognitiva aspekten av den nationella självbilden och det som syftar till "vi" och "dem". I alla fall utom två i Stockholm (Sthlm 7 och 9) nämndes enstaka skandinaviska länder, Skandinavien eller Norden som lämpligast samarbetspartners för Sverige i världen. Fem föredrog Norge framför andra: "*vi är språkligt mest lika, och är väldigt lika till sättet tror jag*" (Sthlm 1) och "*vi har mer utbyte socialt med Norge medan danskarna har mer gemensamt med kontinenten och skåningarna*" (Sthlm 4). Danmark omnämns i två fall, men går inte förbi utan viss skepticism när det kommer till Stockholmarnas kunskaper inom språket, i tre fall påtalas det att språkmässiga problem lägger sig i vägen mellan Sverige och Danmark (Sthlm 3, 4 och 8). Just språket förefaller vara en viktig faktor för val av samarbetspartners i Stockholmsintervjuerna. En av intervjupersonerna uttrycker det så här: "*Språket är viktigt, [man] kan inte få samma relation till någon om man tvingas tala engelska med varandra*" (Sthlm 3). Finland, geografiskt sett nära Sverige och Stockholm, fick "endast" ett omnämnande utanför de mer generella begreppen Norden och Skandinavien.

Även i Sjöbointervjuerna framstod den nordiska centrerings som relativt omfattande. Norge och Danmark föredrogs av fem respektive fyra intervjupersoner som samarbetspartners till Sverige, i ett av fallen dessutom som medlemmar i en nordisk union (Sjöbo 7). I Sjöbo uteblev det dock kommentarer av brasklappstyp beträffande det danska språket, Danmark föredrogs också före Norge i åtminstone två av de jämförbara fallen:

[...] framför allt Danmark tror jag. [...]
Där kan man ju språket och jag tror att vi är rätt
lika varandra. [Sjöbo 5]

Noterbart är att det i viss utsträckning fanns en tydligare väst- och nordeuropeisk orientering i Sjöbointervjuernas val av samarbetspartners, lite beroende på hur intervjupersonerna definierar "Europa", "väst" och "EU". I Stockholmsintervjuerna nämndes bl a Kina, Östeuropa, Baltikum och Sydostasien i enstaka fall – medan det mest icke väst- eller nordeuropeiska som namngavs i Sjöbointervjuerna var begreppet "alla länder" (Sjöbo 8).

Om samtliga intervjupersoner i Stockholm fann lämpliga samarbetspartners för Sverige i världen hade de svårare för att avgöra vilka länder de inte föredrog att Sverige samarbetade med. Östeuropa och Sydeuropa bars fram i tre respektive två fall som mindre bra samarbetspartners. Detta europeiska tänkande lyser igenom i svaren där endast fyra svar av tolv rör icke-europeiska länder eller områden, nämligen USA, utvecklingsländer, diktaturer och "Saddam". Samarbetstänkandet har möjligtvis landat i ett EU-orienterat tänkande och var Sveriges allierade inom EU befinner sig.

Här förefaller det vara stora skillnader mellan Stockholm och Sjöbo. Om Sjöbo kan ha ansetts varit eurocentrerade i sökandet efter lämpliga samarbetspartners, kan de inte beskyllas för detsamma med avseende på var Sverige föredragsvis inte finner sina samarbetspartners. Sex intervjupersoner föredrar om Sverige inte samarbetar med länder med direkt muslimsk anknytning, såsom Irak,

Iran, Turkiet och Afghanistan eller mer generella termer som muslimer, araber och Mellanöstern (Sjöbo 1-2, och 4-7). En av intervjupersonerna uttrycker följande:

Muslimerna är jag lite rädd för, nu är de i Sverige och skall ta livet av varandra. [...] Förr man var man okänd inför en ”neger”, idag är det en ”muslim”. Att vara neger handlar bara om en hudfärg, men att vara muslim betyder så mycket mer... [Sjöbo 2]

En intervjuperson menar att svenskar inte har så mycket gemensamt med ”araberna och Mellanöstern” och att det i huvudsak har med religionen att göra (Sjöbo 5). En känsla av rädsla bärs fram i det att samma intervjuperson betonar att ”*de vill ta över världen, de sprider sig fort*”. Kulturkrockar nämns i ett fall då Turkiet pekats ut som en icke lämplig samarbetspartner, troligtvis med en syftning till europeiskt samarbete (Sjöbo 6). I ett av fallen betonas dock att svaret (Iran och Irak) troligtvis är färgat av en medialt given bild, och att personen egentligen hellre velat bilda sig en egen uppfattning om det (Sjöbo 1). Åke Daun (1989:27) påtalar att människans världsbild till stor del utgörs av massmedieintryck, och författaren av denna studie är benägen att hålla med, men frågan kvarstår varför det råder diskrepans mellan Stockholm och Sjöbo?

Den externa dimensionen bär fram några intressanta resultat. Det framträder tydligt i studien att synen på Sveriges roll i världen är begränsad och att det härrör till den svenska nationens begränsade storlek. I sammanhanget är det värt att notera att de svenska gränserna, i princip sedan 1809, varit relativt säkra och oomtvistade. I kombination med neutraliteten har landets räckvidd inte direkt utmanats och Sverige har inte direkt gjort anspråk på andra landytor¹⁴. Ulf Hedetoft (195:175) belyser i parallell just territoriets betydelse för Danmark, med säkra gränser och självinsikten om att vara ett litet land. Det bör dock i detta sammanhang betonas att självinsikten inte nödvändigtvis härrör till någon negativ nationell självbild utan snarare kan diskuteras vara grunden till en eventuellt trygg och kognitivt insiktsfull självbild.

Intressant är också att iaktta den rådande diskrepansen mellan Stockholms- och Sjöbointervjuerna med avseende på stolthet och skam över svensk utrikespolitik. Utrikespolitiken visade sig i Sjöbointervjuerna vara närmast ointressant och oviktig, medan det i Stockholmsintervjuerna föreföll ha större vikt. Ilya Prizel (1998:20) hävdar att utrikespolitik tenderar få oproportionerligt stor roll i länder där en romantiserande nationalism förekommer, något Sverige kanske inte direkt brukar beskyllas för. Vad beror i så fall denna ojämnhet i respons på mellan Stockholm och Sjöbo? Möjligtvis är där en center- och periferimantel att lägga över resultatet. Svensk utrikespolitik förs, om den förs i Sverige överhuvudtaget, i Stockholm på en rent fysisk plats i centrala innerstaden, långt ifrån de bördiga slätterna i Sjöbo kommun. Ilya Prizel hävdar också att länder artikulerar utrikespolitik genom den nationella identiteten och att den i sin tur legitimerar ageranden, i sådant fall är det av vikt att diskutera huruvida det finns en diskrepans mellan förd utrikespolitik och uppfattad nationell identitet i

---

¹⁴ Med viss brasklapp för debatten kring Åland.

Sverige. De fall som i huvudsak framkom i Stockholmsintervjuerna rörde snarast historiska aspekter av utrikespolitiken, är det kanske så att den svenska utrikespolitiken från förr i större utsträckning stämde överens med den nationella självbilden än dagens, mer EU-orienterade? Det stora bortfallet i både stolthet och skam kan just tyda på att där finns ett glapp i identifikation mellan den nationella självbilden och den förda utrikespolitiken – i Stockholm som i Sjöbo?

Trots den rungande skepticism - eller realism om man så vill - som vällde över intervjuerna beträffande Sveriges roll i världen så ansåg flera att Sverige likväl hade en viktig roll att spela inom både EU och FN. I diskussionen kring Sveriges roll inom EU var det intressant att notera att i flera fall av EU-kritik fanns det likväl en förhoppningsfull syn på en svensk roll. Skillnaden finns eventuellt att söka i den potentiellt militärt laddade "världsfrågan" och det potentiellt mer pragmatiskt laddade inflytandet inom FN och EU. Här förefaller det finnas en relativ enhetlighet mellan intervjupersonerna i Sjöbo och Stockholm. Det svenska inflytandet begränsas i intervjuerna ofta till mjuka frågor, såsom miljö, teknologi, välfärd och mänskliga rättigheter.

Det rådde relativt stor enighet mellan Stockholm och Sjöbo i hänsyn till de andra nordiska länderna. Det har inte minst sedan andra världskrigets slut lagts stor vikt vid nordiskt samarbete genom bl a passunion och Nordiska rådets skapande och närmast identitetspolitiskt granskapsidentifierande har ägt rum. I intervjuerna påtalades i både Sjöbo och Stockholm att svenskar är mest lika normmän och danskar till sättet och framför allt att de är språkligt mest lika svenskar. Språket förefaller vara av stor vikt vid samarbetsdiskussionen, inte minst framkommer detta då det var endast i Stockholmsfallet som samarbetet med danskar kunde te sig problematiskt pga. språkliga problem. Flera forskare belyser språket som identifikation vid studiet av identiteter och nationella självbilder och intervjuernas nästan fullständiga utelämnade av Finland som en uttryckt samarbetspartner torde ha viss grund i språkets betydelse (se exempelvis Billig 1995, Anderson 2000, Williams 1999).

Den uppenbara diskrepans som framkom i intervjuernas syn på vilka länder de föredrog att Sverige inte samarbetade med väckte flera intressanta frågor. I Stockholmsfallet ansågs framför allt Öst- och Sydeuropa vara oönskvärda samarbetspartners. Denna syn har möjligtvis en ekonomisk och politisk grund och en koppling till EU-samarbetet. Sjöbointervjuernas relativt starka fokusering på den muslimska världen som "de" kan tänkas ligga i en mer kulturetniskt laddad syn på den nationella självbilden (jmf Mennell 2003:178f). Den kollektiva självbilden av vad som konstituerar den externa dimensionens "de" är i Sjöbo byggt på vad som kan anses vara fundamentet i det kollektiva "vi" i Sjöbo. Sjöbo är på många sätt ett homogent samhälle med avseende på etnicitet och religion. De som ingår i det mer privata "vi" är troligtvis i större utsträckning etniskt svenska och religiöst kristna (vare sig det rör sig om troende eller ej), varpå identifikationen av den externt "andre" potentiellt kan ses som ett etniskt "de". I Stockholm däremot är de mångkulturella dragen tydligare förekommande inte bara rent synligt utan säkerligen i flera fall rent praktiskt också – i personliga relationer – varpå ett externt "de" möjligtvis kan ta mer civil beklädning och form av en politisk synpunkt. Gemenskapen är trots allt en föreställd sådan (enligt

diskussion i kapitel 2.3), och kan i detta fall ses som ytterst begränsad till den personliga gemenskapen. Frågan kan också i vissa fall antas ha en aspekt av politisk korrekthet, en fråga om vad man bör anse och vad som vore korrekt att svara, särskilt påtaglig borde detta vara i Stockholmsfallen. En annan möjlig vinkling på utfallet är den potentiella eurocentrering som Sjöbointervjuerna uppvisat i samarbetsfrågan. Får den till följd att ”de” är utomeuropeiska och därmed närmast situerade i Mellanöstern, medan Stockholmsintervjuerna i sådant fall skulle förefalla mindre europeiserade?

4.2 Din trohet till döden vill jag svära – det extern-interna

En del aspekter av den rumsliga dimensionen är inte direkt knutna till varken den externa eller den interna dimensionen utan faller ibland däremellan. Det rör sig om frågor som inte bara är inåtsökande eller utåtsökande, utan som starkare betonar det relationella dem emellan.

Sex utav nio intervjuade i Stockholm proklamerade tydligt att de var stolta över Sverige vid en direkt förfrågan, bara en svarade nej (Sthlm 8). Det negativa svaret åtföljdes av: *”Jag tycker att vi tar på oss ett världssamvete. Sverige är ett litet land i Norden som tror att vi är världens mitt. Vi tror att vi är störst, bäst och vackrast”* (Sthlm 8). En av de intervjuade uttryckte sig så här angående stoltheten:

Därför att Sverige i mitt tycke representerar demokrati, rättstrygghet och en vacker och ren miljö. [Sthlm 9]

I ett fall betonades att stoltheten kommit till ytan i mötet med andra länder då intervjupersonen varit på resande fot i världen och konstaterat att: *”I Sverige får man säga och tycka vad man vill, lagen säger i alla fall det”* (Sthlm 4).

Intervjupersonerna i Sjöbo svarade i samtliga fall utom ett – Sjöbo 7 - ja på frågan om de var stolta över att vara svenskar, ofta med hänvisning till att *”Sverige är ett bra land att leva i”* (Sjöbo 4) och *”att Sverige står för en massa bra saker”* (Sjöbo 6). I några fall jämfördes Sverige direkt med andra länder, främst efter intryck från besök i utlandet, där det konstaterades att Sverige stod sig väl i jämförelsen.

Stockholmsintervjuerna lämnade inte mycket till vägledning på frågan om vad och från vilka länder Sverige har mycket att lära? I de fyra intervjuer där förslag överhuvudtaget kom till ytan var tre av de asiatiska: *”Asien”*, *”Thailand”* och *”fjärran östern”* (Sthlm 5, 7 och 8). Två av de syftade till den teknologiska utvecklingen och Thailandfallet knöts till den omtanke det thailändska folket visade andra människor. I Sjöbo föll resultatet något annorlunda ut. Tre av de intervjuade betonade att Sverige inte hade mycket att lära från andra länder, och i två av de tre fallen framhölls att Sverige snarare var en förebild för andra (Sjöbo 6 och 7). Annars var Danmark en källa till inspiration i Sjöbointervjuerna, dels med avseende på det danska *”gemytet”* och dels deras invandringspolitik (Sjöbo 1 och 5).

På den kognitivt laddade frågan om vad Sverige är bra på blev svarsutfallen minst sagt spridda i Stockholmsintervjuerna. Svenska kunskaper och kompetens

på teknologiområdet (Sthlm 1, 4 och 8) fördes fram, inom samma område nämndes också svensk kompetens inom medicin och svenska företags framgångar i enstaka fall. Även i Sjöbointervjuerna återkom teknologi som en svensk storhet (Sjöbo 3, 7 och 8) och den svenska välfärden (Sjöbo 1, 2 och 3) och utbildning och forskning generellt. I två intervjuer föll sarkastiska omdömen om den svenska välfärden, nämligen att Sverige var bra på att ha ”*höga skatter*” (Sjöbo 4) och att ”*betala ut bidrag*” (Sjöbo 5).

Den motsvarande frågan om vad Sverige är dåligt på råde det likaså spridda svar. Den svenska oviljan till förändring bars fram i Stockholmsfallen, men i övrigt framhölls den svenska instängdheten, uttryckt som att svenskar är ”*introverta*” (Sthlm 1) eller som att vi bara ser oss omkring i Norden. I Sjöbo framstod det i två fall som om Sveriges brister fanns att söka i vår påstådda ”*tafatthet*”, exemplifierad av vår ovilja till att reagera, exempelvis genom demonstrationer och protester (Sjöbo 2 och 6), i övrigt lyste svaren på denna fråga mycket med sin frånvaro i Sjöbo.

I Stockholmsfallen är det också värt att notera en skiljelinje mellan de som ansåg att Sverige och svenskar var självgoda (Sthlm 1, 4 och 6) samt de som ansåg att svenskar var allt för dåliga på uppskatta Sverige och se vad vi var bra på (Sthlm 2, 3 och 5):

Vi säger sällan ”vi är så bra”, vi tycker snarare att alla andra länder är bättre. [Sthlm 2]

Vi tror att vi är bättre än alla andra. [Sthlm 6]

Den extern-interna dimensionen visar att det förefaller vara relativ enighet mellan Stockholm och Sjöbo med avseende på att man är stolt över att vara svensk. Frågan i sig är kanske inte intressant, men de problem som intervjupersonerna i flera fall hade med att få fram argument eller orsaker till varför de var stolta var desto intressantare. Det fanns närmast en Kantiansk pliktetik när det gällde stoltheten, men vilken plikten i fråga var, hade fallit i kollektiv glömska.

När det kom till vad och vilka länder Sverige hade något att lära ifrån råde det kaos, och allt annat än enighet. I Sjöbofallen riktades luppen något mer åt Danmark, medan Stockholmsarna snarare hamnade i Asien. Närheten till Danmark rent geografiskt, men också politiskt befästes i flera fall i intervjuerna i Sjöbo, framför allt med avseende på den danska synen på integration och invandring, men också deras sociala beteende, något som i Sjöbointervjuerna var motsatsen till svensk tafatthet. I Stockholmsintervjuerna var identifieringen med Danmark och dansk politik inte förekommande överhuvudtaget.

4.3 Din rätt, skall jag värna, med håg och med hand – det interna

Där det externa i stort sett fokuserar på Sverige i förhållande till andra stater och världen generellt, fokuserar det interna på svenskars syn på det svenska samhällets interna förhållanden. Frågan om man är stolt över att vara svensk och vad Sverige är bra på är frågor som hade kunnat knytas till även denna dimension, men har dispositionsmässigt vävts in den extern/interna dimensionen med hänsyn till det jämförelseperspektiv dessa frågor troligtvis kan tänkas bära på. I den interna dimensionen rör det istället synen på var utmaningar och hot i dagens svenska samhälle finns att söka.

Vad anser då de intervjuade i Stockholm vara den största utmaningen i det svenska samhället idag och framöver? De enda utmaningar som nämns i fler än enstaka fall är miljön (Sthlm 4 och 7), arbetslösheten (Sthlm 8 och 9) och bevarandet och vårdandet av det svenska språket (Sthlm 4 och 5).

I Sjöbo framförde fem intervjupersoner jobben, sysselsättningen och arbetslösheten som den klart viktigaste utmaningen för det svenska samhället (Sjöbo 1-3, 5 och 6) och i ytterligare ett fall nämndes arbetslösheten men då i ett annat sammanhang än direkt med avseende på utmaningar (Sjöbo 7) - betydligt fler än de två intervjupersoner som utpekade detsamma som en utmaning i Stockholm.

När det kom till den betydligt mer känsloladdade frågan om vilket som ansågs vara det största hotet mot det svenska samhället idag och framöver var det svårt för flera av de intervjuade i Sjöbo att kunna relatera eller reflektera över frågan, en intressant aspekt i sig. I två intervjufall nämndes utflyttningen av produktion utomlands som ett hot (Sjöbo 3 och 6), en uttryckte dessutom en rädsla inför att hela landet skulle bli uppköpt (Sjöbo 7) och i ytterligare två fall reflekterades det över Mellanöstern och terrorismen som potentiella hot (Sjöbo 5 och 8). Däremot nämndes i dessa båda sistnämnda fall att det inte var särskilt troligt att Sverige skulle vara utsatt, en trodde uttryckligen inte på att något krig skulle komma till Sverige (Sjöbo 5) och den andre menade att det inte var särskilt sannolikt att "Usama bombar här" (Sjöbo 8). I de fall frågan kom på tal i Stockholmsintervjuerna framfördes i två fall miljön som det framtida hotet (Sthlm 7 och 8).

Den interna dimensionen visar på skillnader i synen på det svenska samhällets utmaningar idag och framöver. I Sjöbointervjuerna råder det relativt stor oro över arbetslöshetssituationen, medan detta nämndes i enstaka fall i Stockholm. Situationen på arbetsmarknaden i huvudstaden och landsbygden är avsevärt olika. Arbetsmarknaden är möjligtvis mer dynamisk i storstaden och Sjöbo är för tillfället utsatt för relativt hög arbetslöshet. Det är högst troligt att den lokala situationen för arbetsmarknaden berör intervjupersonerna i större grad än den sammantaget nationella och att lokala, direkt anknutna utmaningar tydligare berör intervjupersonerna, framför allt i Sjöbofallen.

I Stockholm nämndes framtiden för det svenska språket som problematisk, något som inte alls berördes i Sjöbointervjuerna. Kanske anses det svenska

språket vara finkultur som inte berör den skånska som onekligen talas i Sjöbo, en skånska som inte sällan anses vara skild från rikssvenskan.

Med avseende på hot mot det svenska samhället bör det tilläggas att de flesta intervjupersonerna i både Stockholm och Sjöbo svårligen hittade några hot mot samhället, det föreföll råda stor trygghet i frågan. Än en gång ansågs jobbrelaterade problem mer hotfulla i Sjöbo än i Stockholm exemplifierat av rädslan inför produktion som flyttas utomlands.

5 Du tronar på minnen från fornstora dar?

5.1 Då ärat Ditt namn flög över jorden – det förgångna

Vilken betydelse spelar historien i intervjupersonernas syn på sitt eget land? I studiet av Sverige-bilden, och nationella självbilder över lag, anses den historiska dimensionen spela en tung roll, inte minst för den känslomässiga aspekten – stolthet exempelvis, vilket motiverats för tidigare i studien (se del 1 och del 2). För det första kan det vara av vikt att betona att vad som anses vara historia är relativt, jag gör ingen större bedömning över huruvida något som skedde för ett par år sedan bör tolkas främst som samtida eller historia, däremot tar jag mig ibland friheten att behandla informationen under båda kategorierna.

Hur ser då resultatet ut från intervjuerna i Stockholm? Fem (till viss del sex) intervjupersoner hävdar att det finns perioder i svensk historia vilka frambringar stolthet. En intervjuperson uttryckte tveksamhet till hur historien skulle tolkas, enligt resonemanget tidigare fört från Michael Billig (1995:71) om tolkande av historien som "the good old days" eller "the bad old days":

Hela den mediebild jag har fått har byggt på betoningen av Sverige som en demokrati och en stat som velat världen väl. Om vi sen har varit det, eller faktiskt velat väl, vet jag inte. Historia är svårt att diskutera. [Sthlm 6]

Överhuvudtaget när det kommit till att diskutera historiska händelser har det ofta uppfattats av de intervjuade som att de skall lämna sin dom över Sveriges roll under andra världskriget eller neutraliteten. I Stockholmsfallen har åsikterna om andra världskriget till stor del gått isär. I de flesta av fallen har domen över neutralitetspolitiken sammanfallit med domen över det svenska agerandet under andra världskriget. Neutraliteten och Sveriges roll under andra världskriget lämnar intervjupersonerna i tre läger, skulle man kunna säga: de som tar avstånd från det svenska agerandet (Sthlm 1,7,8,9), de som anser att regeringen agerade

riktigt (Sthlm 2, 4), samt de som inte riktigt väljer att ta ställning (Sthlm 3, 6). Endast i ett av fallen utelämnades ämnet fullkomligt (Sthlm 5).

I försvar för sina ställningstaganden ter sig jargongen emellanåt hård och laddad, särskilt bland de intervjupersoner som tar avstånd från det svenska agerandet:

[...] [S]venska regeringen bara lät tyskarna förflytta sig igenom landet för att döda norrmän och finnar. Hela neutraliteten som idé är ju gräslig! [Sthlm 1]

Under andra världskriget var vi lafsiga och bekväma, vi var ju knappast neutrala. [Sthlm 8]

Det andra lägret, de som anser att regeringen agerade rätt och riktigt har en betydligt mer defensiv och försiktig retorik:

Under andra världskriget var det ju annars mer problematiskt. Sveriges agerande under andra världskriget kan väl sammanfattas med att vi gjorde bra utifrån de förutsättningar vi hade. [Sthlm 2]

Jag tycker inte att vi borde gjort någon särskild insats i andra världskriget. Jag tror man gjorde rätt. [Sthlm 4]

När det kommit till den förgångna dimensionen har just andra världskriget och den svenska neutraliteten tagit väldigt mycket plats, och framstår som den främsta referenspunkten för svensk historia, i a f med avseende på stolthet och skam. Stephen Mennells (2003) diskussion om olika lager av överlappande identiteter och självbilder väcker frågan om vilken självbild som har störst betydelse vid diskussioner om andra världskriget? Den politiska åskådningens olika ”tolkning” och ansvar gentemot den svenska hållningen förefaller inte vara otänkbar i detta sammanhang.

Sjöbointervjuerna lämnade, likt Stockholmsintervjuerna, en splittrad bild av synen på det andra världskriget och neutraliteten. I Stockholmsfallen var det tydligare att andra världskriget och neutraliteten var den främsta historiska referensramen än i Sjöbo, men det djupdykande resultatet var lika sargat: två intervjupersoner ansåg att neutraliteten var fördelaktig (Sjöbo 2 och 3)¹⁵, tre intervjupersoner ansåg framför allt att tyskarnas passage genom Sverige var skamlig (Sjöbo 4, 6 och 8) och i tre fall uteblev ämnet helt. Intervjupersonerna som såg fördelaktigt på den svenska positionen uttryckte sig delvis kritiskt:

Jag tycker att Sverige skötte andra världskriget bra, dels med att vi var neutrala och dels med att vi slapp det lidande man gick igenom i Danmark och i Norge. [Sjöbo 2]

---

¹⁵ Sjöbo 7 nämnde uttryckligen att neutraliteten var något bra, men syftade inte direkt till någon diskussion om andra världskriget varpå jag väljer att inte räkna kommentaren dit.

Krig är vad det är och vi hade ändå inte haft någon makt att stoppa honom [tysken]. Det är lätt att vara stor i munnen i Stockholm men det är hit tysken hade kommit... [Sjöbo 3]

I Stockholmsintervjuerna omnämns också Raoul Wallenbergs och Dag Hammarskjölds¹⁶ insatser i några fall som aspekter av stolthet. Vikingatiden omnämndes i tre fall, men främst som något exotiskt: ”*Vikingarna är ju kul!*” (Sthlm 3) och ”*Vikingatiden var ju annars en kreativ period!*” (Sthlm 1). Det var bara en av de intervjuade i Sjöbo, jämfört med fem i Stockholm, som tydligt ansåg att där fanns perioder i historien som man var stolt över, och i det fallet rörde det sig främst om historia längre tillbaks i tiden såsom vallonerna och den svenska kolonin Gustavia (Sjöbo 1).

Den andra frågan som direkt berör den historiskt emotionella aspekten på den nationella självbilden är huruvida det finns perioder i Sveriges historia som rent av frambringar skam? I fyra av de totalt nio fallen ansåg intervjupersonerna i Stockholm att det fanns perioder de skämdes över i svensk historia, merparten handlade än en gång om Sveriges agerande under andra världskriget och neutraliteten. I Sjöbo var det en begränsad skara på två intervjupersoner (Sjöbo 6 och 8) vilka ansåg att där fanns aspekter av skam i svensk historia – i både fallen med hänvisning till tyskarnas transit genom Sverige under andra världskriget. Hela sex intervjupersoner hävdar att där inte finns något i historien som frambringar skam, en av intervjupersonerna uttrycker det så här: ”*Varför skulle jag skämmas över att kungen skjutit någon?*” (Sjöbo 5).

En fråga som oftast hängde i luften men förblev osagd var den om huruvida det fanns perioder i svensk historia man borde återvända till för inspiration. Orsaken till att den sällan kom fram var då den kändes indirekt besvarad av ovan redan ställda frågor, samt att de tillfällen den kom fram ofta blev utan svar. En av intervjupersonerna uttryckte det som att ”*man måste blicka framåt, inte gå tillbaks för inspiration...*” (Sthlm 8).

Intervjuerna i Stockholm lämnar en oklar bild med avseende på den förgångna dimensionen. Noterbart i detta fall är också den tidsperiod som omfattas. Samtliga utpekade fall av skam (med viss brasklapp för intervjupersonernas tidsbegrepp beträffande neutraliteten) härrör till 1900-talet och de sista hundra årens politik och historia. Det verkar som den mer närliggande historien har en betydande viktighetsfaktor i relation till äldre historia bland de intervjuade i Stockholm. En av de intervjuade i Stockholm uttryckte sig så här: ”*Stolthet hittar man två generationer tillbaks, max. Sen blir det för långt.*” (Sthlm 8).

I en jämförelse mellan svensk och finsk neutralitet har Teija Tiilikainen (2002:261) dragit slutsatserna att den svenska neutraliteten representerat en ”politisk tradition djupt förankrad i den nationella identiteten” och att Finland haft enklare, sedan Kalla krigets slut, att göra avkall på den. Även i denna studie framstår det som om neutraliteten är en bidragande del till svensk nationell självbild även om den inte i alla avseenden kan anses vara en djupt förankrad

---

¹⁶ I sammanhanget bör det dock noteras att Hammarskjöld rönt relativt mycket publicitet under 2005 då man firade hans etthundraåriga födelsedag.

tradition. Skillnaderna i den förgångna dimensionens aspekt på den nationella självbilden i Sjöbo och Stockholm är inte direkt att söka i synen på Sveriges roll under andra världskriget, utan snarare i synen på historien generellt. I Sjöbofallen var det enbart en intervjuperson som tydligt vidhöll att där fanns perioder i historien vilka frambringade stolthet, medan motsvarande antal i Stockholm var fem, till viss del sex. I vissa fall åberopades bristande historiekunskaper (Sjöbo 5, 7 och 8) och i ett av fallen fastställdes att historia i skolan mest handlade om ”kungarna” och att den historien var man ”knappast stolt över” (Sjöbo 3).

Stockholm har oftast varit fokus för svensk historia, hem för kung och riksdag, medan Sjöbo och Skåne oftast omnämns i sammanhang rörande snapphanar och dansket. Möjligtvis finns det en aspekt av alienering från historien i Sjöbofallen – markerat av det uppenbara ointresset för historia – i det att mycket av historien inte bara är tidsmässigt utan också rent geografiskt distanserat. I detta fall kan det påpekas att Stockholmare på många sätt vandrar på nationalhistorisk mark i det att historien är påtaglig genom slottet, riksdagen, Skansen och kungliga statyer, olikt fallet med Sjöbo. Norbert Elias uttrycker det tydligt när han säger att det är orealistiskt att tro att alla individer är lika viktiga för historien (1991:54). Den sociala konstruktionen målar en bild där den individuella aktiviteten hos några, begränsar den hos andra:

”[...] it depends only on the power of the interdependent functions concerned, the degree of reciprocal dependence, who is more able to limit whom by his activity” (Elias, 1999:54)

Att andra världskriget är en referenspunkt för svensk historia är otvetydigt. Domen över det svenska agerandet förefaller däremot i intervjuerna vara politiskt laddat, mer beroende av politisk färg än av regional härkomst. Visst, i ett fall nämndes neutraliteten som positiv för Sjöbo på grund av den uppenbara geografiska närheten till Tyskland, men likväl väcktes negativa röster över tyska soldaters genomfart i Sverige.

5.2 Du tysta, Du glädjerika sköna – det samtida

Den samtida dimensionen ligger, enligt resonemanget i kapitel 1.7, väldigt nära relaterat till hela den rumsliga dimensionen. Det rör det samtida och det nu rådande och delar därmed flera utav de frågeställningar vilka också tolkats in i den rumsliga dimensionen, externt som internt. Därmed blir diskussionen kring det samtida snarare en sammanfattning och ett tydligare relaterande till det tidsmässigt samtida i relation till det förgångna hos intervjupersonerna.

Det föreföll vara en relativt sett enhetlig syn mellan intervjuerna i Stockholm och Sjöbo med avseende på Sveriges roll i världen och inom EU och FN, med en relativt sett skeptisk syn på Sveriges roll i världspolitiken, men mer positiv beträffande den svenska rollen i FN, men framför allt inom EU. I somliga fall betonades att Sverige tidigare spelat en tydligare roll i världen, i FN och genom utrikespolitiken.

Istället fanns en viss skillnad i det emotionella förhållningssättet gentemot svensk utrikespolitik. Det handlade inte direkt om skam visavi stolthet, utan snarare om man fann begreppet samtida svensk utrikespolitik som värdeladdat eller ej. Stockholmsintervjuerna betonade utrikespolitiska händelser tydligare än Sjöbointervjuerna med avseende på stolthet och skam, däremot fanns det en viss överskridande kritisk syn på utrikesdepartementets hantering av tsunami-katastrofen. Svensk utrikespolitik föreföll däremot till viss del situerad en bit tillbaks i tiden.

När det gäller samarbetspartners för Sverige i världen råde det en i stort sett enighet över det nordiska samarbetet, särskilt med Norge och i viss mån också Danmark. På frågan om var Sveriges allierade inte befann sig råde det dock oenighet. I Stockholmsintervjuerna betonades framför allt Östeuropa men också Sydeuropa, medan Sjöbointervjuerna framhöll den muslimska världen som olämplig samarbetspartner. Samarbetsaspekten föreföll ha en tydligt samtida aspekt, framför allt i Sjöbointervjuerna, även om den klassiske ”ryssen” nämndes som icke önskvärd samarbetspartner i några fall.

Sammanfattningsvis kan man tillägga att den samtida dimensionen tog väldigt stor plats i intervjuerna i förhållande till det förgångna och det framtida, detta var särskilt uppenbart i fallet med Sjöbointervjuerna. Detta har både sin grund i författarens fokusering på antal frågor, men också i de mer frodiga svar som erhöles genom den samtida dimensionen. I flera fall avfärdades det förgångna helt som relevant eller stolthets- eller skambringande, varpå det samtida kan anses vara särskilt bringande av nationell självbild.

Sjöbointervjuernas ovilja eller okunskap för historiska aspekter, vare sig det rör kungar eller utrikespolitik kan ses som ett tecken på att de finner det samtida viktigare i den nationella självbilden än historien. Skåne har historiskt sett inte deltagit i stor utsträckning heroiskt i svensk historia vilket också kan tänkas ha en del i Sjöbobornas större betoning över samtida händelser. Vidare kan man koppla till Eric Hobsbawms (1995:170) slutsats rörande historiens relativa ovikt i Sjöbo med parallellen att historia minskat sin betydelse för dagens nationalism på bekostnad av etnisk och språkmässig agitation. I Sjöbo var definitionen av de som stod utanför gemenskapen kanske snarare baserad på etnisk och religiös grund.

Stockholmsintervjuerna däremot har potentiellt en stark och känd historia att se tillbaks och identifiera sig med på ett annat sätt, ett tydligt centerperiferiperspektiv. Det bör noteras att jag i dessa fall inte talar om enhetlighet i synen på frågor lokalt, utan snarare drar slutsatser om tydligare eller svagare skiljelinjer.

5.3 Jag vet att Du är, och Du blir vad Du var – det framtida

Den framtida dimensionen synar intervjupersonernas tilltro till framtiden, en kognitiv insikt om vad som utmanar och hotar oss, samt var vi skall söka oss för samarbete. Inom den framtida dimensionen råde det delvis delade meningar mellan Stockholm och Sjöbo, särskilt med avseende det svenska samhällets utmaningar idag och framöver. I Sjöbointervjuerna framhölls jobben i fem fall som en stor utmaning att klara av, medan de bara nämndes i två fall i Stockholm.

Likaså framkom det att Sjöbointervjuerna i större utsträckning såg terrorismen som ett hot än Stockholmsintervjuerna. Trots "hotbilden" ansåg de flesta att det var tryggt att bo i Sverige och att det inte direkt sågs troligt att yttre aktörer eller hot skulle komma hit.

Miljön förenade dock Sjöbo och Stockholm och ansågs vara ett överhängande hot i framtiden, ett område som också framkommit i studien som ett något Sverige är bra på, har mycket kompetens och anses kunna spela en viktig roll i världen inom. Därav kan man dra slutsatsen att intervjupersonerna, både i Stockholm och i Sjöbo, ser det som Sveriges roll att arbeta för miljön i framtiden. Den framtida aspekten fick inte särskilt stort utrymme i intervjuerna, dels på frågornas ringa antal och troligtvis dels med hänseende till det svåra i att sitta om framtiden.

Det fanns överhuvudtaget inte några större tecken på enhetlighet, vare sig mellan Stockholm och Sjöbo, eller inom endera plats, med avseende på synen på framtiden. Snarare råder enighet över det faktum att det råder just oenighet och osäkerhet inför framtiden, utan att direkt syfta till yttre hot. I relation till den vikt som tillskrevs det förgångna och det samtida, förefaller den framtida dimensionen ha liten betydelse för den nationella självbilden i Sverige. Likväl kan "tryggheten" och kampen för miljön ses som återkommande diskussionsämnen kring den svenska nationella självbilden och som klart framtidsrelaterande varpå viss betydelse bör tillskrivas den framtida dimensionen.

Del IV:

Avslutande
diskussion

6 En sammanfattande diskussion om Sverige bilden i Sverige

6.1 Betydelsen av tid och rum

Sammanlagt har sjutton personer intervjuats i Stockholm och Sjöbo, lite mindre än en droppe i havet. Likväl anser jag att det åligger författaren i detta stadie av studien att sammanfatta resultatet från det material vilket införskaffats och analyserats. Det har kontinuerligt i den analytiska delen jämförts resultat från intervjuerna i Stockholm och Sjöbo och flera intressanta slutsatser kan dras utifrån det.

Inledningsvis är det av vikt att ifrågasätta vad som avses med enhetlighet och diskrepans i fråga om nationell självbild. När finns det egentligen en enhetlig Sverige bild? Den socialkonstruktivistiska teorin menar att identiteter och självbilder skapas och realiseras i ett kontextuellt sammanhang och i sociala processer. Huruvida dessa processer kan realiseras i en stor enhetlig nationell kontext förtäljer dock inte teorin. Däremot kan man skönja svårigheter med att överhuvudtaget tala om enhetlig nationell självbild i Stockholm respektive Sjöbo. Det var i ytterst få frågor som det var rörande enighet om Sverige bilden. Snarare handlar diskussionen kring enhetlighet om vilka frågor eller dimensioner som kan anses vara mer betydelsefulla i Sverige bilden än andra.

När det gäller den *rumsliga dimensionen* kan flera slutsatser dras med avseende på resultatet i studien. Den *interna* dimensionen förefaller inte ge upphov till någon enhetlig Sverige bild utan väcker snarare lokala och regionala skillnader, framför allt med avseende på framtida utmaningar. I Sjöbointervjuerna framställs arbetslösheten som en överhängande utmaning i flera fall – troligtvis beroende på den lokala och personliga situationen, medan samma fråga inte förekommer i samma utsträckning i Stockholmsintervjuerna. När det kommer till yttre hot däremot, är enigheten större, främst med avseende på svensk trygghet, få finner nämligen några yttre hot mot svensk säkerhet. När det gäller den *extern-interna* dimensionen finns det flera gemensamma drag med avseende på de jämförda fallen menar jag. Ytterst i enstaka fall är intervjupersonerna inte stolta

---

¹⁷ SOU, 1987:57

över att vara svenska även om de flesta har svårigheter med att sätta motiv eller argument för varför de är stolta, de flesta summerar oftast fram svaret med att Sverige är ett bra land att bo i. Det råder också viss enighet mellan platserna när det kommer till vad Sverige kan anses vara bra på, nämligen teknologi, miljöarbete och välfärd. Man skall vara försiktig med att dra för många slutsatser både kring den interna och den extern-interna dimensionen då deras utfall och relativa omfattning i intervjuerna förhöll sig begränsad. Denna begränsning i svar minskar också begränsningen i slutsatserna som dras och framför allt för deras relativa vikt gentemot andra dimensioner som fått mer utrymme.

Beträffande den *externa* dimensionen är omfattningen av svaren avsevärt större och det föreföll vara ett hetare område för intervjupersonerna. Enigheten var relativt stor när det gäller synen på Sveriges roll och vikt i världspolitiken – en skeptisk sådan – och inom EU och FN – en mer positiv sådan, likaså förefaller det råda en viss enighet mellan Stockholm och Sjöbo att det är inom miljö, teknologi och välfärd som vi har en roll att spela i världen. Oenigheten är däremot slående med avseende på svensk utrikespolitik. Den känslomässigt laddade frågan om stolthet och skam i svensk utrikespolitik väcker i betydligt större utsträckning intresse hos intervjupersonerna i Stockholm än Sjöbo. Det enda gemensamma draget finns i den i vissa fall framförda skamkänslan över regeringens hantering av tsunamikatastrofen.

Det kan också argumenteras råda relativ enighet att söka mellan Stockholms- och Sjöbointervjuerna med avseende på vilket land eller länder de föredrar att Sverige samarbetar med. Det större antalet pekar direkt ut de nordiska länderna, särskilt Norge men även Danmark. Sjöboborna är relativt, om än obetydligt, mer positiva till danskt samarbete, främst pga. mindre språkliga krockar än de uttalade från Stockholmssidan. Däremot är det en slående skillnad mellan Sjöbo och Stockholm när det gäller det yttre ”de”. I Stockholm betraktades framför allt Öst- och Sydeuropa som olämpliga samarbetsländer och frågan tog inte särskilt stort utrymme och variationen i svar var stor. I Sjöbointervjuerna däremot föreföll den muslimska världen vara i fokus. På frågan rådde det relativt sett stor oenighet mellan Sjöbo och Stockholm.

För det första kan man dra slutsatsen att den externa dimensionen väckte fler och djupare reflektioner och argumentationer, samtidigt som det bör noteras att där också fanns fler frågor knutna till denna dimension. Både inom den interna och den extern-interna dimensionen rådde det relativt större enighet, medan det inom den externa fanns oenighet framför allt med avseende på ”det yttre de” och huruvida svensk utrikespolitik var något känsloladdat eller ej.

Den *tidsmässiga dimensionen* föreföll skilja mer än förena Stockholms- och Sjöbointervjuerna. Det *förgångna* var tydligare en aspekt av stolthet och vikt generellt i Stockholm än i det mer avlägsna Sjöbo där historien nästan fullständigt ogiltigförklarades. I förhållande till det förgångna fanns där flera aspekter i den *samtida* dimensionen vilket förenade Sjöbo och Stockholm, även om det likaså där fanns tydliga skiljelinjer, inte bara mellan platserna utan också mellan alla intervjupersoner. Den *framtida* dimensionen fäste inte särskilt stor uppmärksamhet eller intresse, och hade en tydligt lokal vinkling, med särskilt avseende på det svenska samhällets utmaningar idag och framöver.

6.2 Finns det enhetlig Sverigebild idag?

För att knyta an till studiens frågeställning om huruvida det finns en enhetlig eller kongruent Sverigebild i Sverige idag, med särskilt avseende på förhållandet mellan storstad och landsbygd, i detta fall Stockholm och Sjöbo, måste svaret bli att så inte förefaller efter den information som studien analyserat.

Det finns en viss grad av enighet och samstämmighet på några områden, framför allt rörande stolthet över landet, Sveriges begränsade roll i världen beroende på landets ringa storlek, ett erkännande av svensk kompetens och kunskap inom miljö, teknologi och välfärd, samt att Sverige har en närhet till de nordiska länderna, framför allt Norge och Danmark. Den svenska neutralitetspolitiken och hanteringen av andra världskriget förefaller också ligga som ett täcke över svensk nationell självbild. Åsikten därom är snarare beroende av politisk åskådning än om regionalt ursprung däremot. Trots uttrycket ”viss grad av enighet” i detta fall, bör det noteras att det inte på något sätt är att tala om riktig enighet, utan snarare en relation till den totala oenighet som var fallet i många andra frågor.

Det förefaller som om nationalismen och Sverigebilden i Sjöbointervjuerna är mer etniskt och kulturellt betingade medan Stockholmsintervjuerna i större utsträckning betonar de traditionellt historiskt romantiserande dragen för Sverigebilden. Historia förefaller vara viktigare i diskussionen om Sverige i Stockholmsfallen och det ”yttre de” skiljer Stockholm från Sjöbo markant.

Syftet med denna studie var att studera Sverigebilden och söka svar på frågan om det fanns en enhetlig Sverigebild eller ej, men det var också studiens syfte att söka förståelse för resultatet genom bruket av den socialkonstruktivistiska teorins betoning av kontexter och processer. Jag menar att studien tydligt visar på vikten av det relationella och det konstruktionsmässiga i självbilder. Jag hade som författare kunnat gå direkt in och granska var intervjupersons individuella kontext och fått fram flera viktiga analyser, såsom varför någon finner jordbrukspolitiken den viktigaste utmaningen för svenskt samhälle i framtiden? Nu var det inte det direkta syftet, utan att söka eventuell diskrepans eller enhetlighet mellan den nationella självbilden i Stockholm och i Sjöbo.

Jag deklarerade inledningsvis att min tes var att det svårligen kan tänkas existera en kongruent eller enhetlig Sverigebild i Sverige idag och vill mot bakgrund av studiens resultat ytterligare befästa mitt ställningstagande. Naivt vore att bortse från att det finns förenande drag mellan somliga intervjuer, men att från enstaka fall av förening dra slutsatser om enhetlighet och kongruens vore än mer naivt, hävdar jag. Denna studien syftade till att belysa studiet om nationell självbild utifrån regionalt olika utgångspunkter, men jag hävdar att där troligtvis skulle finnas en påtaglig diskrepans även i jämförandet av andra utgångspunkter, såsom exempelvis baserad utifrån kön eller politisk åskådning. Där finns varken enhetlighet, utifrån denna studien, mellan Stockholm och Sjöbo eller inom Stockholm och Sjöbo. Olika individer definierar sig själva olika beroende på kontext och den sociala process som just de befinner sig inom.

Kan man anklaga mig för att ha drivit studien på ett sådant sätt att min tes blir bekräftad? Jag anser att min tes, delvis driven genom det teoretiska perspektivet, väl synar det empiriska materialet och att resultat och slutledningar gjorda därom följer de intersubjektivitetskrav en studie av denna form kan tänkas bära, varefter min mening sådana anklagelser är obefogade.

6.3 Framtida forskning

Tidigt i min studie insåg jag hur andra faktorer än enbart regionala föreföll viktiga för resultatet av intervjuer. I det svenska fallet hade det varit intressant att studera svensk nationell självbild hos individer med olika politisk bakgrund. Det svenska folkhemmet och det nya EU- och marknadsorienterade Sverige kan tänkas ha olika beröringspunkter för emotionell anknytning och denna politiska vinkling tror jag kan vara särskilt intressant.

Den jämförelse som bl a Hans Andersson (2001) gjort om tjänstemäns identiteter i Sverige, Norge och Danmark är intressant och skulle möjligtvis vara intressant att göra på ett mer allmänt plan. Hur ser den skandinaviska identiteten ut i dessa länder, och hur identifierar de varandra? Läggs olika värden in i samarbete dem emellan och hur har just olika allianser, i form av exempelvis EU- och Nato-medlemskap, påverkat ländernas identiteter sinsemellan?

Det principiella studiet av nationell självbild i utrikespolitik är likaså intressant. Vilken betydelse har den svenska nationella självbilden haft i svensk utrikespolitik? Denna studie visar exempelvis hur somliga intervjupersoner starkt knyter svensk utrikespolitik till tidigare statsminister Olof Palme som i litteratur ofta anses ha drivit en ”aktiv utrikespolitik”. Hur har den svenska självbilden tagit sig uttryck i svensk utrikespolitik och hur gör den det idag – om den överhuvudtaget gör det?

Källförteckning

Primärmaterial

Intervjuer

Stockholm

	Kön	Åldersgrupp	Socioek. grupp	Utbildnings- nivå
Sthlm 1	M	16-24	Arbetare	Gymnasial
Sthlm 2	K	16-24	Icke förv.	Eftergymn.
Sthlm 3	M	25-44	Arbetare	Gymnasial
Sthlm 4	M	25-44	Tjänsteman	Gymnasial
Sthlm 5	M	16-24	Arbetare	Gymnasial
Sthlm 6	M	25-44	Tjänsteman	Eftergymn.
Sthlm 7	K	45-	Icke förv.	Gymnasial
Sthlm 8	K	45-	Företagare	Eftergymn.
Sthlm 9	K	45-	Tjänsteman	Eftergymn.

Sjöbo

	Kön	Åldersgrupp	Socioek. grupp	Utbildnings- nivå
Sjöbo 1	K	45-	Tjänsteman	Eftergymn.
Sjöbo 2	K	45-	Arbetare	Gymnasial
Sjöbo 3	M	45-	Arbetare	Förgymn.
Sjöbo 4	K	25-44	Arbetare	Gymnasial
Sjöbo 5	K	25-44	Tjänsteman	Eftergymn.
Sjöbo 6	M	16-24	Icke förv.	Eftergymn.
Sjöbo 7	M	25-44	Företagare	Gymnasial
Sjöbo 8	M	16-24	Arbetare	Gymnasial

Sekundärmaterial

Internet

Eurobarometer 63.4 (Våren 2005). *Eurobarometer 63.4. Allmänna opinionen inom den Europeiska Unionen. Våren 2005. Nationell Rapport. Sverige.* [www.europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb63/eb63_nat_se.pdf] Hämtad den 11 november 2005.

Litteratur

- Anderson, Benedict (2000). *Den föreställda gemenskapen. Reflexioner kring nationalismens ursprung och spridning*, Göteborg: Daidalos.
- Andersson, Hans E. (2001). *Homo Nordicus? Om danska, norska och svenska tjänstemäns och förtroendevaldas identiteter*, Göteborgs universitet: Statsvetenskapliga institutionen.
- Angell, Svein Ivar (1999). *Some reflections on National Identity in Norway and Sweden*, i Barth, Theodor – Magnus Enzell, 1999. *Collective Identity and Citizenship in Europe – Fields of Access and Exclusion*, Blindern: Arena.
- Asp, Kent (1996). *Sverigebilden i TV-nyheterna. En undersökning av Stockholmsdominansen i Rapport (1986-1995) och Nyheterna (1991-1995)*. Arbetsrapport, Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Barth, Theodor – Magnus Enzell (1999). *Collective Identity and Citizenship in Europe – Fields of Access and Exclusion*, Blindern: Arena.
- Billig, Michael (1995). *Banal Nationalism*, London: Sage.
- Calhoun, Craig (red.) (2003). *Social Theory and the Politics of Identity*, Malden: Blackwell Publishers Inc.
- Cameron, Keith (red.) (1999). *National Identity*, Exeter: Intellect.
- Daun, Åke (1989). *Svensk mentalitet*, Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Devine, Fiona (2002). *Qualitative Methods* i Marsh, David & Gerry Stoker (2002). *Theory and Methods in Political Science*, New York: Palgrave Macmillan.
- Eisenstadt, S.N. (1999). *Some reflections on the Construction of the Collective Identity in the Modern Nation-State* i Barth, Theodor – Magnus Enzell, 1999. *Collective Identity and Citizenship in Europe – Fields of Access and Exclusion*, Blindern: Arena.
- Elias, Norbert (1991). *The Society of Individuals*, Cambridge: Basil Blackwell.
- Enberg, Johanna – Sofia Kälvmemark – Ann-Sofie Ohlander (1998). *Den bästa generationen? Erfarenheter hos svenskar födda 1965-1974*, Stockholm: Bokförlaget Rabén Prisma.
- Eriksson, Catharina – Maria Eriksson Baaz – Håkan Thörn (red.) (2002).

- Globaliseringens kulturer: Den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället*, Nora: Bokförlaget Nya Doxa.
- Hall, Patrik (1998). *The Social Construction of Nationalism – Sweden as an Example*, Lund: Studentlitteratur.
- Hedetoft, Ulf (1995). *Signs of Nations – Studies in the Political Semiotics of Self and Other in Contemporary European Nationalism*, Hands: Dartmouth Publishing Company Limited.
- Hobsbawm, Eric (1990). *Nations and Nationalism since 1780*, New York: Cambridge University Press.
- Kaplowitz, Neil (1990). "National Self-Images, Perception of Enemies, and Conflict Strategies: Psychopolitical Dimensions of International Relations", *Political Psychology*, vol. 11, s 39-82.
- Karlsson, Klas-Göran – Bo Petersson – Barbara Törnquist-Plewa (1998). *Collective Identities in an Era of Transformations. Analysing developments in East and Central Europe and the former Soviet Union*, Lund: Studentlitteratur.
- Kinnvall, Catarina (2003). *Identitetsstudier – en översikt* i Petersson, Bo – Alexa Robertson (red.) (2003). *Identitetsstudier i praktiken*, Malmö: Liber.
- Lundh, Christer & Rolf Ohlsson (1999). *Från arbetskraftsimport till flyktinginvandring*, Stockholm: SNS Förlag.
- Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*, Lund: Studentlitteratur.
- Mennell, Stephen (2003). *The Formation of We-Images: A Process Theory* i Calhoun, Craig (red.) (2003). *Social Theory and the Politics of Identity*, Malden: Blackwell Publishers Inc.
- Ohlsson, Per T. (1993). *Gudarnas ö – om det extremt svenska*, Stockholm: Moderna Tidens Förlag AB.
- Petersson, Bo – Alexa Robertson (red.) (2003). *Identitetsstudier i praktiken*, Malmö: Liber.
- Petersson, Bo (2001). *National Self-Images and Regional Identities in Russia*, Hampshire: Ashgate Publishing Limited.
- Pred, Allan (2000). *Even in Sweden*, Berkeley: University of California Press.
- Prizel, Ilya (1998). *National Identity and Foreign Policy – Nationalism and Leadership in Poland, Russia and Ukraine*, Cambridge: Cambridge University Press.
- SOU (Statens offentliga utredningar) (1987:57), *Sverigebilder. 17 svenskar ser på Sverige*, Stockholm: Allmänna Förlaget.
- Stenroth, Ingmar (2005). *Sveriges rötter – en nations födelse*, Stockholm: Atlantis.
- Sörlin, Sverker (1996). *Nature, Skiing and Swedish Nationalism* i Mangan, J.A., 1996. *Tribal identities – Nationalism, Europe, Sport*, London: Frank Cass.
- Tajfel, Henry (1982). *Social Identity and Intergroup Relations*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Tiilikainen, Teija (2002). "Finlands och Sveriges alliansfrihet i ljuset av 1812 års politik" i Suominen, Tapani (red.). *Sverige i fred. Statsmannakonst eller opportunism? En antologi om 1812 års politik*, Stockholm: Atlantis.

- Tingsten, Herbert (1969). *Gud och fosterlandet. Studier I hundra års skolpropaganda*, Stockholm: P.A. Norstedt & Söners Förlag.
- Thurén, Torsten (2000). *Vetenskapsteori för nybörjare*, Stockholm: Liber.
- Williams, Lynn (1999). *National Identity and the Nation State: Construction, Reconstruction and Contradiction* i Cameron, Keith (red.), 1999. *National Identity*, Exeter: Intellect.
- Zaretsky, Eli (2003). *Identity Theory, Identity Politics: Psychoanalysis, Marxism, Post-Structuralism* i Calhoun, Craig (red.), 2003. *Social Theory and the Politics of Identity*, Malden: Blackwell Publishers Inc.
- Özkirimli, Umut (2000). *Theories of Nationalism*, London: Macmillan.

Bilaga 1 - Frågor

Fråga	Tydligt berörda dimensioner	Tydligt kognitiv aspekt	Tydligt känslomässigt aspekt
Finns det någon/några aspekter av svensk utrikespolitik som gör dig stolt?	Extern, Samtid	X	X
Finns det någon/några aspekter av svensk utrikespolitik som du känner skam över?	Extern, Samtid	X	X
Anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världspolitiken?	Extern, Samtid	X	
Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom FN?	Extern, Samtid	X	
Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom EU?	Extern, Samtid	X	
Inom vilka områden anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världen idag?	Extern, Samtid	X	
Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?	Extern, Samtid, Framtid	X	
Vilket land/länder föredrar du att Sverige inte samarbetar med i världen?	Extern, Samtid, Framtid	X	
Är du stolt över att vara svensk?	Extern-intern, Samtid	X	X
Från vilket land/länder anser du att Sverige har mest eller mycket att lära ifrån?	Extern-intern, Samtid	X	
Inom vilka områden har vi mycket att lära ifrån andra länder?	Extern-intern, Samtid, Framtid	X	
Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder?	Extern-intern, Samtid	X	
Vad är Sverige dåligt på i förhållande till andra länder?	Extern-intern, Samtid	X	
Vad anser du vara den största utmaningen i det svenska samhället idag och framöver?	Intern, Samtid, Framtid	X	
Vad anser du vara det största hotet mot det svenska samhället idag och framöver?	Intern, Samtid, Framtid	X	X
Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar stolthet? I så fall, vilka?	Förgångna	X	X
Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar skam? I så fall, vilka?	Förgångna	X	X
Finns det perioder i Sveriges förflutna som Du anser man borde gå tillbaka till för inspiration?	Förgångna	X	

Tabell 2. *Intervjufrågornas dimensions- och begreppsanknytning.* Tabellen visar hur de olika intervjufrågorna knyts till de avsedda dimensionerna och underdimensioner samt vilka delar av begreppet nationell självbild de tydligt ger uttryck för.

Bilaga 2 – Intervjuer

Stockholm

F = Författaren

S = Svar

<i>Sthlm 1</i>	Kön	Åldersgrupp	Socioek. grupp	Utbildningsnivå
	M	16-24	Arbetare	Gymnasial

F: Är du stolt över att vara svensk?

S: Vi har kanske inte betytt så mycket för världen, se bara på andra världskriget som exempel.

F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar stolthet eller skam??

S: Ja, som i andra världskriget till exempel, hur svenska regeringen bara lät tyskarna förflytta sig igenom landet för att döda norrmän och finnar. Det är ju inget man hissar flaggan för direkt. Hela neutraliteten som idé är ju gräslig. Man skall väl ha en åsikt? Det är fejt att inte ha en åsikt i en fråga tycker jag. Jag menar, Sverige är ju inte omringat som Schweiz t ex, som kanske är neutral av uppenbara anledningar. Vi har bara inga ursäkter. Vi är fega. Sen går vi in som halvmedlemmar i Nato? Antingen vill man vara med i Nato, eller inte? Och sen kan man fråga sig hur neutrala vi egentligen är, hur många styrkor har vi inte skickat med Nato? Det speglar det svenska sossesamhället tycker jag: ”Varför är du sosse? Inte en aning, min morfar var det!”. Hela folkhemstanken har ju spelat ut sin roll. Vi är påverkade av det som var det svenska folkhemmet, med förorter med köpcentrum och miljonprojekten. Vem vill bo där nu? I Vällingby och Tensta? Folkhemmet är inget sentimentalt för mig inte, har inte betytt något för mig. Det står snarare för sossesamhället från 1950- och 1960-talen och deras vision om att människor inte skulle tänka så mycket – de gjorde bäst i att stanna i förorten. Stockholm som stad har blivit påverkat genom att man flyttat ut ur stan. Vem bor kvar i miljonprojekten? Jo, alla de fattiga som inte har råd att flytta! Det var bara ett sätt för politiker att styra folket – så fruktansvärt oliberalt. Stockholms innerstad är ju ren och fräsch, miljonprojekten förfaller idag. Alla som kan och vill har väl redan flyttat därifrån. Numera bygger man för de som har råd, förr byggde man för de som inte hade råd.

F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar stolthet?

S: Vikingatiden var ju annars en kreativ period! [uppvisar ett leende], men visst kan man bli stolt över att de gjort sig så kända som symboler världen över. Stora och starka! Annars är ju sport något där man blir ultranationalist. De sätter ju Sverige verkligen på världskartan, många svenska idrottare är ju dessutom väldigt sympatiska, som Anja Pärson, Christian Olsson, Kajsa Bergkvist och fotbollslandslaget.

F: Något annat?

- S: Sverige behöver inte alltid vara det bästa landet. Vi borde jämföra och se mer åt EU. T ex tar vi in en masa människor som vi inte gör något av! Strunta i det istället, det gör ju de andra EU-länderna. Annars får man ju ghetton som de i Rinkeby. Det är politikernas fel, det här med rasism och förakt. När man säger något ont om flyktingpolitiken är man rasist. Att inte få hissa flaggan eller sjunga nationalsången på nationaldagen är ju sjukt. I mitten av 1990-talet tog vi tillbaks flaggan dock, men samtidigt tror jag att vi blivit mindre rasister idag också. Det ena behöver ju inte innebära det andra.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom EU?
- S: Ja det tror jag, även om vi är ett litet land som får finna sig i att vi inte är så viktiga som vi tror. Djurrättsfrågor har vi väl drivit? Miljöfrågor är en annan sak. I Sverige är vi ju så präktiga – här skall man källsortera innan soporna existerar ens. Typiskt Sverige – överpräktiga och korrekta, bara för sakens skull! Alla i Sverige är otroligt miljömedvetna men vad gör vi för skillnad när vi utgör en promille av världens utsläpp? Ett Miljöparti är ju också dödfött, de vill väl vi skall gå i raggsockor istället för plastskor?
- F: Finns det några aspekter av samtida svensk utrikespolitik som gör dig stolt?
- S: Carl Bildts insatser i forna Jugoslavien gav ju uppenbarligen ett stort intryck på både EU och USA. Sen är det ju stort att Sverige fick den rollen, genom honom. Olof Palmes insats är väl främst att han fick USA: ambassadör att flytta ur landet – det är man ju knappast stolt över? Raoul Wallenberg är man väl också stolt över, svensken som med falska dokument räddade judar. Annars spelar ju Sverige ingen viktig roll, vi har ju inget att erbjuda världen. Ingen olja att locka med. Hade man haft en karismatisk utrikesminister hade man kanske kunnat spela en roll, men det har vi ju aldrig haft.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom FN?
- S: Som neutralt land har man inte så mycket att säga till om. Förresten är jag väldigt stolt över de privata företagen i Sverige! Det är märkligt att vi har så många storföretag som Tetra Pak, Ikea, Ericsson etc. Jag är nog mer stolt över företagen än politik och politiker. Bildt är i så fall den ende som betytt eller gjort något. Annars är det där vi gjort skillnad, vi har påverkat världen genom vår företag!
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?
- S: Norge, skulle jag säga.
- F: Hur tänker du då?
- S: Vi är språkligt mest lika, och är väldigt lika till sättet tror jag. Jag känner starka band till Norge, och kanske Storbritannien. Det bor många svenskar i de länderna.
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige inte samarbetar med i världen?
- S: I Östeuropa har i väl inget att hämta?
- F: Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder?
- S: Vi är bra på att betala skatt. Vi är bra på att producera högteknologiska och medicinska produkter. Det betyder nog att vi har mycket smarta människor i landet. Svenskar tror alltid att vi är så duktiga. Vi är världsvana, säger man, men egentligen är vi bara inbitna nationalistiska. Storstadsbor är kanske mer världsvana och utbildningsmässigt högre, på landet är man mer nationalistiska. En norrlänning som 15-åring är ju knappast att se världen, medan en Stockholmares dröm är att resa jorden runt. Man kräver inte så mycket när man bor på landet, man är nöjd med vad man har.
- F: Vad är Sverige dåligt på?

- S: Vi tycker kanske att vi har social kompetens men vi är egentligen introverta. Vi är inte lika artiga som man är i andra kulturer heller.
- F: Vad anser du vara den största utmaningen i det svenska samhället idag och framöver?
- S: Det går inte att ha ett politiskt system som skiljer sig från övriga Europas. Om tio år tror jag inte vi har en inrikesminister t ex. Vi måste också fokusera mer på att bli ett högteknologiskt centrum tror jag.
- F: Vad anser du vara det största hotet mot den svenska demokratin idag?
- S: Blockpolitiken. Den är inte demokratisk. Miljöpartiet har alldeles för stort inflytande¹⁸.

<i>Sthlm 2</i>	Kön K	Åldersgrupp 16-24	Socioek. grupp Icke förvärvs.	Utbildningsnivå Eftergymnasial
----------------	-----------------	-----------------------------	---	--

- F: Är du stolt över att vara svensk?
- S: Det vet jag inte.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringa stolthet?
- S: Hela FN-perioden med Dag Hammarskjöld är väldigt inspirerande, då spelade ju Sverige en riktig och viktig roll. Under andra världskriget var det ju annars mer problematiskt. Sveriges agerande under världskriget kan väl sammanfattas med att vi gjorde bra utifrån de förutsättningar vi hade. Vi gjorde väl ingen stor insats direkt. Sverige var krigsfritt, det var viktigt, neutraliteten är positiv. Jag har kanske en väldigt pragmatisk syn på det, men det är min åsikt. Demokrati och neutralitet är ju storheter som begrepp i Sverige och i svenska språket. Det är värden som vi inpräntats med sedan barndomen. Numera gör vi kanske inte så mycket avtryck i världen, det har hänt mycket sedan Berlinmurens fall. Den ekonomiska krisen och EU har säkert påverkat oss. Där är något särskilt svenskt över demokratin, neutraliteten och folkhemmet. Läser man tidningar idag så kan man inte undgå att se att folkhemmet håller på att förändras. Vi har varit en modell för världen – men är det inte längre. Vi har kanske en svensk identitetskris? Vi är dåliga på att profilera oss.
- F: Finns det någon aspekt av samtida svensk utrikespolitik som gör dig stolt?
- S: Palme var ju en galen utrikesminister. Det pratas väldigt lite i Sverige om att vi är en förebild. Intresset för att tala om oss själva som förebilder verkar ha försvunnit. Vi har ingen naturlig roll i fredsmäklandet längre, t ex. Nu står normmännen och finnarna för det verkar det som. Jag är inte stolt över att vara svensk, men jag skäms inte för det! Vi säger sällan ”vi är så bra”, vi tycker snarare att alla länder är bättre. I Sverige och i svensk media är det mer tillåtet att ”dissa” Sverige än att hylla det. Vi har liksom ingen tydlig historisk referenspunkt. Vi saknar det. Vi har inga krig att fira. Vi framhäver snarare misslyckanden.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela i EU?
- S: Det finns ju fortfarande värden som vi är bra på. Vi skall exempelvis lära EU om offentlighetsprincipen. Det svenska konsensusstänkandet och konfliktundvikandet talar vi ofta om och lever själv på det sättet, men det är

---

¹⁸ Debatten om trängselskatter i Stockholm var omfattande vid tidpunkten och där avgjorde Miljöpartiet som vågmästarroll i Stockholms stad

kanske inte säljbart i världen idag? I EU är vi kanske inte det mest populära barnet i klassen. Vi bråkar ju jämt om våra monopol.

- F: Vilket land, eller länder, föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?
S: Det vore ju dumt att inte kika på EU. Vi borde kanske haka på Norge och Finland också. De verkar vara vinnarstrået i världen idag. De verkar ha större trovärdighet än oss just nu. Sedan 1970-talet har vi haft en ”sådär” period kan man säga.
- F: Vilka länder föredrar du att vi inte samarbetar med då?
S: Sverige har ju inga fiender direkt. Vi gillar väl inte att ha fiender. Olof Palme stack ju verkligen ut för att han gjorde sig fiender. Nästan osvenskt. Överhuvudtaget att han är en kraft att reta sig på var ju väldigt osvenskt.
- F: Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder?
S: Vi är väldigt förändringbenägna. Vi är rädda och skeptiska till EU. Vi röstar alltid likadant som vi alltid gjort. Vi slår oss gärna på bröstet och menar att vi har det bästa systemet. Det kan vara bra utomlands, men bättre hemma. Kanske är det en generationsskillnad också? Alkoholpolitiken t ex tror jag kommer att förändras snart, monopol och Sverige är ju annars en infekterad fråga. Det börjar gå upp för människor att Systembolaget kanske inte är den bästa lösningen. Det symboliserar det gamla svenska, att ha koll på oss, genom monopol. Som folk är vi ganska invanda vid att bli styrda. Vi är inte bra på valmöjligheter, se t ex hur svenskarna reagerade på liberaliseringen av telemarknaden – kaos! Det borde kanske visa sig i större sammanhang också. Monopolet är bara ett exempel på hur Sverige fungerat under en längre tidsperiod. Vi har inte levt i en Sovjetstat direkt, vi har ju fortfarande varit väldigt marknadspräglade. Vi har varit bra på att ta hand om varandra. Vi har haft ett system som varit extremt bra för medborgaren. Vi har aldrig behövt tänka, det har alltid fungerat!
- F: Vad anser du vara den största utmaningen i det svenska samhället?
S: Nu får vi väl snart bestämma hur vi skall göra med det hela, hur mycket skall vara kvar? Skall vi gå tillbaks eller förändra? Svenskheten kommer liksom att fasas ut. Vi är väldigt jantelagspräglade i vår historieförnekelse och framhäver istället mjuka traditioner som midsommar osv. Kanske är vi rädda för nationalism? Nationalsången sjunger vi ju sällan, utom i sportsammanhang, där är det riskfritt att sjunga ut!

<i>Sthlm 3</i>	Kön M	Åldersgrupp 25-44	Socioek. grupp Arbetare	Utbildningsnivå Gymnasial
----------------	-----------------	-----------------------------	-----------------------------------	-------------------------------------

- F: Är du stolt över att vara svensk?
S: Ja. Men det är svårt att säga varför. Vi har väl inget dålig rykte utomlands. Sverige framhävs i olika sammanhang som bra och välpresterande. Jag har varit en del i Oslo – och där är vi ju både snygga och låter smarta när vi pratar! [Sthlm 3 uppvisar leende]. Trodde inte att norrmännen hade mindervärdeskomplex, men gentemot oss verkar det som om de har det. Sverige är väl ett bra land, vi har inte mycket fattigdom och man får mycket hjälp här, man får mycket överhuvudtaget!
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som du är särskilt stolt över?
S: Vikingarna är ju kul! De kom ju före Columbus till Amerika och allt. De kom väl till New Foundland först? Det är ju en cool grej! Karl XII:s erövringståg är

jag också stolt över. Tänk, vi är ett så litet land nu, men vi har varit betydligt större. Jag är också stolt över att vi är neutrala. Vi hjälper andra länder på annat sätt, genom bistånd t ex. Det är ju inte bara Sverige som ger bistånd, men det är rätt, är man ett rikt land skall man hjälpa till. Det kan kännas fel med neutraliteten men vad är bra med att gå i krig? Det är bättre att vara passiv och hjälpa till istället. Men inte kriga! Det ger en trygghet att leva i Sverige, man är aldrig rädd för att något skall hända. Londonbombarna känns långt borta. Vi är inte inblandade i det där. Sverige är väl inget speciellt. Vi är ett öppet medelmåttaland. Idrottshändelser gör annars mig stolt. Det gör mig mest stolt. Ishockey och fotboll, VM och OS, det är viktigt att det går bra för Sverige där. Vi är ett litet land som sätter oss på världskartan. Särskilt inom sporter som är stora utomlands också. Jag kollar inte på fotbollen om inte Sverige är med. Annars kollar jag faktiskt inte på sport överhuvudtaget. Ordet stolt passar så bra in där. Historien kan man annars bättre liknad med "coolt" än stolt.

F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar skam?

S: Skäms inte direkt över något. När man ser hur svenskar betar sig utomlands, när de är fulla och odrägliga, så skäms man kanske, men där är ändå britterna värre. Det är väldigt svenskt att inte ingripa i en våldtäkt. Det är alltid invandrare som ingriper. Det finns kulturskillnader. Polacker klagar alltid till exempel, det är deras kulturgrej. Vår kulturgrej är hur vi betar oss, jag gillar vårt sätt, tolka mig rätt, vi är fega, men ändå? Vad svenskar gör är att vi bryr oss inte om varandra när vi går på gatan. Men om du söker kontakt med någon så är vi väldigt trevliga. Av min egen erfarenhet. Vi är kanske lite blyga och instängda. Det är svårt att komma in, men när man väl är inne så får man oftast ett trevligt bemötande. [Sthlm 3 ler mycket när han pratar om Sverige]

F: Finns det några aspekter av samtida svensk utrikespolitik so gör dig särskilt stolt eller skamsen?

S: Kan man hjälpa andra länder så är det ju bra. Att påverka andra genom att vara förebilder, t ex genom jämställdhet och acceptans generellt. Det är ju frågor som vi nått långt inom, vi är väldigt liberala. Sen kanske storstadsmänniskor är liberalare och mindre rasistiska, misstänker jag.

F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom FN och EU?

S: FN jobbar ju för en bra sak, men vi är ganska små. När det gäller EU så gillar jag ju kulturella skillnader. Gillar dock inte förändringar. EU är både bra och dåligt. Men jag är inte europé.

F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?

S: Vi har ju Norge på västra sidan! Jag tycker om Norge. Vi pratar nästan samma språk, danska förstår jag ju inget av. Språket är viktigt, kan inte få samma relation till någon om man tvingas tala engelska med varandra.

F: Från vilket land/länder anser du att Sverige har mest eller mycket att lära ifrån?

S: Man skall väl alltid se sig om och lära sig från andra länder, tycker jag. I Finland t ex kan man numera betala bussresor med att skicka sms. Man kan hämta inspiration på alla plan från de flesta länderna. Det kanske är typiskt svenskt, vet inte? Fördomar är annars något som kan vara bra. Svenskar har många fördomar, som alla andra. Det är en försvarsmekanism, en rädsla inför det okända. När man ser något tar man det till sig, tills man upplever något annat. Vi är kanske mer rädda än många andra, vi svenskar. Vi är inte särskilt förändringsbenägna. Jag gillar ju att vi har traditioner, men vet inte om det går hand i hand med att inte vara förändringsbenägna. Sverige är ju inget religiöst land, här får man tro vad man vill, så traditioner blir viktigare här.

- F: Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder?
- S: Vi är bra på jämställdhet. Men vi har säkerligen massor av saker kvar att göra på området. Jämställdhet betyder inte att sudda ut skillnaderna helt dock. Jag tycker vi har bra jämställdhet som den är idag – jag är nöjd. Är man en snäll människa behövs kanske inte jämställdhet? Svår fråga annars. Vad vi är bra på? Det är nog typiskt svenskt att ha svårt att besvara en fråga om vad vi är bra på. Det vilar i Jantelagen. Rent generellt kan man inte säga något, inte så kraftigt i varje fall. Jantelagen gäller ju i många ytliga sammanhang.
- F: Vad är Sverige dåligt på då?
- S: Jag är nöjd över Sverige som det är. Jag är som svenskar är i genomsnitt, tror jag. Har väldigt låg förändringsbenägenhet!
- F: Ser du några utmaningar för det svenska samhället idag och framöver?
- S: Jag är som sagt skeptisk till förändringar. När förändringar genomförts kan jag vara nöjd efteråt, men är kritisk till själva genomförandet. Mina vänner kallar mig ”jättesvenne”. Jag vill ju ha villa, Volvo och vovve... Varför skall vi ha skyskrapor t ex? Trivs så bra som det är nu...

<i>Sthlm 4</i>	Kön M	Åldersgrupp 25-44	Socioek. grupp Tjänsteman	Utbildningsnivå Gymnasial
----------------	-----------------	-----------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------

- F: Är du stolt över att vara svensk?
- S: Ja. Det är jag. Jag var det inte förr, men nu har jag rest utomlands en del och tycker att vi har det bra jämfört med andra länder. I Sverige får man säga och tycka vad man vill, lagen säger i alla fall det. Sverige är bra på att ta hand minoriteter: flyktingar, invandrare, homosexuella och sjuka.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar särskild stolthet?
- S: Stormaktstiden? [Sthlm 4 skrattar, undrande] Nej, jag tror inte jag finner någon större stolthet i den svenska historien. Vi har knappast gjort något fantastiskt.
- F: Finns det perioder i svensk historia som du skäms särskilt över då?
- S: Vi kunde säkert ha gjort mer för världen. Vi har levt i ett skyddat samhälle. Vi är duktiga att slå oss själva på bröstet och tycka att vi är så bra. Vi är, och har varit, i världens utkant. Det sägs att Olof Palme var en stor man, men det är jag inte så säker på om han var? I världen har vi väl inte direkt tagit någon plats, vi har mest hållit oss i skymundan. Sverige är månt om att vara alla till lags. Därför är det svårt att peka ut enstaka händelser – det har ju vart halvmesyurer hela vägen. I Israel och Palestina har vi varit tysta exempelvis. Jag tycker att svenskt bistånd är sämre än norskt – norrmännen ger rikligare med bistånd till Palestina. Jag tycker inte att vi borde ha gjort någon särskild insats i andra världskriget. Den svenska regeringen gjorde rätt som höll oss utanför. Jag tror man gjorde rätt. Neutralitetspolitiken har varit bra för oss och gynnat oss. Man gjorde faktiskt inget fel. Neutralitetspolitiken är väldigt svensk. Att vara svensk i världen handlar om att vara neutral – halvmesar som inte tar mycket plats. Om man jämför med exempelvis italienare och spanjorer så är vi ju halvmesiga – förutom när vi dricker! Neutraliteten har gjort mycket för oss historiskt, man klarar sig långt om man är ett litet land och spelar smart fegspel med de stora grabbarna. Regeringens hantering av tsunamin är jag inte nöjd med heller. Sverige kunde ha agerat tuffare. Både Norge och Danmark var tuffare. Vi kan ju åtminstone vara lika bra som dem? Allra minst lika bra som dem, om inte bättre.

Jag tycker faktiskt att vi skall vara bättre än Norge och Danmark. Det är viktigt som svensk. Alla vill ju vara bäst – i a f bättre än grannen. Jag har aldrig varit i Finland, och tycker nog att vi har mer gemensamt med Norge och Danmark. Vi talar samma språk.

F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?

S: Vi har mest gemensamt med Norge och Danmark som sagt. Språket hindrar oss kanske lite med danskarna. Jag känner mer för Norge. Vi har mer utbyte socialt med Norge medan danskarna har mer gemensamt med kontinenten och skåningarna. Annars är svenskar ganska lika holländare, tyskar och kanske schweizare? De är mest lika oss i tankesätt tror jag, talar man däremot ekonomi så kan det ju vara vilket land som helst? Östeuropéerna har jag däremot svårt att identifiera mig själv med. Det sägs att vi skall samarbeta med balterna, men vem är de egentligen? Känner mig inte hemma där. Finns säkert pengar att hämta där om man vill vara en kolonialstat, men jag är tveksam till öst, är säkert påverkad av media där. Det är lättare att vilja höra samman med väst.

F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världen idag?

S: Nej. Vi är ett alldeles för litet land, både ekonomiskt och befolkningsmässigt. Men jag tror vi kan göra skillnad om vi samarbetar med andra mindre länder. Tycker inte vi spelat någon vidare stor roll tidigare i historien, vi kan ju knappast tas på allvar i samarbete med länder som USA och Ryssland? Jag är inte heller imponerad av den europeiska unionen. Sverige har knappast spelat någon viktig roll i EU. Däremot tror jag att EU är ett nödvändigt ont. Vi måste samarbeta med andra små länder inom EU för att göra skillnad. Jag tycker EU är korrupt och osmidigt – men sådan är kanske världspolitiken?

F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom FN?

S: FN är en god idé – men vi verkar inte göra någon skillnad där. De stora länderna bryr sig inte om oss. Det är lite skrämmande. Massor av små länder kan tycka lika, men de stora länderna säger ändå nej. FN känns tandlöst.

F: Från vilket land/länder anser du att Sverige har mest eller mycket att lära ifrån?

S: Vi har säkert mycket att lära från olika länder i olika frågor. Svenskar är rädda för att förändra Sverige. Vi ä säkert bra jämförelsevis, men vi borde bli bättre. Sverige är ganska medelmåttigt på mycket, det är ganska bra, men vi är ju sällan exceptionellt bra eller dåliga på något överhuvudtaget. Östersjösamarbete och miljöarbetet där tror jag är en plats där Sverige kan spela en viktig roll. Jag skulle gärna vilja att Sverige var tuffare mot USA och tredje världen när det gäller miljöutsläpp. Vi borde också pressa Israel och Libanon för fred, men tror inte att Sverige kan göra skillnad ändå. Det skulle bara skapa oss fiender. Svensk politik går ut på att akta sig från att sticka ut. Vi vill ha det tryggt och säkert. Trygghet är väldigt svenskt. Det är ett varumärke att vara stolt över om något. Kanske lite mesigt dock?

F: Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder?

S: Svenskar är bra på att ta hand om de svaga i samhället. Vi är inte bra på att marknadsföra oss utomlands däremot. Om folk känner till oss utomlands så är det blondiner som har sex och att vi är det närmsta en socialistisk stat man kan komma. Det stämmer ju inte. Vi är ju moderna och liberala och väldigt förändringsvilliga. Trygghetstänkandet finns också med i allt – t o m i vår industri, se på läkemedelsföretagen och IKEA som gör möbler för alla! Vi är långt framme teknologiskt sett, vi har hög datortäthet och använder mycket mobiltelefoner. I Sverige är det rent och snyggt, när man kommer utomlands tycker man det är smutsigt. Vi är rena och ordentliga, vi har inga hål i vägarna

som det finns i vissa länder. Det är jag stolt över. Det tror jag också att andra imponeras av. Vi har alltid el och våra telefoner fungerar alltid, det är inte alla förunnat. I Sverige finns inte heller så mycket droger som i andra länder. Vi har, som en del i trygghetstänkandet, matats med antinarkotikapropaganda.

F: Vad är Sverige dåligt på då?

S: Vi stänger in oss i Norden och försöker klara oss själva. Å andra sidan så reser svenskar mycket, men vi är ändå dåliga på att se oss om i världen tycker jag. Många svenskar verkar inte förstå att vi måste samarbeta med andra länder i världen. Typiskt svenskt att tro att vi klarar oss själva, tror jag. Det är inte min åsikt dock. Vi är duktiga på att visa upp en fin yta. Även om vi har problem så är Sverige duktigt på att hålla det inom Sverige. Vi vill inte visa brister, och det är vi bra på – det är oerhört negativt! Annars är väl Sverige ett ganska bra land?

F: Vad anser du vara den största utmaningen i det svenska samhället idag och framöver?

S: Jag tror det blir tufft att klara välfärden i framtiden – vi har ju inga resurser! De höga lönerna kan också bli svåra att klara. Alla som går i pension är ju ett stort problem, det blir stentufft i framtiden. Världen kommer att få fler och fler miljöproblem. Just nu handlar det kanske främst om att integrera folk i det svenska samhället, de som kommer utifrån. Den svenska kulturen kan bli svår att bibehålla, med utländska program på tv, modekläder och internet. Jag gick i folkdanslag när jag var sju, det tror jag inte framtidens barn kommer att göra. Det svenska språket med alla dess låneord från engelskan kan u komma att utarma det som är svenskt. Vad som är typiskt svenskt förändras ju, idag äter fler pizza än köttbullar med mos.

F: Gäller det hela landet, menar du?

S: Ja. Ungdomar vill ju bo i en storstad så de härmar efter. Det är något typiskt svenskt med småstäder annars. Storstadsbor är mer utvecklings- och förändringsbenägna än småstadsbor.

<i>Sthlm 5</i>	Kön M	Åldersgrupp 16-24	Socioek. grupp Arbetare	Utbildningsnivå Gymnasial
----------------	-----------------	-----------------------------	-----------------------------------	-------------------------------------

F: Är du stolt över att vara svensk?

S: Ja! Ett litet land som vill alla väl, hur kan man inte vara stolt över det? Vi gör insamlingar för tsunamin, tar hit asylsökande, har generös flyktingmottagning, blandar oss inte i större grejer, lever fredfullt häruppe i Norden. Vi har ett väl fungerande samhälle. På så sätt att vi har allting: polis, skola, vård och omsorg som alla fungerar bra. Trots detta klagar vi mycket. Det man redan har vill man alltid ha bättre. Vi får aldrig ha brister, inte i Sverige. Vi har ju ett fungerande samhälle. Alla länder har sin grej, i andra länder tror jag inte det fungerar lika bra på dessa områden. Sverige är ett tryggt land, vi har t ex inte så mycket kriminalitet. I Egypten har de exempelvis vakter överallt, det har inte vi. Men på lång sikt får vi kanske mer kriminalitet.

F: Finns det perioder i Sveriges historia som du är särskilt stolt över?

S: Jag är stolt över att Sverige alltid varit ett kungarrike. Vi har en kung och en folkvald statsminister istället för en president. Annars är där inget särskilt som jag blir stolt över i historien. Stormaktstiden skulle kanske vissa säga, men det är

- väl inget att vara stolt över? Det känns väldigt onödigt, ett onödigt jobb. Sverige krigade till sig en massa land, men fick lida ett stort ekonomiskt bakslag efteråt.
- F: Finns det någon/några aspekter av samtida svensk utrikespolitik som gör dig stolt?
- S: Den europeiska unionen är svensk utrikespolitik idag. Diskussionerna sker inom EU och där tror jag att många har svårt för att lyssna på lilla Sverige. Vi är ett alldeles för litet land för att räknas. Norge har åtminstone olja, då kan man höja rösten lite. Vi lever liksom vårt eget lilla liv häruppe i norr. Det vi säger är vettigt, titta på Chirac t ex, hur vettig är han? Han är ju främlingsfientlig. Sverige är neutralt på alla sätt och vis, varken höger eller vänster, varken bra eller dåligt, har varken hög eller låg kriminalitet. Vi har alltid haft en jämn nivå på allt. Det måste ju alla länder sträva efter? Vi är lagom! [Sthlm 5 uppvisar ett brett leende]. Vi får nog mest respekt för att vi är just ett lagomland, folk lyssnar på oss, men man bryr sig inte riktigt om vad vi säger. Vi lägger oss inte heller i så mycket.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom FN?
- S: Jag är väldigt positiv till FN och Sverige som land kan nog tillföra rätt mycket. Jag tror att faktumet att vi inte är ett krigarland kan vara positivt i de sammanhangen. Vi är med i FN för att mäkla fred medan andra kanske är med för att ta bort det onda. Vi bryr oss inte om vad som är gott och ont, vi lever vårt eget liv.
- F: Inom vilka områden anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världen idag?
- S: Miljöpolitiken. Jag tror vi är det renligaste landet i Europa och världen. Det ser man när man reser till Spanien där man exempelvis kan se bilvrak överallt. Rent och snyggt är det i Sverige och vi tänker väldigt ekologiskt, tror jag. Vi kan säkert påverka världen när det kommer till sjukvård och omsorg också, exempelvis när det kommer till läkemedel och operationer. Det skulle vi kanske kunna sprida vidare, vi har ju stor kunskap på området.
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?
- S: Norge. Jag tror att Sverige och Norge är väldigt lika länder. Vi är lika långt framme i de punkter vi kan vara långt framme i, t ex miljö och sjukvård. Kanske Danmark också? Nederländerna och Belgien är också lika oss, tror jag. Vi är rätt lika, vi tänker likadant. Allt som har med villa, Volvo, jobb och helger att göra. Det finns inte så mycket kriminalitet heller, vi är alla lagomländer! I Sydeuropa är det ju inte riktigt så [Sthlm 5 uppvisar leende]. Jag tror inte vi finner samarbetspartners i utvecklingsländerna, de lever säkert två hundra år efter oss i tiden. Jag tror att vi kan hjälpa dem, men inte samarbeta med dem, vi får ju inget tillbaka från dem?
- F: Från vilket land/länder anser du att Sverige har mycket att lära ifrån?
- S: Oj, jag skulle vilja plocka från flera olika länder. Vad sägs om den teknologiska andan i Asien eller det ostressade livet i Italien och Sydfrankrike? Vi vet nog inte varför vi är stressade. Men det är vi. Vi får inte misslyckas i Sverige. Vi har sådan enorm stolthet till oss själva och är rädda för vad andra skall tycka och tänka om oss. Man får ingen respekt om man misslyckas gång på gång. Man måste ha bra utbildning, och villa och bra jobb osv. Kraven är höga i Sverige för att få jobb t ex. Arbetslöshet är det ultimata misslyckandet här, det hör man ju på TV hela tiden. Svenskar är skuldtyngda. Vi räcker inte till.
- F: Vad är Sverige dåligt på i förhållande till andra länder?

- S: Amerikanare är bra på att klappa sig själv för bröstet medan svenskar alltid bara tycker att vi är ”OK”. Vi ger inte oss själva ”cred”. Vi har en instängd stolthet, en tyst stolthet. Eller så är det inte så, utan att vi bara inte ser vad vi är bra på. När vi gjort något bra, så höjer vi ribban för att bli bättre, vi blir liksom aldrig nöjda. Skolan är däremot något som förfaller i Sverige. Vi saknar respekt i landet, framför allt för äldre och vuxna. Man lyssnar inte, följden blir att vi blir lite respektlösa. Barn som växer upp som respektlösa kan växa upp med en respektlöshet inför andra kulturer också, det är ju inte bra. Vi har mindre tid att fostra våra barn helt enkelt, vi får ju inte misslyckas någonstans? Gud vad vi stressar upp oss i detta lilla land.
- F: Ser du några fler utmaningar för det svenska samhället idag och framöver?
- S: Att vi inte uppfostrar våra barn och ungdomar på rätt sätt är en stor fara, anser jag. Språket och vokabulär blir bara värre och värre också.
- F: Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder då?
- S: Vi är ju bra på idrott! Vi är ett välmående land, vi har alltid motionerat mycket, vi har idrottsföreningar och mycket av dess arbete är ideellt och framför allt tillgängligt för alla! Det finns valmöjligheter, även i idrott. Friheten ger dels bättre hälsa sen ger idrotten mycket social kompetens. Svenskar är socialt kompetenta men kanske inte tillräckligt högljudda. Vi är bra på att diskutera i små grupper och gärna tyst. Men det hänger ihop med svenskheten, det är ju fel att sticka ut i lagomlandet. Fan, vad lagom vi är! Jag är inte typiskt svensk, jag för framåt tror jag, jag vill synas för mycket och tar för mig mycket. Svenskar klappar sig aldrig för bröstet, vi är varken stolta eller icke-stolta. Vi är inte för snälla eller för dumma. Vi sitter gärna ensamma på bussen, vill inte komma någon annan för nära. Vi bor inte för stort, eller för litet, vi bor i lagomvillor. Vi är inte världsledande, vi är halvvärldsledande. USA har ju allt som världsledande.

<i>Sthlm 6</i>	Kön M	Åldersgrupp 25-44	Socioek. grupp Tjänsteman	Utbildningsnivå Eftergymnasial
----------------	-----------------	-----------------------------	-------------------------------------	--

- F: Är du stolt över att vara svensk?
- S: Ja. För att jag tycker att Sverige representerar ganska bra grejer. Det är i a f min erfarenhet – både historiskt, politiskt och kunskapsmässigt. Sverige är också ett humanitärt land och en stark demokrati. Vår inblandning i antiapartheidverksamheten är ett bra exempel på detta. Trots att Sverige varit mesigt under andra världskriget t ex. Jag är stolt över vår neutralitet, även om jag inte tror att man kan vara neutral, man kan välja att inte ta ställning, men man kan inte vara neutral.
- F: Finns det perioder i svensk historia som du är särskilt stolt över?
- S: Hela den mediebild jag har fått har byggt på betoningen av Sverige som en demokrati och en stat som velat världen väl. Om vi sen har vi varit det, eller faktiskt velat väl, vet jag inte. Historia är svår att diskutera.
- F: Finns det några aspekter av samtida svensk utrikespolitik som gör dig särskilt stolt då?
- S: Svensk utrikespolitik speglar sällan svensk inrikespolitik tycker jag. Vi blandar oss i ganska stora saker, vapenfrågor t ex, medan vi inte riktigt hanterat små inrikesfrågor. Det har hänt mycket i Sverige de sista tio åren. Välfärdssamhället

avvecklas, främst i mentaliteten, vi blir mer egocentriska och passiviserade. Vi bryr oss inte så mycket mer om andra som vi gjort. Vi intresserar oss inte för stora frågor mer, såsom politiska frågor. Man kan skaffa sig en ställning utan att sätta sig in i sakerna liksom. Man vill helst att folk skal vara passiva idag – vi har valt ett kommersiellt system. Det är bra för systemet om folk gör som de blir tillsagda och inte ifrågasätter för mycket. Vi måste skapa tv-galor för att folk överhuvudtaget skall bry sig, som fallet med tsunamin. Vi har tidigare haft en större omtanke än andra länder, men det har vi inte längre.

F: Anser du att Sverige har en viktig roll att sela i världspolitiken idag?

S: Vi svenskar tror att vi spelar större roll än vi verkligen gör. Vi är ju ett pyttelitet land. Trots att vi har bidragit mycket till FN, som Hans Blix och Dag Hammarskjöld, så spelar vi ingen större roll i världen idag. Vi har kanske utmärkt oss internationellt tidigare, nu gör vi det nog mest genom Nobelprisen. Vi hade tur som inte blev inblandade i världskrigen. Ekonomiskt har det betydtt mycket, innan var vi ju värsta bananrepubliken. Det har varit en stark uppfattning att vi varit neutrala, men det var vi ju egentligen inte? Ungdomar känner nog inte likadant för neutraliteten som äldre gör. Känslan att ha legat före världen tidigare och känslan att nu ligga efter stressar nog dagens ungdom mycket. Sverige har ett bortskämt socialförsäkringssystem, men vi förstår inte det. Vi ligger inte i bräschen mer.

F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom FN?

S: Ja, det tror jag. Tror vi har en viktig roll att spela. Vi har en tro på demokratin som är föredömlig. Vi har utvecklats till ett land som inte i alla sammanhang är ut efter att göra vinst i första hand. Vi har andra centrala värden. Demokratikänslan är väl uppbyggd och ger en stark trygghetskänsla. Vi förstår inte varför konflikter uppstår, vi ser det rent av som korkat onödigt. Alla tar för givet sin rätt i samhället. Blir jag felbehandlad så vinner jag oavsett vem jag är, för vi litar blint på systemet – det ger oss en stark trygghet. Vi är så extremt trygga! Vi tror på vårt system. I Ryssland vågar man inte lita på systemet. Många kan nog tycka att vi är naiva. Många uppfattar kanske vår naivitet som ärlig och charmig. Vi ligger före i det avseendet – tryggheten – även om den sakteliga avvecklas. Vi tror inte lika mycket på systemet mer som vi har gjort, och därmed tappar vi mycket av den trygghet som den svenska demokratin bygger på. Det kommer nog att komma en motreaktion snart. Folk kommer att vakna ur passiviteten, särskilt då tryggheten försvinner. De yngre blir snart medvetna.

F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom EU?

S: EU innebär många fördelar när det gäller handel, men det fungerar inte om man inte anammar hela systemet. Sverige är inte berett att göra det. Vi är rädda för att förstöra det som är svenskt. Många tycker att fri rörlighet etc. är bra, men när polacker kommer hit så blir det annorlunda. Det handlar inte bara om export, det handlar om import också, av alla dess slag. Det är vi inte beredda på, att sänka lönerna m m. Det är jobbigt för oss svenskar att ge upp den tryggheten. Svenskar flyttar inte, vi är för starkt svenska. Allt bortom Sverige är osäker mark. Hade alla haft det lika tryggt som oss hade de också varit rädda tror jag. Är man trygg och inför förändringar så hamnar man direkt på osäker mark.

F: Inom vilka områden anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världen idag?

S: Sverige kan tänkas fortsätta ha en förmedlande roll – som den hobbypsykolog vi är. Det tror jag fortfarande vi kan ha även om vi måste visa lite resultat då och

då i medlingssituationer. Om det är någon som har känsla för demokrati så är det ju vi! USA klappar sig gärna för bröstet, men Sverige och den socialismen som vi haft är så nära demokrati man kan komma, den begränsade kapitalismen – humankapitalismen. En del hävdar att total frihet är ultimata, men det blir nästan anarkistiskt ju. Kapitalismen sätter kuggar i demokratin. Sverige har ett genuint vurmande om den lilla människan – om individen – även när vi spelar de stora slagen och slåss om de stora frågorna. Där kan vi vara framgångsrika. Jag är väldigt skeptisk till Sverige just nu, det känns som om vi inte håller i internationell konkurrenskraft. Vi har kapacitet att uttrycka oss på många områden men gör det inte. Vi har blivit för lata och passiva av att ha haft det för bra, att inte utnyttja och uppskatta de förutsättningar vi har och har haft. Vi har inte samma drivkraft längre. Hot mot ens existens är drivkrafter och det har vi inte haft på länge. Den piskan har vi inte. Vi har större förutsättningar än något annat land, men ändå gör vi ingenting. Folk kommer att förstå att vi inte är trygga – där kommer hotet – och då infinner sig piskan, tror jag. Då kommer förändringen. Vi tar hela tiden för givet att få göra saker, att vi har rätt att köpa saker, men det har vi inte, vi har inte rätt till något! Vi har varit opportunisterna och dragit nytta av att stå utanför konflikter.

- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?
 S: De skandinaviska länderna. Hela Europa har ett sätt att tänka som skiljer sig från andra delar av världen, och det delar vi med dem. Vi har mod att säga emot USA, som var fallet i Irakkonflikten t ex. Vi är inte slavar till USA. Européer känner sig nog aningen mer intellektuella än amerikanare och att vi tänker mer självständigt, därför tar vi oss rätt att bära fram kritik. När det gäller Skandinavien så är vi väldigt lika, rent mentalt, däremot vet jag inte om vi gör rätt i att gömmas oss bara häruppe i Norden, EU finns ju till av en anledning? Jag tycker att vi borde protestera högre mot USA, men inte glömma att ta de godbitar som amerikanerna faktiskt gett oss.
- F: Från vilket land/länder anser du att Sverige har mest eller mycket att lära ifrån?
 S: Sverige är inte bättre än något annat land på något vis, vi har bara haft lite annorlunda förutsättningar. Vi tror att vi är bättre än alla andra, att vi kommit så mycket längre än andra och att vi är så mycket snällare än andra. Vi klappar oss gärna för bröstet och tror att vi är framstående. Med all rätt, kanske, vi har lyckats att få fram svensk export, såsom musik och design.
- F: Vad är Sverige dåligt på i förhållande till andra länder då?
 S: Vi är inte dåliga på något särskilt, man skulle kunna säga att vi inte kan släppa loss dock. Vi är kanske lite mer likartade, alla följer samma svenska normer. Jantelagen låter kanske fånigt, men visst finns den! Vi vågar aldrig prova något nytt. I Sverige vågar man inte det som man inte torr på, eller det man tror att man får kritik från omgivningen. Vi kan aldrig slappna av. Vi är nog rädda för att misslyckas, och att tappa ansiktet.
- F: Vad anser du vara den största utmaningen i det svenska samhället idag och framöver?
 S: Passiviteten som sagt. Vi är för trygga och otacksamma och förstår inte värdet av våra förutsättningar. Vi spenderar alla pengar utan att tjäna några. Vi blir för slappa, helt enkelt.

<i>Sthlm 7</i>	Kön K	Åldersgrupp 45-	Socioek. grupp Icke förvärvs.	Utbildningsnivå Gymnasial
----------------	-----------------	---------------------------	---	-------------------------------------

- F: Är du stolt över att vara svensk?
- S: Ja. Många värderingar vi har i Sverige är bra, och de borde vi ta vara på här hemma. Jag är stolt svensk. Min dotter är bosatt i USA och det har kanske gett mig lite större inblick i hur det är att leva i Sverige. Jag har flugit mycket med jobbet också, jag har arbetet på SAS tidigare, och man ser tydligt vilket socialt skyddsnät vi har i Sverige. Visst kunde det ha varit bättre, men i skillnad till USA, har i a f alla rätt att utnyttja det? Skillnaderna mellan länderna kanske blir mindre och mindre, men vi är inte där ännu i a f. Jag är också stolt över de svenska traditionerna, som firandet av midsommar, vårt julfirande o s v, vi är väldigt traditionsbundna tycker jag, det är mysigt.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som du är särskilt stolt över?
- S: Nej, det tror jag inte. Vi har smitit undan både krig och elände i historien. Vi har varit neutrala, fastän vi inte varit neutrala. Vi har inte varit något speciellt tycker jag. Jag är kanske lite skamsen över neutraliteten, mest kanske för att vi inte varit neutrala men sagt att vi varit det. Vi har varit märkvärdiga och påstått att vi varit neutrala, men det har egentligen bara varit ett påhittat hinder för att slippa undan att delta i krig. Transitttransporterna under andra världskriget är ju knappast någon svensk höjdpunkt.
- F: Finns det perioder i Sveriges förflutna som du anser man borde gå tillbaks till för inspiration?
- S: Man hade mer tid för varandra förr, man tog vara på varandra. I dagens värld, med all den teknik vi har, är folk bara stressade. Det var annorlunda på 1950- och 1960-talet. Då var det högkonjunktur och familjen hade en enorm trygghet. Jag tror att den tryggheten saknas i Sverige, om man jämför med andra länder. I många andra länder finns det vuxna hemma vid alla tidpunkter på dygnet.
- F: Finns det någon/några aspekter av samtida svensk utrikespolitik som gör dig stolt?
- S: Vi hade Raoul Wallenberg och Dag Hammarskjöld. De hjälpte människor båda två, oavsett vilken färg och ras människorna hade. Det spelar ju faktiskt ingen roll vart man kommer ifrån eller hur man ser ut, vi är ju alla människor.
- F: Skäms du över något i samtida svensk utrikespolitik?
- S: Nej det gör jag inte. Inte som jag kan komma på.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världspolitiken idag?
- S: Svår fråga. Givetvis har alla länder en roll att spela i världen, även om vi är ett väldigt litet land. Jag reagerar dock alltid på att Sverige alltid skall vara världens samvete. Så fort det händer något så säger svenskar att ”sånt händer inte Sverige”. Vi hanterar inte kriser bättre än andra skulle jag vilja säga.
- F: Inom vilka områden har Sverige en viktig roll att spela i världen idag då?
- S: Miljöfrågor är vi ju bra på. Där är vi långt framme och kan kanske påverka positivt.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom FN?
- S: Ja, absolut. Lika viktig roll som alla andra. FN bygger ju på att alla samarbetar och att alla spelar roll?
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom EU?
- S: Jag är egentligen för EU. Vi borde kanske rent av använt oss ännu mer utav den amerikanska modellen för förenta stater. Då krävs det dock att alla arbetar i samma riktning, att alla lutar åt samma håll, som t ex införandet av euron. Jag tycker att vi skall vara med i EU för jag tror att alla medlemsländer tillför något

till unionen. Vi kan inte stå utanför, jag tycker det vore fel väg att gå. Vi skall alla hjälpas åt, vi behöver den hjälpen någon gång, vi är ju ett litet land. Naturresurserna till exempel, de tar ju slut någon gång, vår generation kanske klarar sig, men nästa?

- F: Finns det fler områden där du tror Sverige hade kunnat göra någon skillnad?
S: Kanske betoningen av att alla människor har lika värde. Men de senaste diskussionerna om de apatiska barnen gör ju det lite löjligt. Varför inträffar det bara i Sverige? Det kan man fråga sig. Om vi inte tar hand om människorna, vad har vi då kvar? Vi måste kämpa mot fördomar, vi döljer för mycket vad vi egentligen tycker, men det är kanske bara mänskligt.
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?
S: Alla andra demokratiska länder i världen skulle jag säga, varför utesluta något? Det är enkelt att svara Norden eller Skandinavien, vi har ju samma förutsättningar som de, och det har fungerat bra hittills, men världen krymper. Idag är det bara att ta en telefon så är man på andra sidan jorden. De som emigrerade förr reste oftast bort för gott och fick skiljas från sina familjer men idag behöver så inte vara fallet. Vi skall kanske inte samarbeta med dem som min dotter kallar ”Sådum”, alltså Saddam, men annars tror jag att det finns gott hos de flesta. Många människor kan inte påverka situationen de befinner sig i, såsom i fallet med Kina. Man skall nog inte avskärma de länderna, utan istället försöka påverka de beslutande leden istället.
- F: Från vilket land/länder anser du att Sverige har mest eller mycket att lära?
S: Thailand, kanske? Människor verkar bry sig väldigt mycket om andra människor där. De ställer upp för varandra och för turisterna som kommer dit. Där ser man barnen som sina tillgångar, precis som i Medelhavet. I Sverige skall barnen mest vara tysta och snälla. Herregud, de skall ju ta över landet sen? Hur skall det gå?
- F: Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder?
S: Miljöarbete. Föräldraförsäkringen är fantastisk. Skolan kunde dock ha varit bättre, många barn har ju inga slutbetyg? Man behöver inte vara bäst, men man bör ju bli godkänd, eller hur?
- F: Vad är Sverige mer dåligt på?
S: Hur vi tar hand om våra gamla, tycker jag. Just för att vi lever splittrat i generationer. Äldre bor på ett ställe, de arbetsföra på ett, barnen på ett, det är så uppdelat! Man ses på julafton och säger god jul. Därför går många in i väggen tror jag. För att vi är så isolerade här. Vi kanske inte skall gå tillbaks till hur det var förr, men förr hade i a f alla ett syfte och en uppgift, så är det inte idag. För välbefinnandet och självförtroendet är det viktigt.
- F: Vilken är den största utmaningen för det svenska samhället idag och framöver? Vilka hot finns det mot det svenska samhället?
S: Jag ser inga andra fiender än miljön just nu. För att vi skall fortsätta ha ett drägligt liv måste vi tänka mer på miljön, vi blir ju bara fler och fler. Fienden kommer inte från öst mer som vi fick lära oss i skolan. Det övergripande hotet är miljön.

Sthlm 8

Kön
K

Åldersgrupp
45-

Socioek. grupp
Företagare

Utbildningsnivå
Eftergymnasial

- F: Är du stolt över att vara svensk?
- S: Nej. Ibland är det pinsamt. Jag tycker att vi tar på oss ett världssamvete. Sverige är ett litet land i Norden som tror att vi är världens mitt. Vi tror att vi är störst, bäst och vackrast. Vi är bäst på att ta hand om miljön, tror vi. Jag är stolt över att Sverige fungerar med avseende på infrastruktur och vi har lätt att ta kontakt med myndigheter, vi har en enkel byråkrati helt enkelt. Vi har löst mycket av vår byråkrati smidigt anser jag. Vi har ju den där... allemansrätten, som gör att vi kan röra oss fritt, tillgänglighet med andra ord. Den tillgängligheten delar vi med turister också, vi har ett rent och fint land. Sverige är inte smutsigt och skräpigt som många andra länder kan vara.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar stolthet?
- S: Dag Hammarskjöld hade en position som var väldigt viktig, därför är jag stolt över honom. Gustav III och Karl XII ger väl ingen anledning att vara varken stolt eller skamsen, det känns för långt borta. Jag har ingen anknytning till dem. Stolthet hittar man två generationer tillbaks, max. Sen blir det för långt.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar skam?
- S: Under andra världskriget var vi lafsiga och bekväma, vi var ju knappast neutrala. Sverige behövde exporten under kriget och var därmed inte neutrala, men det var kanske inte rent spel... Det är före min tid...
- F: Finns det perioder i Sveriges förflutna som du anser man borde gå tillbaks till för inspiration?
- S: Man måste blicka framåt, inte gå tillbaks för inspiration... Tänk vad någon som är 100 år gammal idag har varit med om? Wow!
- F: Finns det några aspekter av samtida svensk utrikespolitik som gör dig stolt?
- S: Jag skäms över den. Svenska utrikesdepartementet har en syn där man struntar i svenskar som finns i utlandet när det händer saker. Tsunamin är bara ett exempel. Jag har ett exempel med en god vän som befann sig i Grekland under juntan på 1970-talet. Där lämnade svenska UD sina medborgare ensamma medan andra länder tog hand om sina medborgare. Man skall klara sig själv! Man börjar få upp ögonen för det nu däremot... Svensk press och media är naturligtvis vinklad, men den svenska ambassaden var ensamt utlämnad i Thailand föra vintern. Man kan ju bara spekulera i att byråkratin inte hängt med i svängarna. Idag är det inget märkvärdigt att resa, då behövs det hjälp i utlandet, för det är inte som förr, när de som reste var rika och kunde ta hand om sig själva. Under Olof Palme var det alltför negativt mot USA, under Vietnamkriget, det var inte särskilt representativt för Sverige. Idag, däremot, är jag väldigt stolt över Jan Eliasson. Han spelar en viktig roll i FN, gör ett bra arbete och är en duktig diplomat. Sverige är bra på att arbeta i FN.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världspolitiken idag?
- S: Jag är stolt över att Sverige försöker vara med i EU:s utvidgning mot Baltikum. De har haft så mycket skit innan, så det känns fantastiskt om vi an hjälpa de närma sig Europa bort från storebror i öst. Svenska politiker agerar annars lustigt i EU, ta Miljöpartiet t ex, demokratin avigsida, vad gör de i EU när de inte tror på EU?
- F: Har Sverige en viktig roll att spela inom FN?
- S: Vi är väldigt aktiva inom FN. Det kommer vi fortsättningsvis också att vara tror jag. Det är vårt sätt att samarbeta, FN speglar ju världen som den är och där har vi större möjlighet att påverka. Vi är ju faktiskt bara en droppe i havet.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela i EU?

- S: Jag ser inte bara EU-medlemskapet som en ekonomisk fördel, jag ser det också som en fredsbevarande organisation som också kan slåss emot kriminalitet. FN är mer världsomspännande när det gäller krafttag mot fattigdom och för utbildning. Sverige är bra på att arbeta i olika konstellationer för vi är inte klassiskt hierarkiska. Vi kan prata tvärsigenom allt. Inom olika verksamheter pratar man bara på sina egna nivåer i utlandet, men i Sverige kan olika nivåer tala direkt med varandra...
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?
- S: Jag ser gärna ett samarbete med Tyskland, Nederländerna och Storbritannien. Gärna EU generellt. Vi tänker som tyskar. De baltiska länderna, i syfte att utbyta arbetskraft, vi måste samarbeta mer med dem. Medelhavsländerna har vi nog inte så stort utbyte utav, som en god vän till mig sa: "Spain is different". Det har visat sig att vi har svårt att samarbeta med Norge, som inte är med i EU heller, mycket på grund av ett onödigt mindervärdeskomplex från deras sida. Vi är väldigt olika finnarna på flera områden, det märker man som Stockholmare. Danskarna är luriga, många har svårt att förstå danska och i näringslivet är det svårt att samarbeta med dem, då de ofta anses vara sluga.
- F: Från vilket land/länder anser du att Sverige har mest eller mycket att lära ifrån?
- S: Vi har väl alltid tittat mot USA i Sverige? Vår svenska ekonomi styrs av Federal Reserve, kika bara på vad man sa om oljepriset efter oroligheterna i USA? Oljepriset gick upp samtidigt i Sverige som i USA. Vi är väldigt beroende. Jag vet inte varför vi tittar så mycket på dem? Jag tycker kanske vi borde titta mer på länderna i fjärran östern. Se på Kina exempelvis, de har en historia av diktatur men när det gäller tillverkning har de kommit riktigt långt idag. Europa klarar sig ju inte utan fjärran östern idag.
- F: Vad är Sverige bra på?
- S: Sverige är bra på forskning, särskilt medicinsk forskning. Där har vi lättat på skatteklimatet lite numera. Vi har två bilindustrier här, även om de ägs av utländska företag idag, produceras de delvis här fortfarande. Det är ju inte för inte som de fortfarande gör det? Vi har stort tekniskt kunnande. Annars lever präktiga politiker kvar i sin värld och medborgarna i en annan tycker jag. Ta Stockholm som exempel, här har stadspolitikerna beslutat att man skall använda biogasdrivna färjor – men det finns ju inte? Finns inget regelverk eller liknande för det heller?
- F: Vad är Sverige dåligt på?
- S: Vårt skattesystem är under all kritik. Visst får vi ut mycket från skatterna, men vi ligger för högt jämfört med övriga världen. Det är svårt för företagen även om de på andra sätt har det bra här. Det finns en alldeles för stor offentlig sektor. Även om vi har ett hyfsat system i Sverige är det för svårt för de små företagen.
- F: Vad anser du vara den största utmaningen i det svenska samhället idag och framöver?
- S: Att minska arbetslösheten är viktigt, och att få upp Sveriges placering från bottenplatsen i tillväxtligan. Vi måste minska år statsskuld.
- F: Vad anser du vara det största hotet mot det svenska samhället idag och framöver?
- S: Det finns inga... Det skulle i s f vara terrorismen, men inte mer än något annat. Kanske miljöhoten är de enda?

- F: Är du stolt över att vara svensk?
- S: Ja. Därför att Sverige i mitt tycke respresenterar demokrati, rättstrygghet och en vacker och ren miljö.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar stolthet hos dig?
- S: Svårt att säga. Ja, men kanske mer enstaka händelser i så fall? Jag är till exempel väldigt stolt över medicinska uppfinningar och upptäckter, över svenska nobelpristagare. Upptäckter som krutet, telefonin och penicillin... det gör mig stolt!
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar skam?
- S: Nej, inte skam, tycker jag inte. Jag är mindre lycklig över vikingarnas tåg genom historien, men inte känner jag skam för det? I så fall skäms jag snarare över en svenska regeringens feghet under andra världskriget, där man hävdade att man var neutrala men samtidigt inte var det.
- F: Finns det några aspekter av svensk utrikespolitik som gör dig stolt?
- S: Nej. Det finns det inte. Inte som jag specifikt kan sätta fingret på, vilket säkert betyder att det inte finns något.
- F: Finns det aspekter av svensk utrikespolitik som du skäms över?
- S: Ja, absolut! Ta andra världskriget som exempel. Däremot är jag stolt över, i utrikespolitiska sammanhang, de gula bussarna [förutsätter att intervjupersonen syftar på de vita bussarna] och Raoul Wallenberg, men det var kanske ingen officiell politik? Jag är mer stolt över enstaka initiativ. Sen kan man ju alltid kritisera det senaste agerandet i tsunamifrågan, det är an ju knappast stolt över.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världspolitiken idag?
- S: Jag tycker inte att vi har en stor roll att spela, men Sverige, rätt eller fel, kan upplevas som en viktig part ibland. Palme har ju agerat som medlare i konflikter och Wallenberg är ju känd, men rent konkret har vi nog ingen stor roll att spela.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom FN?
- S: Tror det är samma sak där. Möjligtvis kan det spela roll att vi har en lång fredstradition och att man uppmärksammas därigenom, men samtidigt kan det nog ses som en nackdel, eftersom vi inte haft krig, vi saknar alltså den erfarenheten.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom EU?
- S: Ja, det tror jag faktiskt mer på. Nu gillar jag kanske inte vår statsminister Göran Persson, men han är likväl en god statsman gentemot Europa. Han har stor erfarenhet där och har varit med länge nu. Jag tror att det finns en inneboende antagonism mellan briter, tyskar och fransmän där Sverige kan tänkas spela en viktig roll, en neutraliserande roll. Sen tror jag att vi kan driva miljöfrågorna väl inom EU också.
- F: Finns det andra områden där du anser att Sverige har en viktig roll att spela i världen idag?
- S: Ja, inom medicinsk forskning, IT, robot- och nanoteknologi. Med en hyfsat bra kunskapsnivå så har vi en bra förmåga att kunna bidra till forskning i flera områden. Vi är väldigt väl dokumenterade och organiserade i Sverige, vilket gör oss idealiska för medicinsk forskning, alla våra patientjournaler och dokumentering. Vi är väl medicinskt registrerade från födseln.
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?

- S: Jag tycker det är viktigt att man ser sig om i sin absoluta närmiljö. De nyblivna öststaterna i den europeiska unionen är det väldigt viktigt att vi samarbetar med. I syfte att hjälpa eller ge möjligheter till demokratisk uppbyggnad. Det är spännande med de nya länderna i Sydostasien också, och Kina, anser vi borde samarbeta mer med dem. Vi har ju en roll att spela, även i Kina, där man kan visa på alternativen...
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige inte samarbetar med i världen?
- S: Diktaturer. Jag vet att jag just nu säger emot mig själv med tanke på vad jag nyss sagt om Kina. Man vill ju inte ha kontakt med diktaturer, men samtidigt kan det vara nyttigt att ha det ibland, för att just visa på alternativen...
- F: Från vilket land/länder anser du att Sverige har mest eller mycket att lära ifrån?
- S: Jag tror på de forna öststaterna igen. De har en enorm drivkraft för tillfället när det gäller att ta tillvara på de ekonomiska och demokratiska incitament de får. De är inte sängliggande, vilket man i Sverige har blivit. Jag tänker främst på mentaliteten som man kanske finner i Polen, Ungern och Tjeckien. Vi är väldigt bekväma i Sverige, vi ser mest problem...
- F: Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder?
- S: Vi är bra på att vara ordentliga, att lyda lagar, att föra statistik och på att hålla ordning och reda. Helt enkelt på att ordna strukturer!
- F: Vad är Sverige dåligt på i förhållande till andra länder?
- S: Kanske blir det för mycket ordning? Det kan säkert verka hämmande. Vi borde lära oss att ta in mer nya intryck, vi är inte särskilt förändringsbenägna.
- F: Vad anser du vara den största utmaningen i det svenska samhället idag och framöver?
- S: Att sätta folk i arbete definitivt. Ge folk en möjlighet till arbete, det skapar en känsla av mening och tar folk bort ifrån bidragsberoende. Jag tror att arbetslösheten är den viktigaste frågan som överskuggar alla andra för tillfället.
- F: Vad anser du vara det största hotet mot det svenska samhället idag och framöver?
- S: Inre, eller yttre?
- F: Både och, för all del.
- S: Ja inre hot finns i oförmågan att skilja på stora och små problem kanske? Det läggs framför allt på politiker då. All den energi som just nu läggs på att diskutera och agera i trängselskattefrågan hade ju varit underbar att också använda i livsavgörande frågor som miljöfrågor t ex? Jag säger inte att det är beklagligt med engagemang i denna fråga, men tänk om de större frågorna kunde ha fått lika mycket energi? När det gäller yttre hot så kan det tänkas att det ligger i vår oförmåga att bli flexibla gentemot de nya östländerna inom EU. De kommer att växa enormt och bli ekonomiskt starka, och är vi inte flexibla gentemot dem, så kommer vi inte få samma grund till välfärd som vi haft tidigare.

Sjöbo

F = Författaren

S = Svar

- F: Är du stolt över att vara svensk?
- S: Både och tror jag, men visst är jag stolt. Jag är lika stolt över att vara tysk, jag föddes ju i Tyskland. Jag håller gärna på Tyskland i fotbollssammanhang – men mest för att reta min make [Sjöbo 1 skrattar]. Jag känner väl att jag har rötter där också, jag tycker om landet och på något vis hör jag hemma där också. Annars är jag ju Sjöbobo. Jag är inte stolt över kriminaliteten vi drar hit från USA heller. Sverige har varit ett kvalitetsmärke, att vara svensk har stått för något bra. Det har också varit bra att leva i Sverige, det skulle nog i slutändan kännas fel att inte vara stolt.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar stolthet? I så fall, vilka?
- S: Ja, det tycker jag. Vallonerna t ex, hur vi importerade arbetskraft såsom smeder och bergsbrukare. Man insåg sin begränsning, det gör vi dåligt idag. Det finns duktiga hantverkare och yrkesmän som kommer från andra länder men de tituleras bara ”jävla invandrare”. Jag upplever det framför allt när jag är i Amerika där det rent lagstiftningsmässigt finns normer och regler för vad man får titulera andra människor. Jag tycker kanske också att vi kunde ha behållit vår koloni, Gustavia, den lilla ön [Sjöbo 1 uppvisar stort leende]. Det hade väl varit trevligt med en koloni? Länder med kolonier har ju visat sig utvecklas kulturellt betydligt mer än de utan. Kolonialstaterna har också, i vissa fall, en större ödmjukhet mot invandrare, se på Nederländerna och Frankrike som exempel. När jag kommer till Nederländerna upplever jag en viss ödmjukhet till folk från kolonierna, men den känner jag inte på samma sätt i Storbritannien. Annars tror jag att jag är väldigt brittisk, då jag älskar brittiska filmer och språket – jag är en riktig anglofil. Sverige var annars mest i Ryssland och rotade. Hansan och Hansastäderna däremot var en viktig del i svensk utveckling tror jag.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar skam?
- S: Jag tycker om historia, men skäms inte över den, inte spontant i a f.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som man borde gå tillbaks till för inspiration?
- S: Jag tror vi behöver läsa mer om Axel Oxenstierna. Han var fenomenal på ekonomisk teori, jag skall läsa mer av honom när jag pensioneras. Jag minns också sedan historieundervisningen i skolan att han var en man jag beundrade och ansåg vara pompös och fascinerande.
- F: Finns det någon aspekt av samtida svensk utrikespolitik som gör dig stolt?
- S: Jag är inte särskilt intresserad av utrikespolitik. Det är en svår fråga för mig. Utrikespolitik är annars viktigt, och jag skall medge att jag känner stolthet när Sverige vinner någon fråga nere i Bryssel i EU-sammanhang. Djurrätts- och livsmedelsfrågorna som vi driver är jag också stolt över. Vi är duktiga på mänskliga rättigheter tycker jag. Där har vi lyckats att komma fram väl. De ses kanske som små frågor i det stora världssalltet som mest handlar om ekonomi och kärnvapen.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världen idag?
- S: Nej, inte för tillfället. Alltså vi vill vara med i det stora gänget, men vi är inte riktigt med på samma spelplan tyvärr. Förr hade vi större pondus mot stormakterna, men i EU är det ju bara Tyskland och Frankrike som dominerar.

Jag var så liten, men jag minns att Sverige hade stor betydelse på Dag Hammarskjölds tid. Det fanns en helt annan stolthet i att föra ut det svenska budskapet. Sådant kan jag komma ihåg. Sveriges politik mot apartheid i Sydafrika är jag stolt över, där lyssnade man också mycket på Sverige tror jag.

F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom FN?

S: Det har vi alldeles säkert. Sverige har haft ett stort inflytande i FN tidigare, men i takt med att FN:s roll har försvagats blir ju Sveriges påverkan också mindre. Men vår roll i FN är ju inte obetydlig, vi behöver ju FN. Mannen som leder FN idag är en svag människa i jämförelse med andra som lett FN tidigare, som Dag Hammarskjöld t ex.

F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom EU?

S: Ja, det tror jag. Alla länder är viktiga där för ett enat Europa med gemensamma frågor inom handel, utbildning, utveckling och arbetsmarknad m m. När man ser tillbaka har vi haft flera hantverkare och akademiker som vi skickat ut i världen, men det är vi ju inte ensamma om att ha gjort? Så vi har alla olika fördelar, inom EU förenas vi. Jag vet inte riktigt vad exakt som vi kan bidra med, vi verkar ha kaos i vårt eget land för tillfället. Utbildningssituationen är ju snart katastrofal i Sverige, det kan ju leda till framtida konkurrenssvårigheter för landet.

F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?

S: Helt spontant skulle jag säga Tyskland. Vi har väl varit allierade med de långt tidigare i historien och vi delar flera kulturella drag med tyskar. Vi är ganska så lika, i a f nordtyskarna och sydsvenskarna. Vi borde definitivt utveckla samarbetet med tyskarna tycker jag.

F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige inte samarbetar med i världen?

S: Iran och Irak. Det är så det speglas i pressen i a f. Men själv vill jag nog bilda mig en egen uppfattning om det. Olika kulturer har jag ju i min egen släkt. Det finns ju säkerligen lika goda människor här som där. Vi tror att Koranen betyder så mycket, eller att Påven betyder så mycket, vad vet vi om det? Nordkorea är ett annat land man inte gärna samarbetar med, förr var det Ryssland. Man var rädd för ”ryssen”. Men samtidigt skall man inte tro att ryssen ligger helt stilla idag, det tror jag inte att han gör. Man skall nog vara på sin vakt. Jag litar nog inte på Putin överhuvudtaget, han har nog en stor ryggsäck med sig. Likadant med Kina, men man vet ju inte mer än vad massmedia säger. Det är mycket som säkerligen döljs i Kina, jag kan känna en rädsla inför det, okunskapen om vad som egentligen händer.

F: Från vilket land/länder anser du att Sverige har mest eller mycket att lära ifrån?

S: Det finns säkert massor av länder som vi kan lära oss massor ifrån, men det är svårt att pressa ur sig. Danmark, kanske? Ja, det tror jag, det danska gemytet, det är en helt annan kultur i Danmark. Vi har mycket att lära av dem. De är sociala och framåt. Vi är så tillslutna i Sverige.

F: Vad är Sverige dåligt på i förhållande till andra länder?

S: Vi bryr oss inte så mycket om våra medmänniskor, vi stänger dörrarna och avskärmar oss. Från min barndom vill jag minnas mer medmänsklighet, men det har säkert med familjesammansättningar att göra. I Sverige är det så populärt att kritisera amerikaners göromål i världen – men vadå, de gör ju i a f något, vi tycker ju aldrig någonting?

F: Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder?

S: Volvo. Den bilen är väldigt uppskattad i Amerika. Vi har haft en bra sjukvård, men tyvärr har vi inte det längre. Trots alla tokiga skrivelser tycker jag nog att vi har en god äldrevård i Sverige, med tanke på vårt ekonomiska läge blir likväl

alla omhändertagna. När jag började jobba inom primärvården på 1970-talet var svensk sjukvård toppen, men det är den inte längre.

- F: Vad anser du vara den största utmaningen i det svenska samhället idag och framöver?
- S: Se till att folk får jobb så de slipper gå på bidrag. På det området måste vi försöka komma till skott någon gång, annars tappar vi vår arbetskraft och framför allt ungdomarna. Det är inte humant eller mänskligt att gå på bidrag i fyrtio år. Alla företag som flyttar utomlands, det är ju helt tokigt försök få dem att vilja stanna här istället?
- F: Vad anser du vara det största hotet mot det svenska samhället idag och framöver?
- S: Kriminaliteten tror jag. Den ökar ju mycket, och drogmissbruket också. Svenska skolsystemet måste likaså åtgärdas.

<i>Sjöbo 2</i>	Kön K	Åldersgrupp 45-	Socioek. grupp Arbetare	Utbildningsnivå Gymnasial
----------------	-----------------	---------------------------	-----------------------------------	-------------------------------------

- F: Är du stolt över att vara svensk?
- S: Ja. Det tycker jag att man skall vara. Vi har det bra i Sverige när man jämför med andra länder. Vi har fina vägar, vi är bra på alla sätt. Vi behöver inte bry oss så mycket om hur allt fungerar, elektricitet etc., det bara fungerar. Det kostar lite om man skall ha vår standard. Jag har nyligen varit i Bulgarien på semester och där fungerar det ju inte bortsett från turishotellen. Vi har bra skolor, bra dagis. Sen finns det alltid de som gnäller, alltid.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar stolthet?
- S: Nej, det vet jag inte. Jag tycker att Sverige skötte andra världskriget bra, dels med att vi var neutrala och dels med att vi slapp det lidande man gick igenom i Danmark och i Norge. Sen tog vi hand om finska krigsbarn och vi hjälpte ju grannarna så gott vi kunde tror jag. Jag var ju inte med tidigare i historien så den kan jag inte relatera till. Min far var inkallad under kriget i Norrland. Där hade han ju det bra om man ser till andra länders inkallade unga män. Tänk på deras fruar och familjer. Vi fyrtingalister har väl haft en gräddfil kan man säga, det började byggas och alla fick jobb när man slutade skolan. Man hade det bra, jag har aldrig saknat något någonsin.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar skam?
- S: Jag vet inte. Inget som jag kommer på. Jag tror inte att jag skäms över något, det är ju inget jag har upplevt eller deltagit i? Gamla historier behöver jag inte skämmas över, tycker jag. Man skall inte vara bitter. Tsunamin däremot, och Estoniakatastrofen, där är man väl knappast stolt? Pinsamt rentav.
- F: Finns det någon/några aspekter av samtida svensk utrikespolitik som gör dig stolt?
- S: EU gillar jag. Ska man vara med i EU så ska man vara med fullt ut dock. Jag tycker det hade varit praktiskt med EMU t ex, det märker man ju när man reser utomlands. På det området kunde vi bli bättre, EU. Jag tyckte om Anna Lindh, fastän jag inte är socialdemokrat, men hon verkade väldigt lyhörd – annat än den nya skatan på hennes position. Vi är ett så litet land, vi har ju inte mycket att

- säga till om i utrikespolitik. Inte jämfört med jättarna. Vi blir nog lätt påverkade av de andra. Vi är ju inte så rika som Tyskland, Frankrike och Storbritannien.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världen?
- S: Ja, alldeles säkert. Tillsammans med de andra mindre länderna. Alla små länder tillsammans blir ju en lite större klump. Vi kan ju slå ihop oss med Österrike, Danmark och kanske Polen? Norge är ju inte med i EU.
- F: Inom vilka områden anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världen idag?
- S: Välfärdsområdet, tror jag. Det vill säga att alla får samma förmåner som vi inom tandvård och äldreomsorg o s v. Det behöver vi själva hjälp med också. Annars är man utslagen om inte staten hjälper till. Vi behöver sätta folk i arbete i detta land, så att inte alla företag försvinner till Polen. Vi borde marknadsföra vår sjukvård utomlands. Jag tror också att vi kan profilera oss i nedrustningsfrågor kanske? Vi borde samlas mot krig i världen tycker jag. Därför borde vi samarbeta mer med EU än med Nato tycker jag. Vi har varit neutrala, men det tror jag inte vi kan förbli i längden, man blir tvungen att ställa någon gång.
- F: Vad anser du vara det största hotet mot det svenska samhället idag och framöver?
- S: Det finns inga hot. Vi har inga religiösa motsättningar här, det är ofta det som spökar tycker jag.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom FN?
- S: Vi har en roll där också, men om den är viktig vet jag inte. Alla röster är viktiga. Dag Hammarskjöld har varit en glädje för Sverige, han var en stor man som kämpade för freden i världen.
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?
- S: Det behöver ju inte nödvändigtvis vara våra likar man samarbetar med ju? Vi har ju redan ett bra samarbete med Danmark, Norge och Finland. Vi borde nog föra en större dialog med de större länderna, som Storbritannien, Frankrike och Italien. Norden är redan enat på något vis. De stora länderna har lättare för att påverka övriga världen. På så sätt kan vi bli starka mot USA. Man skall ju krossa den starke, eller? [Sjöbo 2 uppvisar leende]. Förr var det Ryssland, nu är det kanske USA? Men jag är inte rädd för USA. Jag är inte rädd för ryssen heller idag. Bush är kanske lite för mycket kan man tycka. Nu ska han slå ner folk, han har ju ett maktbegär som skrämmer en lite. Våld föder våld. Kanske hade de kommit åt Saddam utan att bruka så mycket våld? Sverige skulle aldrig våga sätta sig upp mot länder som USA.
- F: Vilket land/länder föredrar att du Sverige inte samarbetar med?
- S: Ska vi sälja vapen så ska man samarbeta med alla tycker jag. Visst samvete borde man kanske ha ändå. Muslimerna är jag lite rädd för, nu är de i Sverige och skall ta livet av varandra. Mörda unga flickor i vårt land? Nej tack. Det är inte svenska värderingar de bär med sig. Det är det enda som jag är rädd för. Förr var man okänd inför en "neger", idag är det en "muslim". Att vara neger handlar bara om en hudfärg, men att vara muslim betyder så mycket mer...
- F: Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder?
- S: Jag tycker att vår välfärd är bra, vi bor fint, har fina vägar och skolor. Allt är väldigt välorganiserat. Ändå har vi stora krav på att allt ska bli bättre. Ändå har vi mycket mer än de flesta andra, det märker man när man reser utomlands. Titta på ett annat rikt land, Storbritannien, där är ju bostäderna förfärliga ibland. Även de sämsta bostäderna i Malmö är bättre.
- F: Vad är Sverige dåligt på i förhållande till andra länder?

- S: Säkert mycket. Men kommer inte på något. Det är väl allt som man lägger till kommentaren ”typiskt svenskt”? Det är ju något negativt i detta land. Vi är kanske lite tafatta? Mycket snack och lite verkstad? I Frankrike protesterar och demonstrerar man när man inte är nöjda, i Sverige svär vi därhemma istället, vi gör ingenting. Vi är flata.
- F: Vad anser du vara den största utmaningen i det svenska samhället idag och framöver?
- S: Barnen får ju inga jobb? Vi fyrtyotalister går i pension och får släppa lite på arbetsplatserna antar jag. Det behövs ju hantverksjobb också, allt sånt kan inte skickas utomlands – vem skall skruva i skruvarna?

<i>Sjöbo 3</i>	Kön M	Åldersgrupp 45-	Socioek. grupp Arbetare	Utbildningsnivå Förgymnasial
----------------	-----------------	---------------------------	-----------------------------------	--

- F: Är du stolt över att vara svensk?
- S: Ja. Det är för mig det bästa som finns. Jag har genom åren bara fått det bättre och bättre. Med den lilla skolgång jag har och hela den utvecklingen vi genomlevt så har jag klarat mig väldigt bra tycker jag. Jag är lika mycket värd i Sverige som alla andra.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar stolthet?
- S: Min historiekunskap är begränsad eftersom jag bara gått i skolan i sju år. Jag har aldrig riktigt läst historia, bortsett från det frivilliga. När jag gick i skolan handlade det mest om kungarna, du vet Gustav Adolf, Gustav Vasa och Karl XII. Jag är knappast stolt över den historien, jag menar vem som gifte sig vem eller sköt vad, det spelar ingen roll...
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar skam?
- S: Nej. Det finns det inte. Kanske okunnighet, men jag skäms faktiskt inte över något. Det är ett starkt ord.
- F: Finns det någon/några aspekter av samtida svensk utrikespolitik som gör dig stolt?
- S: Nej, utrikespolitiken är ju inget man känner till i Sverige idag. Jag skäms inte för något för jag vet inte vad som händer? Varje gång det finns en svensk vid bordet i FN eller liknande så gläds man ju, men där finns nog ändå ingen styrka i vad vi säger? Det är andra stater som styr, den mäktige mannen i USA t ex... De flesta utrikeshändelserna känns utstakade på förhand, och vad våra svenska politiker säger läggs bara till protokollet på något vis... så känns det i a f. Vet inte ens om vi har en egen åsikt i något?
- F: Finns det perioder i Sveriges förflutna so vi borde gå tillbaks till för inspiration?
- S: Nej, jag tänker mest på tyske, vi hade ju inte en chans mot honom. Vi vek oss för tysken alltså... Jag slapp ju ett krig, vi blev aldrig anfallna, det tycker jag var skönt. Krig är vad det är och vi hade ändå inte haft någon makt att stoppa honom. Det är lätt att vara stor i munnen i Stockholm men det är hit tysken hade kommit...
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världspolitiken idag?
- S: Jag tror att vi har ett finger med i spelet i Europa i varje fall. Vi är ett litet land med åtta miljoner invånare men jag tror att man lyssnar på oss i EU oavsett om det är en sosse eller en borgare som styr i Sverige. Sverige är nog en viktig

kugge i EU tror jag, vi skötte oss bra under ordförandeskapet ju... Men utanför Europa tror jag inte att vi är viktiga...

F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom FN?

S: Ja. Det gäller att hålla dem i nacken så att inte amerikanerna och FN konfronteras mot varandra. Det är viktigt att vi lever efter FN:s principer för där deltar vi j på någorlunda lika villkor. Jan Eliasson är väl en riktig toppfigur nu inom FN och han verkar duktig, det är riktigt kul! Jag vill att FN skall fungera som högsta beslutande organ.

F: Inom vilka områden anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världen idag?

S: Inom miljöbekämpningen har vi kommit långt. Vi lägger ner våra kärnkraftverk och lägger om till nya alternativ, vi är väldigt miljömedvetna helt enkelt. Vi är nog särskilt drivande inom EU. Man måste först själv föregå med gott exempel innan man attackerar de andra... i detta fall Ryssland och Baltikum t ex... Välfärd och sjukvård är vi annars bra på. Där har vi nog mycket att lära u-länderna kanske?

F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?

S: Jag tror på tysken och engelsmannen. De ligger nog i samma division som oss när det gäller att sträva åt samma håll, med miljön och så... och när det gäller att rädda världen. Norrmannen är nog också rätt vettig, de är väl miljömedvetna de också även om de har oljan. Eventuellt fransmannen också?

F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige inte samarbetar med i världen?

S: Jag tycker inte om ryssen, dt är för mycket diktatur i det landet, där finns mycket skumt. Även om de mjuknat lite så känns det hela tiden som om de bara är ett val ifrån en återgång till det gamla. Diktaturer är det värsta som finns. Vi skall inte samarbeta med diktaturerna i Kuba, Sydamerika och Afrika. Albanien är jag också lite skeptisk till, lite väl krigshärjande folk där känns det som...

F: Inom vilka områden har Sverige mest eller mycket att lära ifrån andra länder?

S: Jag tror inte vi har så mycket att lära från andra länder. Tror vi är rätt bra på det mesta faktiskt... annars löser vi det själva. Det finns liksom inga områden där vi är direkt sämre, de andra kanske är lika bra, men vi behöver inte se oss omkring för mycket tycker jag...

F: Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder?

S: Vi är nog ett IT-land, vi är duktiga på all form av teknologi. Miljön är vi som sagt bra på, om inte bäst? Vi har fin infrastruktur tycker jag, och fin sjukvård.

F: Vad är Sverige dåligt på i förhållande till andra länder?

S: Vi har en bra sjukvård, men kanske inte det bästa systemet för det? Det känns klumpigt ibland så att säga, det är ju billigare i Finland har jag hört? Det är nog en enda stor koloss på lerfötter, lite väl många kamrerer, det behöver nog omstruktureras lite i svensk sjukvård...

F: Vad anser du vara den största utmaningen i det svenska samhället idag och framöver?

S: Att öka sysselsättningen i landet. Hela det svenska industrilandskapet har blivit till något annat. Arbetskraften är till skillnad från andra länder dyr och jobben försvinner utomlands. Vi behöver lite mer Gnosjöanda i Sverige...

F: Vad anser du vara det största hotet mot Sverige idag och framöver?

S: De utländska intressen som tar våra jobb ifrån oss och som helt plötsligt bara stänger helt fungerande arbetsplatser och flyttar till andra sidan vattnet... skandal!

- F: Är du stolt över att vara svensk?
- S: Ja. Jag tycker att Sverige är ett bra land att leva i. Vi har fina naturtillgångar och vi har det väl ganska bra här uppe? Även om skatterna är höga och sjukvården strular ibland så har vi ju t ex en superbra föräldraförsäkring. Här fångar helt enkelt det sociala nätet upp en.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar stolthet?
- S: Nej. Vi har väl varit ganska fega i krig. Vi släppte ju igenom tyskarna och så igenom Sverige. Historia gör mig nog varken stolt eller så att jag skäms över det, vi har väl hållit oss ganska mycket i bakgrunden vad gäller att hjälpa andra länder?
- F: Finns det någon/några aspekter av samtida svensk utrikespolitik som gör dig stolt?
- S: Nej, inte som jag kan sätta fingret på. Vi hjälper väl ganska många fattiga länder med bistånd, det är ju bra. Men att låna och sänka de egna lönerna till följd av det är kanske inte lika bra? Människor skall inte behöva ha det dåligt i andra länder, men vi skänker ju ganska mycket privat också? Det finns faktiskt fattiga i Sverige också, man bör nog se över eget hus först.
- F: Finns det någon/några aspekter av samtida svensk utrikespolitik som gör dig skamsen?
- S: Tsunamin var kanske inte något vi skötte särskilt bra. Det hände inte så mycket på UD förrän långt efter. Det skänktes mycket pengar men politiskt sett tog det lång tid innan det agerades. Det var riktigt pinsamt. I Norge o s v var man ju betydligt snabbare med att hjälpa till... Försvarsmakten kanske inte skall flyga hem folk som stukat foten på Mallorca, men detta var ju faktiskt annorlunda. Vi behöver inte vara först på plats, men inte sist heller.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världspolitiken idag?
- S: Nej, det tror jag inte att vi har. Jag tror vi är ett alldeles för litet land. Vi har en röst i EU men i världspolitiken är vi nog för små. Man skall ha rätten att diskutera problem och om man har bra ministrar går det säkert att göra sig hörd. Sverige är ett ganska litet land... När det gäller EU så borde vi aldrig ha gått med i EU, vi skulle ha gått ihop med Norge istället, vi är ju inte självförsörjande, men det har ju fisk och olja. EU har bara lett till att smugglandet ökat här. Det är inte bara positivt med att gränserna öppnas.
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?
- S: Norge. Det ligger nära. Finland har också saker att erbjuda. Norden och Skandinavien generellt gillar jag. Vi borde hålla samman mer, kolla på våra resurser: olja, skog, teknik... Vi borde bevara lantbruken också, vi skall väl inte behöva importera mjölk från Polen herregud? Jag har inget emot de nya EU-länderna men de för sig med mycket skit, so smuggling och trafficking. Det kommer ju från Ryssland och Östeuropa, det hotar hela vårt system ju.
- F: Vad anser du vara det största hotet mot det svenska samhället idag och framöver?
- S: När gränserna öppnas blir vapen och terrorism enklare. Kriminaliteten ökar. Man blir lite mer sårbar helt enkelt. Även om vi kanske inte har ett öppet hot

mot Sverige så kan man ändå hamna i skottlinjen... Hela Östeuropa är ett hot annars. De medför så mycket problem. De baltiska länderna är också ett hot. Kriminalitet och sjukdomar för de med sig hit. Sen är det ju trist att de har det dåligt och ett utanförskap i EU vore ju inte bra, så låt dem vara med, så går vi ur?

- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom FN?
S: Ja det gör jag. Mer än i världspolitiken generellt i a f. Vi är väl ganska duktiga på att arbeta inom FN tror jag. Vi kan nog vara bra på att ta fram människan rättigheter, framför allt kvinnors och barns...
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom EU?
S: Alla har väl lika stor betydelse, annars hade väl inte länder gått med i EU. I övrigt är jag negativ till EU och blir mer och mer negativ hela tiden. NU senast skulle de ju försöka övervaka oss med sms och allt sånt, nu är vi inte ens privata längre? Jobbigt tycker jag. Sen skall man ju erkänna att mycket av EU förlöjligas, som det här med gurkornas storlek, det fanns säkert mycket vett bakom de besluten också.
- F: Inom vilka områden anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världen idag?
S: Vi borde spela en viktig roll när det kommer till att bevara vårt lantbruk menar jag. Att få lov att vara jordbrukare och överleva. Det måste få vara lönsamt. Importerat kött sänker priserna på svenskt kött, så blir det ju svårt för jordbrukare att överleva. Djurtransporter vill vi ju inte ha? Så jag förstår inte ekvationen riktigt.
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?
S: Många länder kan locka med sina bitar, EU är kanske ett bra område för samarbeta likväl?
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige inte samarbetar med i världen?
S: Alla svenska företag flyttas till billiga länder. Det kostar så mycket i Sverige med avgifter på allting. Annars har vi kanske inte så mycket gemensamt med Irak och Afghanistan.
- F: Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder?
S: Att ha höga skatter? Det är Sverige bra på.
- F: Vad är Sverige dåligt på i förhållande till andra länder?
S: Vi är otroligt lama mot brottsligheten. Strafflängden är alldeles för kort. Du kan begå ett grovt ekonomiskt brott och sitta länge i fängelse men när du mördat människor så hamnar du på psyket ett par år...
- F: Vad anser du vara den största utmaningen för det svenska samhället idag och framöver?
S: Att få rätsida på jordbrukspolitiken i framtiden. Brott och straff är också en viktig fråga för framtiden. Ta vapentransporterna som exempel och pengatransporter, på den sidan ligger ju Norge långt framme medan vi är sämst i Europa.

<i>Sjöbo 5</i>	Kön K	Åldersgrupp 25-44	Socioek. grupp Tjänsteman	Utbildningsnivå Eftergymnasial
----------------	-----------------	-----------------------------	-------------------------------------	--

-
- F: Är du stolt över att vara svensk?
-

- S: Ja. Jag hade nog varit lika stolt oavsett vilket land jag fötts i dock. Det spelar väl ingen roll vart man föds ju? Man skall vara stolt över att man är född, det räcker tycker jag. Hade jag varit svensk och flyttat utomlands hade jag säkert varit stoltare dock.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar stolthet?
- S: Nej. Nej inte direkt. Jag tror att jag kan den svenska historien för dåligt för att kunna yttra mig om den. Jag kan inte rabbla några årtal eller viktiga personer och så. Historia är inte viktigt för mig. Idag hade jag kanske tyckt det varit intressant att läsa om historia, men vet inte om jag blivit stolt eller så. Historia rör sig mer om intresse tycker jag. Man bör kanske känna till vissa grejer, som t ex om monarkin. Annars tycker jag att den nutida allmänbildningen är viktigare.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar skam?
- S: Varför skulle jag skämmas över att kungen skjutit någon? Nej, det finns det inte.
- F: Finns det perioder i Sveriges förflutna som man borde gå tillbaks till för inspiration?
- S: Nej. Se framåt.. Däremot kan man lära sig av sina misstag.
- F: Finns det någon/några aspekter av samtida svensk utrikespolitik som gör dig stolt?
- S: Nej. Jag kan inte komma på något som Sverige gjort i utrikespolitiken som jag funnit stolthet i. Det behöver ju inte betyda att de gjort något direkt dåligt, men uppenbarligen ingen storartat. Däremot är jag väldigt kritisk till hur de hanterade tsunamin måste jag säga... där skäms jag!
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världen idag?
- S: Nej. Därför att vi är inte så stora, den rollen är nog rätt så minimal om man jämför med USA och gamla Sovjet. Jag kan tänka mig att politiker skulle säga tvärtom i en sådan sak, men det är vad jag tror. Alla kan väl bidra, men Sverige är för litet...
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom EU?
- S: Nej, tror jag inte. Inte viktigare än alla andra. Jag är kanske inte heller stolt över våra politiker i alla lägen heller.
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?
- S: Ja, det skulle väl vara de nordiska länderna, framför allt Danmark tror jag. Det är ju annars en komplicerad fråga. Där kan man ju språket och jag tror att vi är rätt lika varandra. Hela EU är ju annars ett bra samarbetsområde.
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige inte samarbetar med i världen?
- S: Araberna och Mellanöstern. Jag tror inte att vi har så mycket gemensamt med dem, det har mycket med religionen att göra. Jag ser det som både ett problem och ett hot för vi delar inte samma grundläggande värderingar med den delen av världen. Religion kan vara problematiskt. Jag får en känsla av att de vill ta över världen [muslimerna], de sprider sig fort.
- F: Från vilket land/länder anser du att Sverige har mest eller mycket att lära ifrån?
- S: Norge. Tror de ha det bra, men det har de kanske inte? Danmark har nog en bra politik när det gäller hanteringen av invandringen t ex Jag tycker det daltas för mycket, men jag drar kanske alla över en och samma kam? Jag känner bara att samhället skall vara så... invandrare skall integreras, men de skall anpassa sig till oss och vårt samhälle. De tror att detta är himmelriket, man får bidrag och sånt. Mycket av våldet beror på invandrare. Det ser man på TV ju, det är oftast invandrare. Det handlar ju inte direkt om norrmän och danskar? Danskarna hunsar inte så mycket med invandrarna, medan i Sverige får man inte hissa flaggan för då är man rasist!

- F: Vad är Sverige dåligt på i förhållande till andra länder?
 S: Regeringen som sitter nu sympatiserar jag inte med, men det hade jag kanske inte gjort om de borgerliga stött vid makten heller? Jag vet inte, kan tycka att vi är dåliga på mycket, men kan inte sätta fingret på det.
 F: Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder då?
 S: Betala ut bidrag? [Sjöbo 5 skrattar]. Jag vet inte... svår fråga...
 F: Vad anser du vara det största hotet mot det svenska samhället idag och framöver?
 S: Det har jag inte reflekterat över. Hur skulle det vara om allt var perfekt? Alla har ju gott om pengar i Sverige och alla är lyckliga? Tror ju inte att det blir krig precis...
 F: Vad anser du vara den största utmaningen för det svenska samhället idag och framöver?
 S: Det skulle vara invandringsfrågan, eller integrationen som det så fint heter. Sen tror jag det är viktigt att minska arbetslösheten, det är ett stort problem.

<i>Sjöbo 6</i>	Kön M	Åldersgrupp 16-24	Socioek. grupp Icke förvärvs.	Utbildningsnivå Eftergymnasial
----------------	-----------------	-----------------------------	---	--

- F: Är du stolt över att vara svensk?
 S: Ja. Det är jag absolut. Jag tycker att Sverige står för massa goda saker. Vi har stått för flera värderingar genom åren som man kan vara stolt över. Vi står neutrala i krig och är ett välbärgat land, trots att vi inte alltid är topplacerade. Vi är kanske inte så pratglada och det är ganska kallt klimat här men Sverige är som Sverige är!
 F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar stolthet?
 S: Vet inte riktigt. Det går väl rätt bra för Sverige just nu. Vi utvecklades väl under industrialismen och den tekniska utvecklingen sedan 1850 och framåt är ju suverän! Sverige har spelat en stor roll inom teknikområdet.
 F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar skam?
 S: Vet inte. Det talas det sällan om och skrivs sällan om. Det är inget man reflekterar över. Härbärgade inte vi tyska nazister här? Under andra världskriget? Det är väl inget att vara stolt över.
 F: Finns det perioder i Sveriges förflutna som du anser man borde gå tillbaks till för inspiration?
 S: För min del är det nog uppfinningar i svensk historia, svenskar som trott på idéer och sedan byggt upp något stort och fått med sig folk. Som Alfred Nobel t ex.
 F: Finns det någon/några aspekter av samtida svensk utrikespolitik som gör dig stolt?
 S: Ja du... jag vet inte. Vi är ju inte direkt bra på att ta ställning, som fallet med Irakkriget. Vi vill liksom inte ta ställning. Vi har alltid varit neutrala, men jag hade nog önskat att vi tog lite mer ställning i några utrikespolitiska frågor. Jag tycker t ex att vi borde ha tagit ställning i Irakfrågan, definitivt. Annars är jag inte så bevandrad eller engagerad i utrikespolitik.
 F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världen idag? Nej, vi är ett litet land, vi har nog inte mycket att säga till om. Vi har kanske en roll att fylla, men

vi har nog inte mycket att säga till om. Vi har säkert relativt sett mycket att säga till om, men inte mycket. Vi borde försöka ta mer plats.

F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom FN?

S: Ingen aning. Jo, antagligen. FN är ju viktigt för världen och i världen, därför har vi nog en viktig roll där. Det tror jag.

F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom EU?

S: Ja, vi är ju en del i EU så det har vi. Absolut en viktig roll. Vi skall se till att vi får så mycket som möjligt ut av vårt medlemskap. Vi kan inte bara fortsätta att ge och ge och ge... Jag är väl inte den största EU-förespråkaren men nu är vi med och får göra det bästa av situationen. I framtiden tror jag att vi kan vara en motpart till USA:s tyngd i världspolitiken också...

F: Inom vilka områden anser du att Sverige har en roll att spela i världen idag?

S: Det vet jag faktiskt inte. Vi har hittills kanske inte fått säga till så mycket i världen och styra så mycket i EU heller, det är väl mest britter, tyskar och fransmän som styr? Det är ju ett problem många gånger. Klart att de skall ha mer att säga, men man måste ju kämpa för sin egen rätt... Vi kan bli bättre förebilder inom miljön tycker jag, vi borde vara större förebilder där, för vi är ganska bra. Det hade gjort mig riktigt stolt och glad.

F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?

S: Våra likar finns ju i väst. Våra partners beror på vad man talar om. Forskningsmässigt ligger de ju främst i Europa menar jag. När det gäller militär tycker jag att EU och Nato står oss närmast. Jag är ganska positiv till ett Natomedlemskap för övrigt. Danskar och norrmän är annars våra själsfränder, vi känner oss mest hemma där tror jag. Vi har mest gemenskap och likhet med dem.

F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige inte samarbetar med i världen?

S: Det beror helt på vad man talar om. Politiskt måste det ju vara där kulturkrockarna blir för stora, där land och befolkning är mest olika, dvs. långt ifrån Sverige. Turkiet känns inte som en särskilt bra samarbetspartner för Sverige. Där är för stora skillnader mellan våra kulturer.

F: Från vilket land/länder anser du att Sverige har mest eller mycket att lära?

S: Svår fråga. Jag vet inte. Jag tycker snarare att Sverige är en bra förebild för andra länder.

F: Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder?

S: Jämlikhet är vi bra på, mellan alla olika sorters samhällsgrupper. Vi är nog en förebild på området skulle jag tro. Jag hoppas att vi är förebilder inom hur vi bedriver och utvecklas inom forskningsvärlden. Alla har chans till att utbilda sig i Sverige utan kostnad. Fantastiskt.

F: Vad är Sverige dåligt på i förhållande till andra länder?

S: Nationalism. Lustigt va? Vi har infört en nationaldag för att fira och känna igen vårt land för att vi är för lite nationalistiska. Vi borde vara mer stolta över vårt land. Kämpa för vårt land ekonomiskt och även militärt och krigsmässigt. Om den situationen kom, hur många svenskar skulle vara villiga att dö för Sverige? Inte så många som vi tror. Manifestationer och demonstrationer är vi annars dåliga på, vi borde säga vad vi tycker oftare! Ta tsunamin, säg till för guds skull! Skäms på dem!

F: Vad anser du vara den största utmaningen i det svenska samhället idag och framöver?

S: Vi måste få en starkare tillväxt och måste minska arbetslösheten drastiskt tror jag.

- F: Vad anser du vara det största hotet mot det svenska samhället idag och framöver?
- S: All produktion som flyttas utomlands är problematiskt. Vi får ju svårare att hitta arbetskraft också. Jag tror inte att det finns något militärt eller terroristhot mot landet, inget som hänger över oss, det känns skönt. Undrar hur danskarna känner det? De tog ställning och fick ta smällen för det, som svensk känns det skönt att kunna känna sig trygg.

<i>Sjöbo 7</i>	Kön M	Åldersgrupp 25-44	Socioek. grupp Företagare	Utbildningsnivå Gymnasial
----------------	-----------------	-----------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------

- F: Är du stolt över att vara svensk?
- S: Det vet jag inte faktiskt. Jag tycker väl kanske inte att där är något särskilt att vara stolt över. Det är ett starkt ord. Sverige är ett lite finare U-land ju? Man kan knappast snacka om välfärd i detta land. Måste man vara stolt egentligen? Vi är ju lika pengastyrda som alla andra länder.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar stolthet?
- S: Nej. Där tryter kanske min allmänbildning medger jag, men jag vill inte minnas några stolta ögonblick direkt. Jag vet inte vad vi skulle ha gjort som är särskilt stort? Jag bryr mig faktiskt inte heller.
- F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar skam?
- S: Jag tror det är samma sak där, vi är ett medelmåttigt land liksom, som följer med strömmen i allt, det är väl inget att vara stolt eller skämmas över?
- F: Finns det perioder i Sveriges förflutna som du anser man borde gå tillbaka till för inspiration?
- S: Det vore bättre om man tog bort en del datorer och robotar och ersatte dem med människor istället, som det var förr. Förr arbetade alla, utgifterna är ju desamma. Behövs fler arbeten i landet.
- F: Finns det någon/några aspekter av svensk utrikespolitik som gör dig stolt?
- S: Nej. Svensk utrikespolitik är ju ingenting? Jämfört med andra länder, som de stora USA och Storbritannien, så har vi ju ingen utrikespolitik direkt? Vi är ett för litet land för att kunna föra en talan på området. Vi hänger alltid på andra länder och undviker att ha en egen åsikt. Varken skäms eller är stolt över det.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världspolitiken idag?
- S: Nej. Så som Sverige ser ut och drivs idag vore det värdelöst om vi fick någon talan utomlands tycker jag. Med dagens regering och styre i a f hoppas jag inte det, kan man inte hantera Sverige så kan man inte hantera världen.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom FN?
- S: Det är jag överhuvudtaget inte insatt i, så det kan jag inte besvara. Vi spelar säkert en viktig roll i FN och det är ju något man bör vara med i, men om vi driver en egen linje där eller inte, det vet jag inte.
- F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom EU?
- S: Nej. Det kan man ju se på fransmännen t ex. De franska bönderna har betydligt mer att säga till om än de svenska bönderna. Då har man väl ingen talan? Det beror kanske på regeringen eller att vi är ett för litet land för att räknas, men klart är att vi betalar oerhört mycket mer än de gör. I EU kommer vi aldrig att få en viktig roll, det lovar jag, de stora länderna är helt enkelt för stora...

- F: Inom vilka områden anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världen idag?
- S: Det skulle väl vara teknologiområdet, framför allt byggteknologi tror jag vi är långt komna inom.
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?
- S: Det hade varit bra med en nordisk union har jag alltid sagt. Tillsammans med norrmän och danskar hade vi kunnat skapa något riktigt bra faktiskt. Vi har en enormt bra bilindustri, norrmännen har olja och danskarna har ett fint jordbruk, vi hade kunnat bli helt självförsörjande.
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige inte samarbetar med i världen?
- S: Tyskland tror jag inte på, de är för stora och stolta tror jag. De är knappast samarbetsvänliga, efter egen erfarenhet, och jag menar ett land som startat två världskrig kan man ju inte annat än respektera. [Sjöbo 7 uppvisar leende]. Annars tror jag att Turkiet är en kategori människor som inte är lätta att arbeta med. De är för stolta tror jag, jag har aldrig hör något bra om dem...
- F: Från vilket land/länder anser du att Sverige har mest eller mycket att lära ifrån?
- S: Svårt att säga. Jag tycker vi har ett bra land, i a f förhållandevis. USA kanske man kan se upp till i vissa avseenden men annars tror jag att det snarare är oss som folk ser upp till...
- F: Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder?
- S: Lantbruk och bilindustri tror jag. Vi har ju världens säkraste bil, Volvo, och dessutom en av världens näst därefter också. Det säger inte lite tycker jag? Sen har vi ju några av världens bästa mjölkkor, det exporteras för tusan...
- F: Vad är Sverige dåligt på i förhållande till andra länder?
- S: Ekonomi. Man har i Sverige vänt på Robin Hood-tanken och tar från de fattiga och ger till de rika. Det svenska skattesystemet är knappast gjort för arbetarna.
- F: Vad anser du vara den största utmaningen i det svenska samhället idag och framöver?
- S: Att gå ur EU. Jag tror att ett utträde bara kan leda till bättre och bättre saker. Vi skulle få mindre utgifter och slippa betala så mycket, samtidigt som vi kan satsa på att utveckla det vi är riktigt bra på istället.
- F: Vad anser du vara det största hotet mot det svenska samhället idag och framöver?
- S: Jag är kanske rädd för att hela landet till slut blir uppköpt av andra länder kanske? Till slut styr något annat land över oss och dikterar vad som skall hända här. Förmodligen skulle det vara något större land, som Tyskland t ex. De är stora och har som sagt startat två världskrig. Man vet aldrig var man har dem. Där finns kanske inte direkt något yttre hot mot Sverige, vi är ju snälla här, vi håller alltid med allt och alla och skapar oss aldrig ovänner. Neutralitet är ju bra, då blir riskfaktorn låg. Vi blir nog inte inblandade i något krig, det tror jag inte. Vi är ointressanta i krig för att vi är neutrala.

<i>Sjöbo 8</i>	Kön M	Åldersgrupp 16-24	Socioek. grupp Arbetare	Utbildningsnivå Gymnasial
----------------	-----------------	-----------------------------	-----------------------------------	-------------------------------------

- F: Är du stolt över att vara svensk?
- S: Beror på när man frågar. Visst är man alltid stolt, men kanske inte mer över Sverige än jag vore över att komma från andra länder? Mycket är fel i Sverige

tycker jag. Som t ex att staten vill ha alldeles för mycket pengar och folk klagar jämt och ständigt på kungen. Kungen har ju en del att göra, det hör till hans jobb. Det mesta missnöjet har snarare med politiker att göra, de bestämmer helt enkelt fel. Det handlar alltid om pengar.

F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar stolthet?

S: Stolt och stolt... tja, jag vet inte? Vi var ju riktigt stora en gång i tiden, vi har säkert slagit ihjäl en massa människor för att nå dit vi var, det gör en ju knappast stolt. Historia är annars inte min grej, inget som är viktigt...

F: Finns det perioder i Sveriges historia som frambringar skam?

S: Ja. När vi lät nazisterna flyga över svenskt territorium. Vi är ju inte neutrala, vi är bara feiga tycker jag. För längesedan, längesedan alltså, så vi var ju neutrala, på riktigt. Det var fel av oss att vara neutrala, och sen låta tyskarna passera svensk mark, det var det som var fel liksom.

F: Finns det perioder i Sveriges förflutna som du anser man borde gå tillbaks till för inspiration?

S: Det finns ju tidsepoker som är mer spännande än andra, men om man skall inspireras av någon så tycker jag kanske renässansen är intressantast? Folk verkar ha roligare då och man värdesatte andra saker, som konst och sånt... men de slogs kanske då också?

F: Finns det någon/några aspekter av samtida svensk utrikespolitik som gör dig stolt?

S: Det är alltid bra att hjälpa människor. Man bör ju ta hit folk så de får det bättre. Det är kanon att hjälpa andra som har det svårt, men det är fel när de placeras ut de flesta på ett och samma ställe. Segregationen är hemsk. Men bistånd och lite flyktinginvandring är inte fel. Men inte för mycket, och inte på samma ställe.

F: Finns det någon/några aspekter av samtida svensk utrikespolitik som du skäms över?

S: Ja, det skulle vara att de placerar alla invandrare på samma ställe. Annars har jag aldrig reflekterat över utrikespolitiken direkt. Jag har väl kanske åsikter om det mesta, men jag tror att jag har svårt för att finna orden när det gäller sådant. Dessutom tror jag att det ofta är frågor som inte ligger en så varmt om hjärtat för att det är så himla långt borta på något vis.

F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världspolitiken idag?

S: Genom att vi gått med i EU tror jag att vi har fått mer att säga till om i världen. Våra svenska politiker i EU däremot verkar ganska lama, det verkar som om de jämt tycker som majoriteten tycker i EU, d v s som alla andra, då spelar det kanske ingen roll längre? Vi kommer inte med så många åsikter om världspolitiken, vi håller med olika i olika tillfällen, men nästan alltid med majoriteten, vi fejspelar liksom... Men nej, jag tror inte att vi har en roll att spela i världspolitiken idag. Vi borde ha det, alla länder borde ha det, för det handlar ju om alla, men så är det inte...

F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom FN?

S: Förutom att vi hjälper till att skicka soldater till FN så blir svaret nej. Vi försöker nog hjälpa till ganska mycket, och om man ser till att vi skickar soldater så har man kanske indirekt en viktig roll? Soldater och vapen är ju inte bra, det kan det aldrig vara, men å andra sidan kanske det är nödvändigt ibland?

F: Anser du att Sverige har en viktig roll att spela inom EU?

S: Jag är emot EU. Så jag vet inte riktigt hur jag skall besvara frågan? Jag vill inte ha EU så jag tycker inte att vi skall ha en roll att spela där. V har säkert en roll att spela inom EU, men jag vet inte vad vi sysslar med där?

- F: Inom vilka områden anser du att Sverige har en viktig roll att spela i världen dag?
- S: När det gäller den tekniska utvecklingen är vi ganska långt komna. Sverige är ju inte heller något fattigt land, så pengar kan man ju alltid bistå med tycker jag.
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige samarbetar med i världen?
- S: Alla länder skall egentligen samarbeta, det vore bäst för världen. Själv tycker jag annars att Danmark är bra att samarbeta med, kanske och Norge. Norge har ju mer pengar och hjälper till mindre, så de kanske inte har samma värderingar som oss? Annars borde definitivt alla länder samarbeta med alla länder, alltid!
- F: Vilket land/länder föredrar du att Sverige inte samarbetar med i världen?
- S: USA tror jämt och ständigt att de är för mycket, och tänker så högt om sig själva. Hade de inte varit så styva i korken som de verkar vara idag så tror jag att vi hade kunnat ha mycket gemensamt faktiskt, men så som det är idag är de inga bra samarbetspartners tycker jag. Men samtidigt tycker jag ju att vi skall samarbeta med alla länder... även Irak och Palestina och dem...
- F: Från vilket land/länder anser du att Sverige har mest eller mycket att lära ifrån?
- S: Den Förenade Arabemiraten verkar vara ett trevligt land. Politikerna verkar vara bättre på att ta hand om sitt folk, men det är klart, det är ju ett litet och rikt land, det kanske är lättare då? Men deras sjukvårdspolitik verkar bra? En vän till mig sa något om det...
- F: Vad är Sverige bra på i förhållande till andra länder?
- S: Sånt kan man inte svara på... teknologi tror jag... annars vet jag inte...
- F: Vad anser du vara den största utmaningen för det svenska samhället idag och framöver?
- S: Att jämna ut skillnaderna i landet... de höjer ju bara de skatterna som drabbar de fattiga, d v s bensinskatten, och sänker pensionerna... det blir en utmaning att klara välfärden när man gör så där!
- F: Vad anser du vara det största hotet mot det svenska samhället idag och framöver?
- S: Terrorismen är ju ett hot mot alla, svenskar också. Tror inte att Usama bombar här kanske, men hotet ligger ju ändå över oss också? Det kanske kommer fler Usamas?